आठविसकोट नगरपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्डः ८ संख्याः ५ मितिः २०८१/११/१२

भाग-२

आठविसकोट नगरपालिका

नेपालको संविधान तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन,को दफा को उपदफा (३) बमोजिम आठविसकोट नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत ऐनहरु सर्वधारणका लागि स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गरिएको छ।

आठविसकोट नगरपालिका रुकुम पश्चिमको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०८१

नगर कार्यपालिका पेश भएको मिति :२०८१/११/०७

नगर कार्यपालिकामा पारित भएको मिति:२०८१/११/०७

प्रमाणिकरण मितिः २०८१/११/०७

आठविसकोट नगरपालिका

नगर कार्यपालिका कार्यालय

आठविसकोट, रुकुम (पश्चिम)

कर्णाली प्रदेश, नेपाल

आठविसकोट नगरपालिका रुकुम पश्चिमको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना

२०८१

आठविसकोट नगरपालिका

रुकुम (पश्चिम)

आठविसकोट नगरपालिका रुकुम पश्चिमको

विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना

२०८१

Disaster Preparedness and Response Plan (DPRP) Athbiskot municipality, Rukum West – 2081

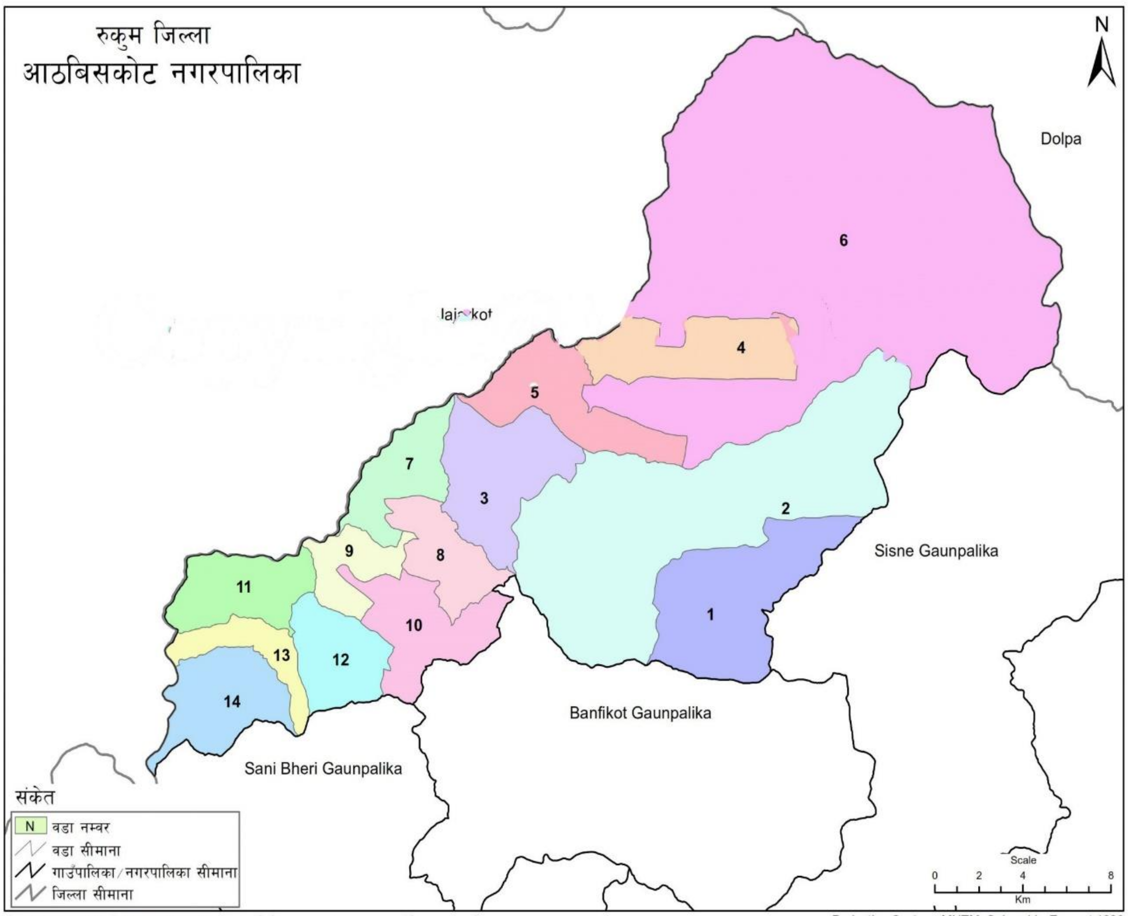

स्रोत: स्थलरुप नक्सा (स्केल १:२५००० / १:५००००), नापी विभाग र जनगणना २०६८, केन्द्रिय तथ्यांक विभाग
तयार पार्ने: गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सीमाना निर्धारण आयोग

Projection System: MUTM, Spheroid - Everest 1830
LLRC, 2016

आठविसकोटनगरपालिका(रुकुम पश्चिम,कर्णाली प्रदेश,नेपाल

सहयोग

Save the Children unicef

योजना दस्तावेजको नाम : विपदपूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

Disaster Prepedness and Response Plan (DPRP)

तयार गरिएको वर्ष : २०८१

योजनाको अवधि : २०८१/८२ सम्म (प्रत्येक वर्ष अद्यावधिक)

तयार गर्ने : आठविसकोट नगरपालिका, रुकुम पश्चिम

सहयोग : युनिसेफ नेपाल,सेभ द चिल्ड्रेन

आठविसकोट नगरपालिका

नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

आठविसकोट रुकुम(पश्चिम),कर्णाली प्रदेश नेपाल

नेपाल बाढी, पहिरो, भूकम्प, आगलागी, महामारी, हावाहुरी, चटपाड, असिना, खडेरी, हिमताल विष्फोट तथा हिमपहिरो जस्ता प्रकोपको उच्च जोखिममा रहेको छ। साथै जलवायु परिवर्तनका प्रतिकूल प्रभावबाट पनि नेपाल संवेदनशील अवस्थामा रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ। कर्णाली प्रदेश अन्तर्गत रुकुम (पश्चिम) जिल्लामा अवस्थित आठविसकोट नगरपालिका भूकम्प, बाढी,पहिरो महामारी, सडक दुर्घटना, आगलागी, हावाहुरी, चट्याङ लगायतका प्रकोपको उच्च जोखिममा रहेको छ। हालै गएको भुकम्पले त झन यहा धेरै क्षति गरेको छ। विपद् व्यवस्थापनको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यका साथ यस नगरपालिकामा स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति, वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरू समेत गठन गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरणका प्रयासहरू भइरहेका छन्। यस स्थानीय विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा नेपालको संविधान, विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ (संसोधन २०७५, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, स्थानीय विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा निर्देशिका २०७८ ले तोकेको काम, कर्तव्य र अधिकार अनुरुप यो योजना तर्जमा भएको छ। यस योजनाको कार्यान्वयन, नगरपालिकाका सम्बन्धित विकास समिति र शाखाहरूको अगुवाइमा ८ बटा क्लष्टरहरू निर्माण गरी विपदका समयमा आवश्यकता अनुसार तत्काल परिचालन हुने गरी तयारी अवस्थामा राखिनेछ। साथै छिमेकी पालिकाहरू, जिल्लास्थित विषयगत कार्यालयहरू, प्रदेश सरकार, सङ्घीय सरकार, दातृ निकायहरू, अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूबाट सहयोग प्राप्त हुने अपेक्षा राखेको छु। यसका साथै यस नगरपालिकामा कार्यरत सबै साझेदार निकायलाई विकासका परियोजनाहरू सञ्चालन गर्दा विकासका विषयगत क्षेत्रमा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका विषयहरूलाई मूलप्रवाहीकरण गरिदिनुहुन आग्रह समेत गर्दछु।

यस योजना तर्जुमा गर्दा नगरपालिकामा ८ वटा कलष्टर निर्माण गरी कलष्टर अगुवा र सदस्य हरु संग छलफल र सुझाव का आधारमा प्रतिकार्य र पुर्व तयारीका क्रियाकलापहरु तय गरिएको थियो आशा छ यो योजना मा उल्लेख गरिएका क्रियाकलापहरुको कार्यान्वयन वाट नगरपालिकामा विपदवाट हुने क्षति न्युनिकरण मा सहयोग पुग्ने छ।

योजना निर्माणमा उल्लेख्य योगदान गर्नुहुने नगर उपप्रमुख, कार्यपालिका सदस्यहरु,वडाध्यक्ष लगायत सम्पुर्ण जनप्रतिधिहरु, नगरपालिकाका कर्मचारीहरु,सुरक्षा निकायलगायत सम्पुर्ण लाइ धन्यवाद दिन चाहन्छु। यस योजना तर्जुमाकालागी समन्वय र सहजीकरणको महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने विपद व्यवस्थापन सम्पर्क व्यक्तिका साथै आठवटै कलष्टरमा रहेर विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका काममा प्रतिवद्ध हुई योजना निर्माणमा भूमिका खेल्ने सम्पूर्ण विषयगत समिति र शाखाका प्रतिनिधिहरुलाईलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु। यी योजना तयार गर्न प्राविधिक सहयोग गर्नुहुने परामर्शदाता श्री विकिरण गौतम तथा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने युनिसेफ नेपाल र सेभ द चिल्ड्रेनलाइ पनि विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु

रवि के.सी.

नगर प्रमुख तथा

अध्यक्ष स्थानिय विपद तथा जलवायु उत्थानशिल समिति

आठविसकोट नगरपालिका, रुकुम(पश्चिम)

विषय सुची

खण्ड १: प्रारम्भिक १

१.१ पृष्ठभुमी : १

१.२ विपद् पूर्वतयारी तथाप्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य : २

१.३ योजना तर्जुमा प्रक्रिया : २

१.३.१नगर विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक र अभिमुखिकरण : ३

१.३.२ आधारभूत अध्ययन : ३

१.३.३ विषयक्षेत्र (क्लस्टर) को बैठक : ४

१.३.४ कार्यशाला गोष्ठी : ४

१.३.५ योजनाको मस्यौदा तयारी : ५

१.३.६ योजनामा प्रस्तावित क्रियाकलापको परीक्षण : ५

१.३.७ पृष्ठपोषण सङ्कलन र अन्तिम मस्यौदा तयारी : ५

१.४ योजनाको आवश्यकता तथा महत्व : ५

१.५ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अपेक्षित नतिजा : ५

१.६ योजनाका सीमा : ६

खण्ड २ : नगरपालिकाको परिचय ७

२.१ परिचय : ७

२.२ भौगोलिक अवस्था : ८

२.३ भौगोलिक सीमाना : ९

२.४ भू-उपयोगको अवस्था : ९

२.५ जलवायुको अवस्था : ९

२.६ प्राकृतिक स्रोत साधन : ९

२.७ पेसा तथा रोजगारीको अवस्था : ९

२.८ यातायात तथा सञ्चारको अवस्था : ९

२.९ जनसङ्ख्याको विवरण : १०

२.१० जातजाति अनुसार जनसंख्या : ११

२.११ अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्या : १२

खण्ड ३ : विपद जोखिमको अवस्था १३

३.१ आठविसकोट नगरपालिकाका प्रमुख प्रकोपहरु : १३

३.२ विभिन्न प्रकोपबाट विगतमा भएको क्षति :... १३

३.३ सम्भाव्य प्रकोप तथा सम्भावित प्रभाव क्षेत्र :...१३

३.४ विपदको ऐतिहाँसिक समय रेखा :...१३

३.५ आठविसकोट नगरपालिकाको प्रकोप पहिचान तथा स्तरीकरण :...१५

३.६ प्रकोपहरुको संभाव्य जोखिम विश्लेषण :...१५

३.७ नगरपालिकामा प्रकोपको सम्मुखतामा रहेका क्षेत्रहरु :...१८

३.८ पूर्व सूचना प्रणाली :...१९

३.९ कानूनी, नीतिगत तथा संस्थागत व्यवस्था :...१९

३.१० विषयगत क्षेत्रहरू तथा जिम्मेवार निकाय :...१९

३.१०.१ समन्वय,खोजउद्दार र सुचना तथा सञ्चारः...१९

३.१०.२ संरक्षण तथा सामाजिक सुरक्षा :...२०

३.१०.३ खाद्य तथा कृषि :...२०

३.१०.४ गैर खाद्य सामाग्री, आश्रय स्थल :...२०

३.१०.५ खानेपानी तथा सरसफाइ :...२०

३.१०.६स्वास्थ्य तथा पोषण :...२०

३.१०.७ शिक्षा :...२०

३.१०.८ तत्कालिन पुर्नलाभ :...२०

३.११ सरोकारवाला संस्थाहरू :...२०

३.१२ आठविसकोटनगरपालिकासंग रहेको क्षमता :... २२

खण्ड ४ : सामान्य पूर्व तयारी योजना... २६

४.१ सामान्य पूर्वतयारी योजना (सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरूको लागि)... २६

४.२ प्रथमिकता प्राप्त रणनितिक पूर्व तयारी :... २६

खण्ड ५ : आपतकालिन पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना...२८

५.१ विषयगत क्षेत्र, उद्देश्य र योजना :...२८

५.१.१ समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार क्षेत्रः...२८

५.१.१.१ समन्वय,खोज ,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार क्षेत्रको उद्देश्य :...२९

५.१.१.२ परिदृश्य :...२९

५.१.१.३ पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र : समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार :.................३१

५.१.१.४ प्रतिकार्य योजना विषयगतक्षेत्र :समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार :.................................३४

५.१.२ खाद्य तथा कृषि क्षेत्रः.. ४०
५.१.२.१ खाद्य तथा कृषी क्षेत्रको उद्देश्य :.. ४०
५.१.२.२ परिदृश्य :.. ४०
५.१.२.३ पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र : खाद्य तथा कृषी ४२
५.१.२.४ प्रतिकार्य योजना विषयगतक्षेत्र : खाद्य तथा कृषि ४४
५.१.३.गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल क्षेत्र :..४८
५.१.३.१ गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल क्षेत्रको उद्देश्य :.. ४८
५.१.३.२ परिदृश्य :.. ४८
५.१.३.३ पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र : गैरखाद्य सामाग्री तथा आश्रयस्थल............................ ४९
५.१.३.४ प्रतिकार्य योजना विषयगतक्षेत्र : गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल ५२
५.१.४ खानेपानी, सरसफाइ क्षेत्र :...५६
५.१.४.१ खानेपानी, सरसफाइ क्षेत्रको उद्देश्य : ५६
४.१.४.२ परिदृश्य :..५६
५.१.४.३ पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र : खानेपानी, सरसफाइ ५७
५.१.४.४ प्रतिकार्य योजना विषयगत क्षेत्र : खानेपानी, सरसफाइ.. ६१
५.१.५ स्वास्थ्य र पोषण क्षेत्र :...६५
५.१.५.१ स्वास्थ्य र पोषण क्षेत्रको उद्देश्य :...६५
५.१.५.२ परिदृश्य :...६५
५.१.५.३ पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र :स्वास्थ्य र पोषण...६७
५.१.५.४ प्रतिकार्य योजना विषयगतक्षेत्र : स्वास्थ्य र पोषण...७२
५.१.६ शिक्षा क्षेत्र : ८१
५.१.६.१ शिक्षा क्षेत्रको उद्देश्य :...८१
५.१.६.२परिदृश्य : ८१
५.१.६.३ पूर्वतयारीकाक्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र : शिक्षा ८३
५.१.६.४ प्रतिकार्य योजना विषयगत क्षेत्र : शिक्षा ८७
५.१.७ संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्षेत्र : ९०
५.१.७.१ संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्षेत्रको उद्देश्य :.. ९०
५.१.७.२ परिदृश्य :...९१
५.१.७.३ पूर्वतयारी का क्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र : संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा ९२

५.१.७.४ प्रतिकार्य योजना विषयगतक्षेत्र : संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा ९६
५.१.८ तत्कालिन पुनर्लाभ क्षेत्र :...... १०२
५.१.८.१ तत्कालिन पुनर्लाभ क्षेत्रको उद्देश्य :...... १०२
५.१.८.२ परिदृश्य :...... १०२
५.१.८.३ पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र : तत्कालिन पुनर्लाभ...... १०३
५.१.८.४ प्रतिकार्य योजना विषयगतक्षेत्र : तत्कालिन पुर्नलाभ...... १०५
खण्ड ६ : लागत अनुमान तथा श्रोत व्यवस्थापन,समन्वय,अनुगमन,समिक्षा :...... १०८
६.१ श्रोत साधनको आंकलन :...... १०८
६.२ आवश्यक पर्ने श्रोत सामाग्री आंकलन :...... १०८
६.३ लागत अनुमान :...... ११३
६.४ समन्वय र सहकार्य...... ११३
६.५ लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण :...... ११४
६.६ योजनाको अनुगमन, मूल्याङ्कन, प्रतिवेदन र सिकाइ :...... ११४
६.६.१ विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अनगुमनका लागि सूचक तथा लक्ष्यहरु :...... ११५
६.७ क्षमता विकास रणनीति र योजना :...... ११८
६.८ विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको नियमित समीक्षा तथा अद्यावधिक :...... ११८

तालिका सुची

तालिका १ : नगरपालिकाकोवडागत क्षेत्रफल विवरण ७
तालिका २ : भुउपयोगको विवरण...... ९
तालिका ३ : वडागत जनसंख्या विवरण १०
तालिका ४: जातजाति अनुसार जनसंख्या विवरण ११
तालिका ५ : अपाङ्गताको विवरण १२
तालिका ६ :विपदको ऐतिहासिक समय रेखा १३
तालिका ७ : प्रकोप स्तरिकरण १५
तालिका ८ : प्रकोपहरुको संभाव्य जोखिम १५
तालिका ९ : प्रकोपको सम्मुखतामा रहेका भौतिक सम्पतिहरु...... १८
तालिका १०: संस्थागत विवरण...... २१
तालिका ११: पालिकामा रहेका स्रोत साधनहरु...... २३
तालिका १२: समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार क्षेत्र २८
तालिका १३: खाद्य तथा कृषि क्षेत्र...... ४०
तालिका १४:गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल क्षेत्र...... ४८
तालिका १५:खानेपानी, सरसफाइ क्षेत्र ५६
तालिका १६:स्वास्थ्य र पोषण...... ६५

तालिका १७: शिक्षा क्षेत्र ८१
तालिका १८: संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्षेत्र ९०
तालिका १९: तत्कालिन पुर्नलाभ क्षेत्र १०२
तालिका २०: क्षेत्रगत प्रस्तावित अनुमानित बजेट १०८
तालिका २१: आवस्यक पर्ने श्रोत सामाग्री १०८

अनुसुचीहरु

अनुसुची १ : स्थानिय विपद व्यवस्थापन समिति..११८

अनुसुची २ : प्रारम्भीक द्रुत लेखाजोखा

फारम..११९

अनुसुची ३ : बहु-क्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम...१२८

खण्ड १: प्रारम्भिक

१.१ पृष्ठभुमी :

नेपालको संविधानले स्थानिय तहको एकल अधिकारको सुचीमा विपद व्यवस्थापन लाइ उल्लेख गरेको छ । त्यसै गरि बिपद व्यवस्थापनलाइ संघ,प्रदेश सरकार र स्थानिय तहको जिम्मेवारी भित्र राखेको छ । संवैधानिक व्यवस्थालाइ कार्यान्वयन गर्न संघ,प्रदेशका साथै स्थानिय तहहरुले नीति, ऐन नियम तथा निर्देशिका तयार गरि कार्यान्वयनमा ल्याएका छन । साथै विपद् व्यवस्थापनकालागी केन्द्र देखि स्थानिय स्तर सम्म संरचना गठन गरि कार्य सञ्चालन भैरहेको छ । स्थानिय विपद तथा जलवायु उथ्थानशिल समिति पनि एक संरचना हो । स्थानिय तहको विपद व्यवस्थापनमा यसको महत्वपूर्ण भुमिका रहेको छ । स्थानिय तहमा विपद संग प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्न विपद पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्नु पर्ने हुन्छ । विद्यमान कानूनी व्यवस्था अनुरुप समेत स्थानीय तहले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्न आवश्यक रहेको छ ।

नेपाल वहुप्रकोप वाट सृजित विपद को जोखिममा रहेको देश हो । प्रकोप भनेको त्यस्तो घटना वा परिस्थिति हो, जसमा क्षति र हताहत गराउने, सम्पत्ति एवम् वातावरण नस्ट गर्ने सम्भावना हुन्छ भने प्रकोपका कारण सृजित विपद्ले समाजको क्रियाकलापमा गम्भीर अवरोध उत्पन्न हुन्छ, जसले गर्दा अधिक जनधन र वातावरणीय क्षति हुन्छ । आठविसकोट नगरपालिकापनि वहुप्रकोप भएको नगरपालिकाहो । यस नगरपालिकामा भूकम्प, वाढी,पहिरो को प्रकोप का साथै हावाहुरी,आगलागी,महामारी,चट्याङ,खडेरी,असिनापानी,सडक दुर्घटना, रुखभिरबाट लड्ने प्रकोपहरु रहेका छन । यस्ता प्रकोपबाट डरलाग्दा परिघटना वा परिस्थिति सृजना भई ज्यानको नोक्सानी, घाइते, स्वास्थ्यमा असर, सम्पत्तिको क्षतिको अधिक सम्भावना रहेको पाइन्छ । प्रकोपले विपद् त्यतिबेला सृजना गर्न सक्छ जुनबेला त्यस प्रकोप को संकटाासन्नता तथा सम्मुखता मा रहेका ब्यक्ति र समाज प्रभावित भई आफैँ सम्हालिन सक्दैनन् ।

विपद् भनेको यस्तो भयाभह अवस्था हो जसले गर्दा एकाएक व्यक्ति र समुदायको दैनिक दिनचर्या खल्बलिन्छ र मानिसहरू पिडित हुन्छन्, जस्तो खानापिन, लत्ता कपडा, घरबास, खानेपानी,औषधोपचार, सुरक्षा जस्ता आधारभुत आवस्यकता एकाएक अवरुद्ध हुन्छन् र परिवारभित्र वा समुदायमा यी सुविधाहरू परिपूर्ति गर्ने क्षमता रहँदैन । जसबाट जनधन, वातावरणको ठूलो क्षति हुन्छ । प्रभावित समाज वा समुदाय आफैले स्रोत साधनको प्रयोग गरी सामना गर्न सक्ने क्षमता रहदैन ।

विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले ,सरकार, समुदाय, व्यक्तिहरूलाई विपद्को अवस्थामा प्रभावकारीरुपले सामना गर्न सक्ने क्षमता बडाउन मद्दत गर्दछ । पूर्व तयारीभित्र आपतकालीन योजनाको निर्माण, सचेत गराउने प्रणालीको विकास र अभिलेखको व्यवस्था पर्दछ । विपद्लाई आपतकालीन व्यवस्थापन गर्न र विपद्को समयमा खोज, उद्धार, राहत जस्ता कार्य गर्नकासाथै उत्थानशील समुदायको निर्माणका लागि विपद् प्रतिकार्य योजना आवश्यक पर्दछ ।

विपद् व्यवस्थापनका विभिन्न चरणमा गरिने कार्यहरूमध्ये विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना एक महत्वपुर्ण पक्ष हो । यस योजनाले विपद् हुनु पहिले र विपद्को अवस्था समाप्त नभएसम्म गरिने कार्यलाइ समेटेको हुन्छ । विपद्मा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तत्काल खोजी र उद्धार गरी मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन स्थानीयतह, सरकारी, गैरसरकारी निकाय तथा र निजी क्षेत्रका सरोकारवालाहरूले विपद्बाट प्रभावित

परिवारहरूलाई सहयोग गर्नु पर्दछ । यदि गरिएन भने त्यस समयमा धनजनको थप क्षति हुन पुग्दछ । यसरी विपदको प्रभावमारी प्रतिकार्य योजनावद्ध तरीकाले गर्नु पर्दछ । यसका लागी क्षेत्रगत अवधारणा (cluster apporach) अनुसार गर्नु पर्दछ जस्ले गर्दा प्रतिकार्य का कार्यहरु व्यवस्थित र प्रभावकारी भइ थप क्षति लाइ रोक्न वा घटाउन सकिन्छ । आठविसकोट नगरपालिकामा क्षेत्रगत अवधारण अनुसार पुर्वतयारी र प्रतिकार्य गर्न ८ वटा क्षेत्र पहिचान गरीएको छ ।

आठविसकोट नगरपालिकामा जलवायु परिवर्तन तथा अन्य विभिन्न कारणबाट विपद् जोखिमको अवस्थामा वर्षेनी वृद्धि हुने गरेको छ । गतबर्ष कार्तिक महिनामा गएको भुकम्पले यहा ठुलो क्षति गरेको छ । यस नगरपालिकामा विपद्बाट हुने जनधनको क्षति न्यूनीकरण गर्न, विपद्को प्रतिकार्य र पुर्नलाभ र यस कार्यमा सरोकारवालाहरु बीचको समन्वयलाई प्रभावकारी बनाउन यो योजना तयार गरिएको हो ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा (२) को खण्ड (न) र नेपाल सरकारबाट जारी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०७६ अनुरूप गाउँपालिकाले यो विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०८१ तयार गरेको छ ।

१.२ विपद् पूर्वतयारी तथाप्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य :

आठविसकोट नगरपालिकामा सम्भावित प्रकोपका घटनाबाट सृजित हुने विपद्को सामना गर्न तथा विपद्बाट हुन सक्ने जनधनको क्षति कम गर्न स्थानीय स्रोतसाधनको अधिकतम उपयोग गर्दै विभिन्न निकायसंगको समन्वय र सहकार्यमा प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी तथा जवाफदेही ढंगले जनधनको क्षति कमगर्नु र मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु यस योजनाको मूल उद्देश्य रहेको छ । यस योजनाका अन्य उद्देश्य निम्नअनुसार छन् :

- विपद्को लेखाजोखा, जोखिम नक्साङ्कन, विगतमा घटेका विपद्का घटनाहरुको तथ्याङ्क सङ्कलन र विश्लेणका आधारमा जोखिम सूचित योजना तर्जुमा गर्नु ।
- विपद् प्रतिकार्यका लागि सामान्य पूर्वतयारी, पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी तथा आपत्कालीन प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू तय गर्नु
- विपद् प्रतिकार्यका लागि मुख्य जिम्मेवार तथा सहयोगी निकायहरूको पहिचान र अद्यावधिक गर्नु ।
- विपद्मा परेका व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई तत्काल खोज,उद्धार गरी मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु ।
- विपद प्रतिकार्यकालागी विषयगत क्षेत्रहरुको भुमिका र जिम्वेवारी निर्धारण गर्नु ।
- विपद्बाट प्रभावित समुदायलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्नका लागि आधारभूत सहयोग उपलब्ध गराउनु ।
- उपलब्ध साधन-स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै आवश्यक पर्ने थप साधन-स्रोतको खोज गर्न सरोकारवाला निकायहरुसँग समन्वय गरी विपद् प्रभावित समुदायलाई सहयोग उपलब्ध गराउनु ।

१.३ योजना तर्जुमा प्रक्रिया :

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०७६ ले गाउँ/नगरपालिकाको स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको नेतृत्व र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको क्षेत्रमा संलग्न निकाय तथा विषयक्षेत्रको सहभागितामा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । सोही व्यवस्था अनुसार यस नगरपालिकाले सहभागितामूलक प्रक्रिया अपनाई विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

तर्जुमा गरेको छ। विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्दा अवलम्वन गरिएको प्रक्रियागत ढाँचा देहाय बमोजिम रहेको छ ।

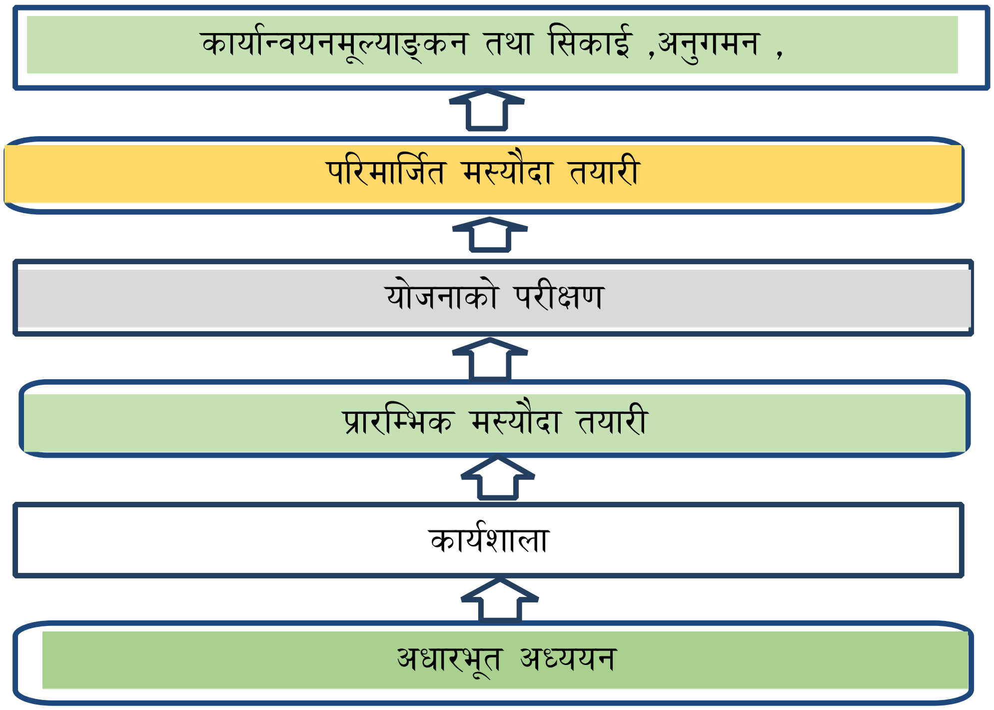

माथि उल्लिखित ढाँचामा योजना तर्जुमाका चरणहरुको संक्षेपमा तल चर्चा गरिएको छ ।

१.३.१नगर विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक र अभिमुखिकरण :

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयारीका लागि सर्वप्रथम मिति २०८१ भदौ १६ मा नगरपालिकाको विपद् व्यवस्थापन समितिले तयारी बैठकको आयोजना गरेको थियो । बैठकले योजना तर्जुमा गर्न ८ वटा विषयक्षेत्रहरुको निर्धारण गर्नुका साथै विगतका विपद्का घटना सम्बन्धी तथ्याङ्क, प्रकोप नक्सा, सङ्कटासन्नता तथा जोखिम आंकलन, पूर्वानुमान एवम् पूर्वसूचना प्रणाली र विपद् सम्बन्धी विद्यमान सन्दर्भ सामग्रीको समीक्षा गर्न र योजना तर्जुमा प्रक्रियामासहयोग गर्नका लागि योजना तर्जुमा समिति र विज्ञ समेत रहेको प्राविधिक कार्यसमूह (Technical Working Group) गठन गरेको थियो । स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकले कार्य समूहलाई काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी प्रदान गरेको थियो। बैठकले स्थानीय तहमा कार्यरत सरोकारवाला र साझेदार संस्थाको पहिचान तथा सूचीको प्रस्ताव तयार गरी सूचीलाई पूर्णता प्रदान गर्ने विषयलाइ कार्यसमूहको जिम्मेवारीमा समावेश गर्ने निर्णय समेत गरेको थियो । यसरी पहिचान गरिएका सरोकारवाला निकायहरूको विवरण अनुसूची-३ मा समावेश गरिएको छ।

१.३.२ आधारभूत अध्ययन :

स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिबाट स्थानीय विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मौजुदा नीति, योजनाहरू, विपद्का घटना सम्बन्धी तथ्याङ्क र प्रकाशनहरू, प्रकोप नक्सा लगायत अन्य सान्दर्भिक सामग्रीहरुको पुनरावलोकन र समीक्षा गरी विपद् जोखिम सम्बन्धी आधारभूत अध्ययन (Baseline Study)र विश्लेषण गरिएको थियो। योजना

तर्जुमाका क्रममा देहाय बमोजिमका तथ्याङ्क, दस्तावेज, प्रकाशन र अभिलेखहरुको समेत अध्ययन तथा विश्लेषण गरिएको थियो ।

- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहका नीति, ऐन, नियम तथा निर्देशिका ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, तथा प्रदेश र स्थानीय तहको रणनीतिक कार्ययोजना,
- विगत ३० वर्षको अवधिको प्रवृत्ति विश्लेषण गर्न विपद्का घटना सम्बन्धी तथ्याङ्क र प्रकाशनहरू, प्रकोप नक्सा, सङ्कटासन्नता तथा जोखिम आंकलन, पूर्वानुमान तथा पूर्वसूचना प्रणाली सम्बन्धी तथ्याङ्क, दस्तावेज, प्रकाशन र अभिलेखहरु,
- विगतको विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना तथा विषयक्षेत्रगत आकस्मिक योजनाहरू,
- विपद्सँग सम्बन्धित प्रतिवेदनहरू,
- स्थानीय विपद्को इतिहास (भूकम्प, बाढी, पहिरो, आगलागी, महामारी, सडक दुर्घटना आदि),
- विपद् व्यवस्थापनको विगतको अभ्यास, अनुभव तथा सिकाई,
- नगरपालिकाको प्रकोप, सङ्कटासन्नता तथा जोखिम लेखाजोखा प्रोफाइल,
- स्थानीय मौसम तथा बाढी पूर्वानुमान र पूर्वसूचना प्रणाली, महामारी निगरानी प्रणाली, सडक सूरक्षा कार्ययोजना,
- जनसंख्या विवरण, सडक सञ्जाल, नदी, बसोबास क्षेत्र तथा गाउँ/नगरपालिकाको सीमाना देखिने नक्सा,
- नगरपालिकाको आवधिक योजना, विषयक्षेत्रगत योजनाहरू,विषयक्षेत्रगत विपद पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना र प्रतिवेदनहरू।

१.३.३ विषयक्षेत्र (क्लस्टर) को बैठक :

विषयक्षेत्र अन्तर्गत पर्ने सरोकारवाला निकायहरूको पहिचान, सामान्य पूर्वतयारी योजना, पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना, आपत्कालीन प्रतिकार्य योजनाका क्रियाकलापहरु, विषयक्षेत्रसँग सम्बन्धित स्रोतहरूको आंकलन, आवश्यकताको लेखाजोखा आदि विषयहरूमा छलफल गर्न स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको आयोजनामा बैठकहरू सञ्चालन गरिएको थियो। विषयक्षेत्रगत रुपमा योजनाको प्रस्ताव तयार गर्न विषयक्षेत्रगत समितिहरु गठन गरिएको थियो ।

१.३.४ कार्यशाला गोष्ठी :

विषयक्षेत्रहरुको निष्कर्ष तथा प्राप्त योजनाको प्रस्ताव उपर छलफल गर्न स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको नेतृत्वमा कार्यशाला गोष्ठी आयोजना गरिएको थियो । कार्यशाला गोष्ठी आयोजना गर्नु अघि स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बसी विषयक्षेत्रबाट प्राप्त निष्कर्ष तथा योजनाको प्रस्तावमा पर्याप्त छलफल र आवश्यक परिमार्जन गरिएको थियो । कार्यशालामा विषयक्षेत्रहरुको बैठकबाट प्रस्तावित विवरण तथा योजनाउपर छलफल गरी सुझाव सङ्कलन गरिएको थियो ।

मिति २०८१ भदौ १६ गते सञ्चालित कार्यशाला गोष्ठीमास्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरू, विषयक्षेत्रका सदस्य सङ्घ/संस्थाहरू साथै राजनैतिक दल, निजी क्षेत्रका प्रतिनिधिहरु, विज्ञ, पत्रकार, सङ्कटासन्न समुदाय लगायतका सरोकारवालाहरुको सहभागिता रहेको थियो। कार्यशालाको सञ्चालन तथा सहजीकरण विज्ञ कार्यसमूहले गरेको थियो। योजना तर्जुमा प्रक्रियामा मानवीय सहायतामा संलग्न सरकारी निकाय तथा युनिसेफ नेपाल र सेभ द चिल्ड्रेनबाट सहयोग उपलब्ध रहेको थियो ।

१.३.५ योजनाको मस्यौदा तयारी :

उपलब्ध नीति, कानून तथा दस्तावेजको अध्ययन तथा विश्लेषण, विषयक्षेत्रहरूको छलफल र द्वितीय स्रोतबाट सङ्कलन गरिएका सूचनाहरू र कार्यशाला गोष्ठीबाट प्राप्त निष्कर्ष र सुझाव समावेश गरी नगरपालिकाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको प्रस्तुत मस्यौदा तयार गरिएको छ।

१.३.६ योजनामा प्रस्तावित क्रियाकलापको परीक्षण :

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको मस्यौदामा प्रस्ताव गरिएका मुख्य क्रियाकलापहरु उपयुक्त भए नभएको र त्यस्तो क्रियाकलाप कार्यान्वयन गर्ने क्षमता नगरपालिका तहमा उपलब्ध भए नभएको सुनिश्चित गर्न सरोकारवालाहरूको सहभागितामा कृत्रिम घटना अभ्यास (Simulation Exercise) मार्फत परीक्षण समेत गरिएको थियो । यस्तो परीक्षणबाट प्राप्त भएका पृष्ठपोषणलाई पनि यस योजना तर्जुमाको क्रममा ध्यान दिइएको छ।

१.३.७ पृष्ठपोषण सङ्कलन र अन्तिम मस्यौदा तयारी :

कार्यशाला तथा कृत्रिम घटना अभ्यास समेतबाट प्राप्त पृष्ठपोषणका आधारमा तयार भएको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको मस्यौदामा सरोकारवाला निकाय, सङ्घ संस्था र विज्ञहरूको सुझाव लिईएको थियो । यसरी प्राप्त भएका सुझावलाई स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले पूनरावलोकन गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई अन्तिम रुप दिईएको छ।

१.४ योजनाको आवश्यकता तथा महत्व :

विपद् व्यवस्थापन भित्र गरीने विभिन्न चरणका कार्यहरु मध्ये प्रतिकार्य योजना विपद्का घटना घटे लगत्तै देखि स्थिति सामान्य नभएसम्म कार्यान्वयन हुन्छ। विपद्को यो समय ज्यादै संवेदनशील भएको र यस समयमा गरिने मानवीय सहयोगका कार्यले क्षतिलाइ उल्लेख्य मात्रामा घटाउन सकिने भएकाले यस योजनाको निकै ठूलो महत्व रहेको हुन्छ । विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको आवश्यकता र महत्वलाई निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ ।

- मानवीय सहायता तथा विपद जोखिम व्यवस्थापनमा संलग्न निकाय एवं उपलब्ध स्रोत साधनको पहिचान गराउँछ ।
- विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि अपुग स्रोत पहिचान गरी त्यसको पूर्तिको व्यवस्था गर्न आवश्यक वातावरण तयार गर्छ ।
- विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यलाई विभिन्न विषयक्षेत्र अन्तर्गतका निकायहरुको भूमिका निर्धारण गरी विपद्का असरहरुको सामना गर्न एकिकृत प्रयासलाई सुनिश्चित गर्छ ।
- विपद्को समयमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित गर्ने सुनिश्चितता दिन्छ ।
- विपद् प्रभावितलाई आफ्नो अधिकार र दायित्वको बारेमा सचेत गराउँछ । उद्धार र राहत जस्ता कार्यमा प्रभावित समदायको समान पहुँचको सुनिश्चितता गर्छ ।
- आपत्कालीन समयमा सूचना र जानकारी प्रक्षेपणलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
- क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुका साथै जवाफदेहिता र उत्तरदायित्वको भावना बनाउदछ ।

१.५ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अपेक्षित नतिजा :

यस विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको समग्र उद्देश्य विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरुलाई संगठित, व्यवस्थित बनाई प्रभावकारी प्रतिकार्य मार्फत् सम्भावित र थप क्षति, नोक्सानी न्यूनीकरण गर्नु हो, साथै विपद्को समयमा प्रभावितको खोज तथा उद्धार गरी स्थानीय स्रोत साधनको अधिकतम

उपयोगद्वारा प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी र जवाफदेहीयुक्त मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु यस योजनाको मूल उद्देश्य रहेको छ। यस योजनाका विशिष्ट नतिजा निम्नअनुसार छन् :

● विपद् पूर्व गर्नुपर्ने आधारभूत जोखिम न्युनीकरणका कार्यहरु सुनिश्चित हुनेछन् ।

● विपद्का समयमा मानवीय सहयोग व्यवस्थित हुनेछ ।

● विपद्को जोखिम कम गर्न सरोकारवाला निकाय र समुदायबीच समन्वय तथा सहकार्य वृद्धि हुनेछ ।

● उद्धार र राहतजस्ता कार्यमा प्रभावित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति हुनेछ ।

● सामाजिक, साँस्कृतिक मर्यादा तथा सद्भाव अभिवृद्धि भई विपद्को सामनामा एकजुट हुने वातावरण तयार हुनेछ

● क्षेत्रगत रूपमा कामकोबाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग, पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुका साथै जवाफदेहिता र उत्तरदायित्वका भावनाको विकास हुनेछ ।

● मानवीय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु पहिचान भई स्रोत र साधनको आँकलन हुनेछ ।

१.६ योजनाका सीमा :

यस योजनाले विगतको अनुभवको आधारमा विपद्का मुख्य स्रोतहरु भूकम्प, वाढी,पहिरो को प्रकोप का साथै हावाहुरी,आगलागी,महामारी,चट्याङ,खडेरी,असिनापानी,सडक दुर्घटना, रुखभिरबाट लड्ने जस्ता विपद्का घटनाबाट प्रभावित घरघुरी एवम् परिवार संख्याहरुबाट अनुमान गरिएको छ। पूर्वतयारी र प्रकोपको स्तर अनुसार वास्तविक क्षति नोक्सानीको आकार घटबढ हुन सक्नेछ । विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन विपद् स्थल, बन्दोवस्ती व्यवस्थापन र आपत्कालीन स्वास्थ्य सेवा योजना महत्वपूर्ण हुन्छ। अतः यस योजनामा उल्लेख भए अनुरुप विभिन्न विषयगत समितिका बैठकहरु बसी यस सम्बन्धमा थप गृहकार्य गरी स्पष्टता कायम गर्न सकिएमा मात्र योजना प्रभावकारी हुन सक्नेछ । विपद्को अवस्थामा योजना अनुरुप मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन र पुनर्लाभ सम्म पुग्न स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिसँग स्रोतको अभाव हुनसक्ने भएकोले योजना अनुरुप विपद् प्रतिकार्यका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र मानवीय सहायतामा संलग्न संघसंस्थाहरुको सहयोग लिनुपर्ने अवस्था छ। प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न विषयगत क्षेत्रलाइ दक्ष र जनशक्ति तयार गर्नुपर्नेछ।यो योजना कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा सम्बन्धित सरकारी कार्यालय, स्थानीय तह, सुरक्षा निकाय, नीजि क्षेत्र, गैर सरकारी क्षेत्रका निकायहरुले वार्षिक योजना बनाउदा यसमा रहेका पक्षहरुलाई समेत समेटी योजनामा समावेश गर्नुपर्नेछ ।

खण्ड २ : नगरपालिकाको परिचय

२.१ परिचय :

नेपालको कर्णाली प्रदेश अन्तर्गत पर्ने रुकुम (पश्चिम) जिल्लामा अवस्थित आठविसकोट नगरपालिका नेपालको संविधानको धारा २९५ को उपधारा (३) बमोजिम कायम भएका नगरपालिका, नगरपालिका मध्ये एक हो । साविकका आठबिसकोट, आठबिसडाँडागाउँ, घेत्मा, मग्मा, गोतामकोट र स्यालाखदीका गाउँ विकास समितिहरू गाभेर यो नगरपालिका स्थापना गरिएको थियो । रुकुम (पश्चिम) का ६ वटा स्थानीय तहहरूमध्ये जनसंख्या र क्षेत्रफल दुवै आधारमा ठूलो स्थानीय तहको रूपमा आठविसकोट नगरपालिका रहेको छ । आठबिसकोट नगरपालिकाको क्षेत्रफल ५६०.३४ वर्ग किलोमिटर रहेको छ जुन क्षेत्रफलको हिसावले देशकै दोस्रो ठूलो नगरपालिका हो । यो रुकुम जिल्लाको उत्तरपश्चिममा ठुली आठविसकोट नदीको किनारमा अवस्थित छ । आठविसकोटको ठूलाकोट मध्यकालीन बाइसे राज्य आठबिसको राजधानी थियो । वि.स.१६०० सालमा रुकुमे राजा दारे जैतमका छोरा कालु बमले दरवार बनाई राज्य स्थापना गरेका थिए। यिनै कालु बमका बाह्रौं पुस्ताका राजा रणउद्दीम शाहीका पालामा वि. स. १८४३ सालमा आठवीस राज्य नेपालमा बिलय भएको थियो भन्ने कुरा वंशावलीमा उल्लेख छ। राजा काटिएकाले यस क्षेत्रको रेखदेख गर्न मेरो खारो खाने गरी राजाका भैयाद पर्ने हित कल्चु शाही र दण्ड उठती खान पाउने गरी धन्नु मल्ललाई नियुक्त गरियो । भागेर सुवाकोट पुगी मावलीमा लुकेका रणउद्दीम शाहीका छोरा राजकुमार विभुति शाहीले आफ्नो राज्य फिर्ता लिन जुम्लाका शोभान शाहीसँग मिलेर बिद्रोह गरे तर सफल हुन सकेनन् र जोगीको भेष धारण गरेर भागे पछि करीब १२ वर्ष पछि आठबिस फर्की घरजम गरी बसेको कुरा विभिन्न स्रोतहरुमा उल्लेख छ ।

तालिका१ : नगरपालिकाकोवडागत क्षेत्रफल विवरण

वडा नं.	साविक गा.वि.स	साविक वडा	क्षेत्रफल वर्ग कि.मि.
१	स्यालाखदी	८,९	३६.५४
२	स्यालाखदी	१,२,६,७	१००.५८
३	स्यालाखदी	३,४,५	२६.६९
४	गोतामकोट	१,२,३	२२.७९
५	गोतामकोट	४,५,६	२२.२२
६	गोतामकोट	७,८,९	२२८.७
७	आठविसकोट	३,५	१५.१२
८	आठविसकोट	४,८	१४.३

९	आठविसकोट	२,६,७	१०.४२
१०	आठविसकोट/मग्मा	१,९/७,८	२०.३५
११	आठविसडाडा	१,२,३,४,५	१७.३९
१२	आठविसडाडा	६,७,८,९	१५.८८
१३	घेत्मा	४,५,६,७	९.७३
१४	घेत्मा	१,२,३,८,९	१९.६३
	जम्मा		**५६०.३४**

श्रोत :जिल्ला वस्तगुत विवरण, रुकुम पश्चिम २०८०

२.२ भौगोलिक अवस्था :

कर्णाली प्रदेशको रुकुम (पश्चिम) जिल्लामा रहेको आठविसकोट नगरपालिका क्षेत्रफलको हिसाबले नेपालकै दोस्रो ठूलो नगरपालिका हो । यस नगरपालिकाको कूल क्षेत्रफल ५६०.३४ वर्गकिलोमिटर रहेको छ । यहाँको कूल जनसंख्या ३५,९१७ (जनगणना २०७८ अनुसार) रहेको छ। भने स्थानीय तहले हालै तयार गरेको तथ्याङ्क अनुसार ८६३७ घरधुरी रहेको छ भने कुल जनसंख्या ४४,३६७ रहेको छ । आठविसकोट नगरपालिका क्षेत्रफल र जनसंख्याको हिसाबले जिल्लाको सवैभन्दा ठूलो नगरपालिका हो। रुकुम (पश्चिम) जिल्लाको झण्डै आधा अर्थात करिब ४६% भुभाग यस नगरपालिकाले ओगेटेको छ। आठविसकोट नगरपालिकाको उत्तर दक्षिणमा करिब ६२ किलोमिटर र पूर्वपश्चिम ३५ किलोमिटरमा भुभागमा फैलिएको यो नगरपालिकामा विविध हावापानीका साथै धरातलीय तथा जैविक विविधता रहेको छ। यो नगरपालिका २८ डिग्री ४६ मिनेट ५६ सेकेण्ड उत्तरी अक्षांशमा रहेको छ भने ८२ डिग्री २३ मिनेट २३ सेकेण्ड पूर्वी देशान्तरमा फैलिएको छ। यो नगरपालिका समुद्र सतहबाट सबैभन्दा होंचो भु-भुभागमा वडा नं. १४ को छेपार ७५४ मिटरमा रहेको छ भने सवैभन्दा उच्च भु-भाग वडा नं. १ को सिस्ने हिमाल ५९११ मिटर उचाइमा रहेको छ।

२.३ भौगोलिक सीमाना :

यस गाँउपालिकाको पूर्वमा सिस्नेगाउँपालिका र बाँफिकोट गाँउपालिका, पश्चिममा जाजरकोट जिल्ला,उत्तरमा डोल्पा र दक्षिणमा सानीभेरी गाउँपालिका गाउँ रहेका छन ।

२.४ भू-उपयोगको अवस्था :

तालिका २ : भुउपयोगको विवरण

क.स.	विवरण	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)	प्रतिशत
१	खेतियोग्य जमिन		
२	बनजंगल		
३	झाडी,बुट्यान		
४	चरन क्षेत्र		
४	नदी ,खोला,बगर		
जम्मा			

स्रोत :

२.५ जलवायुको अवस्था :

जलवायुको दृष्टिले आठविसकोटनगरपालिकामा उष्ण तथा समशितोष्ण प्रकारको हावापानी रहको छ । प्रदेशीय हावापानी पाईयता पनि बाह्रै महिना एकैनासको हावापानी छैन । चैत्र महिनादेखि आश्विनको सुरुसम्म बेसी क्षेत्रमा सामान्य गर्मी हुन्छ । आश्विन, कार्तिक र फागुनमा यहाँको हावापानी समशितोष्ण हुन्छ भने मंसिर, पौष र माघमा निकै जाडो हन्छ । जेष्ठकोअन्त्यदेखि आश्विनकोसुरुसम्म मनसुनी वायुका कारण प्रशस्त वर्षा हुने गर्छ ।

२.६ प्राकृतिक स्रोत साधन :

यस नगरपालिकाका वडाहरूमा ठुली भेरी नदी लगायतका खोलानाला रहेका छन । खोलानालाहरुले यस क्षेत्रको सिंचाई तथा आवस्यक पिउने तथा अन्य प्रयोजन को पानीको आवस्यकतालाइ पुर्ति गरेका छन भने खोलामा वाढी आउदा विपद्को जोखिम पनि हुने गरेको पाइन्छ । नगरपालिकामा रहेको वन जंगलले घांसपात तथा दाउराको आपुर्तिमा सहयोग पुगेको छ । बन क्षेत्र फडानी हुदै गएकाले वन्यजन्तुबाट अन्नवालीको नष्ट र मानिस माथि आक्रमण हुने गरेको छ भने वन क्षेत्रमा आगलागीको जोखिम पनि उत्तिकै रहेको छ । यसका साथै मौराखारा लगायतका पर्यटकिय क्षेत्र रहेका छन ।

२.७ पेसा तथा रोजगारीको अवस्था :

नगरपालिका वासिन्दाहरुको मुख्य पेसा कृषि तथा पशुपालन हो । यसका अतिरिक्त वैदेशिक रोजगार, जागिर, व्यापार आदि रहेको छ । यहाँका किसानहरुले अन्न, तरकारी ,दलहन तथा मासु, दुध, दही, अण्डाको आदिका लागि गाइगोरु, भैंसी, बङ्गुर, माछा,बाखा, कुखरा आदि पशुपंक्षि पालन गरिन्छ तर कृषि तथा पशुपालन पेशा अझै पुर्ण व्यावसायीक हुन सकिरहेको छैन ।

२.८ यातायात तथा सञ्चारको अवस्था :

नगरपालिकाकोसडक यातायात को स्थिति हेर्दा २९ कि.मी भेरी करिडोरले छोएर गएको छ । त्यसैगरी नगरपालिकालाइ राप्ती राजमार्गले ७५ किलोमिटर छोएर गएको छ तर यो निर्माणधिन छ । यसका साथै नगरपालिकाबाट सवै वडाका केन्द्रहरुसम्म स्थानिय सडकहरु पुगेका छन । तर अधिकांस सडकहरु कच्ची रहेका छन ।यस नगरपालिकामा यातायातका विभिन्न साधनहरूको उपयोग भएको देखिन्छ । नगरपालिकामा बस,ट्रक टेक्टर, जिप , मोटरसाइकल,अटो रिक्सा, वसहरु को समेत उपयोग गरिएको देखिन्छ । यस गाउपालिकामा संचारको सुविधा केही ठाउमा टावरको समस्या बाहेक राम्रो रहेको छ ।

२.९ जनसङ्ख्याको विवरण :

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकाको कूल घरपरिवार ७५५३ र जनसंख्या ३५९१७ रहेको छ । नगरपालिकामा महिलाको जनसंख्या १८२९९ अर्थात ५०.९५ प्रतिशत र पुरुषको संख्या १७६१८ अर्थात ४९.०५ प्रतिशत रहेको छ । वडाअनुसार सबैभन्दा उच्च जनसंख्या वडा नं. ११ मा ४९४२ रहेको छ भने सबै भन्दा कम वडा नं. १ मा १२६४ रहेको देखिन्छ । विवरण अनुसार औषत घरपरिवारको आकार ४.७६ रहेको छ । त्यसैगरी यस गाउँपालिकामा जनघनत्व १३९ र लैगींक अनुपात ९६.२८ रहेको छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ३ : वडागत जनसंख्या विवरण

वडा नं	घरधुरी	महिला	पुरुष	जम्मा जनसंख्या	औषत परिवारको आकार	जनघनत्व	लैंगीक अनुपात
१	२६३	६३४	६३०	१२६४	४.८१	३५	९९.३७
२	३८६	८९६	८४८	१७४४	४.५२	१७	९४.६४
३	३९३	९७३	९०१	१८७४	४.७७	७०	९२.६०
४	४६९	११०३	११२१	२२२४	४.७४	९६	१०१.६३
५	५६९	१४८७	१४०५	२८९२	५.०८	१३०	९४.४९
६	४९५	१२२१	११७३	२३९४	४.८४	१०	९६.०७
७	४४३	९८८	९२४	१९१२	४.३२	१२६	९३.५२
८	३६९	८७६	८४७	१७२३	४.६७	१२०	९६.६९
९	७९९	१७४८	१६५६	३४०४	४.२६	३२७	९४.७४
१०	६८०	१६४७	१६४५	३२९२	४.८४	१६२	९९.८८
११	१०२१	२५४५	२३९७	४९४२	४.८४	२८४	९४.१८
१२	६५४	१६७१	१६१८	३२८९	५.०३	२०७	९६.८३

१३	३८६	९९८	१०५७	२०५५	५.३२	२११	१०५.९१
१४	६२६	१५१२	१३९६	२९०८	४.६५	१४८	९२.३३
जम्मा	**७५५३**	**१८२९९**	**१७६१८**	**३५९१७**	४.७६	**१३९**	९६.२८

श्रोतः राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.१० जातजाति अनुसार जनसंख्या :

यस नगरपालिकामा विभिन्न जातजातिको बसोबास रहेको छ। जसमा सवैभन्दा धैरै जनसंख्या क्षेत्रीको १४३६६ अर्थात ४० प्रतिशत रहेको छ। सवैभन्दा कम जनसंख्या मुसलमानको १२ अर्थात ०.०३ प्रतिशत रहेको छ। अन्य विवरण तल दिइएको छ।

तालिका ४: जातजाति अनुसार जनसंख्या विवरण

जातजाति	पुरुष	महिला	जम्मा
क्षेत्री	७००५	७३६१	१४३६६
ब्राह्मण(पहाडे)	२८७	२८८	५७५
मगर	२१००	२०६४	४१६४
थारु	९	८	१७
विश्वकर्मा	४१२५	४२४७	८३७२
मुसलमान	४	८	१२
गुरुङ	५६	६८	१२४
परियार	७३०	७६०	१४९०
ठकुरी	२१८७	२३४४	४५३१
मिजार	७०६	७१५	१४२१
सन्यासी/दशनामी	२७४	२९५	५६९
घर्ती/भुजेल	२६	३१	५७
सुनुवार	३२	३७	६९
बादी	६१	५७	११८
अन्य	१६	१६	३२
जम्मा	**१७६१८**	**१८२९९**	**३५९१७**

२.११ अपाङगताका आधारमा जनसंख्या :

यस नगरपालिकामा कुल जनसंख्याको झण्डै २.०८% अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु रहेका छन् । गाउँपालिकामा शारिरिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संख्या धेरै रहेको छ । शारीरिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संख्या ३२४ रहेको छ । यस्तै न्युन दृष्टिसम्वन्धि अपाङ्गता ७४ रहेका छन् । अन्य विवरण तल दिइएको छ ।

तालिका ५ : अपाङ्गताको विवरण

क्र.स.	अपाङ्गताको प्रकार	पुरुष	महिला	जम्मा
१	शारिरीक अपाङ्ग	१७६	१४८	३२४
२	न्युन दृष्टि युक्त	४२	३२	७४
३	दृष्टिविहिन	२६	२१	४७
४	बहिरोपन	५३	२४	७७
५	मनोसामाजिक अपाङ्ग	३	६	९
६	न्युन श्रवणशक्ति	२५	३३	५८
७	बहिरोपन एवं दृष्टि विहिन	४	३	७
८	मानसिक वा मनोसामाजिक	५०	२८	७८
९	बौद्धिक अपाङ्गता	३	८	११
१०	अनुवंशीय रक्तश्राव (हेमोफेलिया)	०	२	२
११	अटिजम	४	४	८
१२	बहु अपाङ्गता	२७	२४	५१
	जम्मा	४१३	३३३	७४६

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

खण्ड ३ : विपद जोखिमको अवस्था

३.१ आठविसकोट नगरपालिकाका प्रमुख प्रकोपहरु :

आठविसकोट नगरपालिका विभिन्न प्रकारका प्रकोपबाट उत्पन्न हुने विपद्बाट प्रभावित नगरपालिका हो । नगरपालिका क्षेत्रमा हरेक वर्ष पहिरो,बाढीको प्रकोप का साथै हावाहुरी,आगलागी,महामारी,बन्यजन्तु,बालीनालीमा रोगकिरा,चट्याङ,खडेरी,असिनापानी,सडक दुर्घटना आदि विपद्का कारण जनधनको क्षति हुने गरेको छ ।

३.२ विभिन्न प्रकोपबाट विगतमा भएको क्षति :

आठविसकोट नगरपालिकाको विपद्को अवस्था विश्लेषण गर्दा सबै भन्दा बढी क्षति पहिरो,बाढीले गरेको छ । यि प्रकोपहरुको पुनरावृत्ति पनि बढी नै छ । पहिरो,बाढीले घर, खेतियोग्य जमीन तथो जमीन कटान र भू-क्षय गर्ने गरेको छ । यसबाट मानिसहरू विस्थापित हुने अवस्था पनि रहेको छ । पहिरो, बाढी का अलावा हावाहुरी,आगलागी,महामारी,बन्यजन्तु,बालीनालीमा रोगकिरा,चट्याङ, खडेरी, असिनापानी,सडक दुर्घटना आदि प्रकोपबाट पनि समय समयमा क्षति भएको देखिन्छ । विभिन्न वर्षमा आगलागीका र हावाहुरीले हरेक वर्ष असर गर्ने गरेको छ । यसका साथै २०८० साल कार्तिक १७ गते आएको भुकम्पले यहा ठुलो क्षति गऱ्यो ।

३.३ सम्भाव्य प्रकोप तथा सम्भावित प्रभाव क्षेत्र :

यस नगरपालिकाका १४ वटै वडाका केही वस्ति, खेतियोग्य जमिन, वन क्षेत्रहरू पहिरो बाढीको जोखिममा रहेका छन् । आगलागी, महामारी, हावाहुरी, चट्याङ,बन्यजन्तु बाट प्राय सबै वडाहरू प्रभावित छन । त्यसैगरी बालिनालि तथा तरकारी मा लाग्ने रोगकिरा, महामारी को सम्भावना पनि रहकै देखिन्छ साथै घर र वनमा लाग्ने आगलागीबाट नगरपालिकाका सवै वडाहरूमा असर गरेको छ । विगतमा भएको कोभिड महामारी ले पनि यहा मानिसको मृत्युका साथै ठुलो संख्यामा संक्रमण फैलिएको थियो । त्यसैगरी वर्षेनी हावाहुरील घर तथा विद्यालयका छाना उडाउने, सडक दुर्घटनाका कारण मानविय क्षतिहुने समेत हुने गरेको छ । २०८० साल कार्तिक १७ गते आएको भुकम्पले ४२ जनाको मृत्यु हुनुका साथै यहा ठुलो क्षति पुऱ्याएको थियो । कमसल संरचना रहेका कारण यस पालिका अझैपनि भुकम्पीय जोखिममा रहेको छ ।

३.४ विपदको ऐतिहाँसिक समय रेखा :

यस नगरपालिकामा विगत विगत ३० बर्षमा विभिन्न समयमा घटेका प्राकृतिक,गैर प्राकृतिक र जलबायुजन्य विपदका घटनाहरुको ऐतिहाँसिक समय रेखा,सोको प्रभाव र प्रभावित क्षेत्र,पुर्व तयारी र प्रतिकार्यकालागी गरिएका प्रयासलाइ तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ६ :विपदको ऐतिहासिक समय रेखा

विपद	घटनाको बर्ष	पारेको प्रभाव	प्रभावित स्थान/क्षेत्र	विपद व्यवस्थापनकालागी गरिएका प्रमुख प्रयासहरु
भुकम्प	२०८० साल कार्तिक १७ गते	४२जनाको मृत्यु भएको,१०८९२ जना प्रभावित भएको,१६ वटा स्वास्थ्य संस्था, ६३ वटा विद्यालय,१० वटा सरकारी कार्यालय,२ वटा प्रहरी चौकी, १२ वटा सामुदायीक भवन,१०४ वटा	सवै वडा, ७-१४ नं वडाामा वढी क्षति	खोज,उद्धार,राहत वितरण, अस्थायी आवास निर्माण, अस्थाइ सिकाइ केन्द्र स्थापना आदी ।

		खानेपानी आयोजना,४५ वटा सिंचाइ आयोजना, २६ कि.मी. सडक, ६२ वटा मन्दिर,३ वटा टेलिफोन टावर, ५ वटा विद्युत र ५ वटा चर्चमा क्षति ।		
पहिरो	२०७५, २०७६, २०७७, २०७८ २०८१	२ जनाको मृत्यु,पशु चौपाया बगाएको, - २ घर क्षति, - ३ घर क्षति, खेतियोग्य जमिन बगाएको, - १ घर बगाएको - सिंचाई कुलो भत्काएको ।	वडा नं ४, ६, ७, ८, ९, ११, १२, १३	सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरूको सहयोगमा पिडितहरुलाइ तत्काल क्षतिपुर्ति तथा राहत प्रदान गरिएको ।
बाढी	२०५१, २०७५ २०७६ २०७७ २०७८	-खेतियोग्य जमिन कटान -८ वटा घर बगाएको,२ जनाको मृत्यु -१२ वटा घट्ट बगाएको - १ वटा घर बगाएको - जमिन कटान गरेको	वडा नं. ६ र ७ ५, ६, ९	पिडितहरुलाइ तत्काल क्षतिपुर्ति तथा राहत प्रदान गरिएको ।
हावाहुरी	२०७२ २०७४ २०८१	सुन्दरपानी विद्यालय,बालकल्याण मा.वि.,कमल मा.वि.,लोक कल्याण मा.वि.मा क्षति, घर र टहरामा क्षति	१४ वटै वडा	पुर्ननिर्माण गरिएको
आगलागी	२०६९ २०७२ २०७७ २०७८ २०८०	३ घरमा क्षति १० घरमा क्षति १० घरमा क्षति घर गोठमा क्षति घर गोठमा क्षति,वन जंगलमा क्षति	वडा नं. ७,८, १०, ११,१२,१४	आगलागीबाट प्रभावितहरुलाइ जस्तापाता वितरण गरिएको
महामारी	२०५३ २०७७	पानी दुषित भइ १२ जना बालबालिकाको मृत्यु कोभिडबाट ९ जनाको मृत्यु भएको	पालिका भरि	कोभिड रोकथामकालागी आइसोलेसन वार्ड तथा क्वारेन्टाइन निर्माण,हेल्प डेक्सको स्थापना, राहत, तथा रोजगार गुमाएका लाइ रोजगारीको व्यवस्था
बन्यजन्तु	प्रत्येक वर्ष	बालिनालिमा नोक्सानी	पालिकाको लेक क्षेत्र	धपाउने
बालीनालीमा रोगकिरा	प्रत्येक बर्ष	बालिनालिमा नोक्सानी	पालिका भरी	विषादी छर्ने गरेको

चट्याङ,	२०६८, २०६९, २०७६, २०७७ र प्रत्येक बर्ष	१ जनाको मृत्य,१ जना घाइते,पशु चौपायाको मृत्यु	वडा नं. ५,१४	
खडेरी	प्रत्येक बर्ष	बालिनालिमा नोक्सानी	पालिका भरी	सिंचाइ सेवा विस्तार
असिनापानी	२०७९	बालिनालिमा नोक्सानी	पालिका भरी	
सडक दुर्घटना	२०७६ २०७९	२ जनाको मृत्यु, ३ जनाको मृत्यु	वडा नं. २,७ र ११	

३.५ आठविसकोट नगरपालिकाको प्रकोप पहिचान तथा स्तरीकरण :

नगरपालिकामा विभिन्न प्रकोपका घटनाहरुको पहिचान गरी स्तरीकरण गरिएको छ । नगरपालिकाका प्रमुख,उपप्रमुख वडा अध्यक्ष, शाखा प्रमुख स्थानीय बुद्धिजीविहरू, ज्येष्ठ नागरिक, वालक्लव,युवा,स्थानीय संघ संस्थाका प्रतिनीधि तथा सरोकारवालाहरूको सहभागितामा गरिएको छलफलबाट कुन प्रकोप मुख्य समस्याको रूपमा रहेको छ, भनेर मतदान विधिबाट वडाको प्रकोपहरुको स्तरीकरण गरिएको थियो । नेपाल भूकम्पीय जोखिमका दृष्टिकोणले ११ स्थानमा उच्च जोखिममा रहेको मुलुक हुँदा प्रकोप स्तरीकरण गर्दा भूकम्पलाई तुलनामा नराखी पहिलो नम्बरको प्रकोपको रुपमा प्राथमिकतामा राखिएको छ ।। जुन यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका ७ : प्रकोप स्तरिकरण

प्रकोप	पहिरो	बाढी	आगलागी	हावाहुरी	महामारी	सडक दुर्घटना	चट्याङ	असिना	खडेरी	बालिनालिमा रोगकिरा	बन्य जन्तु
प्राप्त अंकभार	५४	४०	३२	२१	१८	१४	१२	९	७	५	३
स्तर	**२**	**३**	**४**	**५**	**६**	**७**	**८**	**९**	**१०**	**११**	**१२**

३.६ प्रकोपहरुको संभाव्य जोखिम विश्लेषण :

यस नगरपालिकामा घटेका विपदका घटना र त्यसको असरका साथै नगरपालिकामा विद्यमान श्रोत साधन र जनशक्तिका आधारमा यो नगरपालिका वहुप्रकोपको उच्च जोखिममा छ। जसलाइ निम्न बमोजिम उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

तालिका ८ : प्रकोपहरुको संभाव्य जोखिम

आठविसकोटनगरपालिका रुकुम (पश्चिम) को विपद जोखिम विश्लेषण					
प्रकोप	**संकटासन्नता**	**सम्मुखता**	**बारम्वारता**	**प्रभाव**	**जोखिम**
भुकम्प	• कमजोर भौतिक पुर्वाधारका संरचना	उच्च	मध्यम	उच्च	उच्च

	● धेरै जनसंख्या ढुङ्गा र माटोको जोडाइ भएको कच्ची घरमा बसोबास रहेको ● वृद्धवृद्धा, बालबालिका, अपांगता भएका को जनसंख्या रहेको ● कमजोर घर, भौगोलक वनावट ● भूकम्प सम्बन्धी जनचेतनाको अभाव ● घर बनाउदा नक्सापास तथा भवन संहिताको पालना नगर्नु ● .दक्ष मिस्त्री को अभाव ● कमसल निर्माण सामाग्रको प्रयोग				
पहिरो	● भिरालो जमिन ● पहिरोको जोखिमयुक्त ठाउँमो बस्ती बसेको ● विकास निर्माणमा जथाभावि मेसिनको प्रयोग ● बुद्धवृद्धा बालबालिका अपांगता भएको जनसंख्या ● अब्यबस्थित बसोबास ● भौगोलीक बनावट ● जथाभावी सडक निर्माण ● स ● सडक निर्माण जथाभावि मेसिनकोको प्रयोग ● जनचेतनाको कमी ● जंगल फडानी, डढेलो, अत्यधिक वर्षा,भूकम्पले जमिन चिरा पार्नु, अव्यवस्थित सडक बिस्तार, उचित पानि र ढल निकास नहुनु,	उच्च	उच्च	उच्च	उच्च
बाढी	● बाढी जोखिमयुक्त ठाउँमा बस्ती बसेको ● जलवायु परिवर्तनको असर ● वृद्धवृद्धा बालबालिका अपांगता भएको जनसंख्या ● नदि, खोला किनार नजीक घर र वस्ती निर्माण गर्नु ● जोखिम स्थानमा तटबन्धन नहुनु	उच्च	उच्च	उच्च	उच्च

	● जथाभावि नदि, खोला जन्य पदार्थ को जथाभावि उत्खनन				
आगलागी	● संरचनागत जोखिम तथा लापरवाही ● बढ्दै गएको सुख्खा याम ● सामाजिक आर्थिक संकटासन्नता ● जनचेतनाको कमजोर अवस्था	उच्च	मध्यम	मध्यम	मध्यम
महामारी	● संक्रमण दर उच्च रहेको ● कोभिड १९ तथा अन्य महामारी ● कमजोर स्वास्थ्य पूर्वाधार र तयारी ● सावधानीका उपायहरूको कमजोर पालना ● कमजोर जनचेतनाको स्तर ● सामाजिक आर्थिक संकटासन्नता ● उच्च जोखिम समूहमा रहेको जनसंख्या	उच्च	उच्च	मध्यम	मध्यम
हावाहुरी	● जलवायुमा आएको परिवर्तन ● कमजोर सामाजिक आर्थिक अवस्था ● कमजोर घर तथा भवनहरू ● जनचेतनाको स्तर	मध्यम	मध्यम	उच्च	उच्च
सडक दुर्घटना	● स्तरिय सडक नहुनु ● ट्रफिक नियमको उलंघन ● मा.प.से.गरी सवारी साधन चलाउनु ● बालबालिकालाई सडकतिर खेल्न छाडनु ● सडक अधिकार क्षेत्र मिच्नु ● तिब्र गतिमा सवारी चलाउनु ● पुराना सवारी साधनको प्रयोग । ● गाडीको क्षमता भन्दा बढि यात्रुहरु वोक्नु	मध्यम	मध्यम	उच्च	उच्च
चट्याङ	● बिद्युत लाइन र वाइरिङमा अर्थीङ नगरिनु ● प्राकृतिक कारण ● जलवायु परिवर्तन ● घरमा अर्थिङ नगर्नु ● जनचेतना अभाव	मध्यम	उच्च	उच्च	उच्च

३.७ नगरपालिकामा प्रकोपको सम्मुखतामा रहेका क्षेत्रहरु :

यस नगरपालिकामा प्रकोप सम्मुखतामा रहेका वडाहरुको भौतिक सम्पत्तिहरु , प्राकृतिक सम्पत्तिहरु, मानिसहरु र आर्थिक क्षेत्रहरुको वडागत पहिचान गरी नगरपालिका भरिको समग्र विवरण निम्न वमोजिम रहेको छ ।

तालिका ९ : प्रकोपको सम्मुखतामा रहेका भौतिक सम्पतिहरु

सम्मुखतामा रहेका तत्वहरु	**परिणाम**	**कारण**
विद्यालय	६४ ओटा	भुकम्पले बाट क्षति, पहिरो, हावाहुरीले टिनका छाना उडाउने ।
अस्पताल	१	भुकम्पले बाट क्षति हुने ।
स्वास्थ्य चौकीसंस्था	१६	पहिरो भुकम्पले क्षति गर्ने ।
सामुदायिक भवन	१५	भुकम्पले चर्केको
बिद्युत टेलिफोन	विद्युत फोन टावर	हावाहुरी पहिरोले भत्काउन सक्ने
घर	८००	बाढी पहिरो

प्रकोपको सम्मुखतामा रहेका प्राकृतिक सम्पतिहरु

सम्मुखतामा रहेका तत्वहरु	**परिणाम**	**कारण**
कृषियोग्य जमिन	२०० रोपनी	बाढी पहिरो
चरिचरन	६ ओटा	पहिरो
सामुदायिक वन	१२ ओटा वनमा	पहिरो र आगलागी
खेलकुद मैदान	४ वटा विद्यालयको	बाढी पहिरोको कारण

प्रकोपको सम्मुखतामा रहेका आर्थिक क्षेत्रहरु

सम्मुखतामा रहेका तत्वहरु	परिणाम	कारण
व्यवसाय : पशु पंक्षिपालन पालन फर्म ,बाखा पालन , किराना पसल ,होटल	४० ओटा	बाढी पहिरो ,चट्याङ,पशुजन्य रोगका कारण
नगदेबाली : केरा , सुन्तला आदि	३० रोपनी	पहिरो , हावाहुरी रोगकिरा
मुख्य खेतीवाली : धान ,मकै कोदो जौ , गँहु	२०० रोपनी	असिना, खडेरी,हावाहुरी विभिन्न रोगहरु
पशुपंक्षीहरु : गोरु ३०,गाई ४० भैसी २५ , भेडाबाखा १०० कुखुरा ५००	१२०० ओटा	चट्याङ,पशुजन्य रोगले
पानी घट्ट : विभिन्न खोलाहरुका	१० ओटा	बाढी, पहिरो

प्रकोपको सम्मुखतामा रहेका मानिसहरु

सम्मुखतामा रहेका तत्वहरु	परिणाम	कारण
मानिस :	१७९७१ जना	बाढी ,पहिरो , भुकम्प
महिला :	९१५६जना	बाढी ,पहिरो , भुकम्प
पुरुष :	८८१५जना	बाढी ,पहिरो , भुकम्प
अपांगता भएका :	५४७ जना	बाढी ,पहिरो , भुकम्प
जेठ नागरिक	२७४३ जना	बाढी ,पहिरो , भुकम्प

३.८ पूर्व सूचना प्रणाली :

सम्भावित प्रकोप पुर्वानुमान तथा पुर्वसूचना प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउनका लागी आठविसकोट नगरपालिका अर्न्तगत जलमापन केन्द्र र वर्षामापन केन्द्रहरु स्थापना गरिएको छैन । सम्भावित विपदले सुचना प्रभावित हुन सक्ने समुदायमा प्रभावकारी सुचना प्रवाह गर्नका लागी यस नगरपालिकाले पूर्व सुचना प्रणली जडान गर्नु आवस्यक छ । जसकालागी जिल्ला आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र,स्थानिय आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र तथा सुरक्षा निकायमा सुचनाप्रवाह गर्ने कार्य गर्नुपर्नेछ ।

३.९ कानूनी, नीतिगत तथा संस्थागत व्यवस्था :

नगरपालिकामा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७८ , का आधारमा स्थानिय विपद् तथा जलवायु उथनशिलसमिति गठन गरिएको छ । विपद् व्यवस्थापनका कार्यहरूलाई थप सहयोग पुऱ्याउन स्थानिय विपद तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तयार गरिएको छ । पालिकामा वातावरण तथा विपद्व्यवस्थापन शाखा स्थापना गरिएकोछ । यसैगरी, १४ वटै वडामा वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरि पालिकास्तरमा विपद व्यवस्थापन कोष स्थापना गरिएको छ । नगरपालिकामा विपद्व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, तथा आवश्यक मार्गदर्शनहरू बन्ने क्रममा रहेका छन् । त्यसैगरी एम्बुलेन्स संचालन कार्यविधि,बातावरण तथा प्राकृतिक श्रोत संरक्षण ऐन जस्ता कानुनहरु निर्माण भएका छन । अन्य कानुन बन्ने क्रममा रहेका छन ।

३.१० विषयगत क्षेत्रहरू तथा जिम्मेवार निकाय :

यस नगरपालिकाले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि ८ वटा विषयगत क्षेत्रहरू निर्धारण गरी कार्य जिम्मवेवारी तोकेको छ ।

३.१०.१ समन्वय,खोजउद्दार र सुचना तथा सञ्चारः

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को समयमा सम्पूर्ण सरोकारवालाहरू सँग समन्वय कायम गर्ने, विपद्को अवस्था आउनसक्ने पूर्वानुमान प्राप्त भएपछि स्थानीय सञ्चार माध्यमबाट सूचना सम्प्रेषण गर्ने, प्रकोपको कारण समस्यामा परिरहेका वा घाईतेलाई उद्धार गर्ने, हराएकाहरूको खोजी गर्ने, मानिसको मृत्यु भएमा सनाखत शव व्यवस्थापन (वा हस्तान्तरण) को लागि प्रवन्ध मिलाउने, पीडितहरूलाई राहत रकम वितरण गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

३.१०.२ संरक्षण तथा सामाजिक सुरक्षा :

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को समयमा महिला, गर्भवती महिला, सुत्केरी, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, शिशु, बालबालिका, वृद्धवृद्धाहरूलाई संरक्षण गर्ने, उनीहरूलाई आवश्यकता बमोजिमका सरसामानहरू (जस्तैः डिग्निटी किट) उपलब्ध गराउने, घरपरिवारका सदस्य गुमाएकाहरू तथा विपद्का कारण त्रसित व्यक्तिहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा दिने, हिंसामुक्त वातावरण सिर्जना गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

३.१०.३ खाद्य तथा कृषि :

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को अवस्थामा पीडितहरूलाई तत्काल सुख्खा खानेकुरा, विस्थापित भई शिविरमा बसेकालाई चामल, दाल, नुन, तेल आदि खाद्य सामग्री उपलब्ध गराउने, पकाउनको लागि प्रवन्ध मिलाउने र कृषि क्षेत्रमा भएको क्षति विवरण तयार गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

३.१०.४ गैर खाद्य सामाग्री, आश्रय स्थल :

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को कारण घरमा क्षति पुगी बस्न नसक्ने अवस्थाका पीडितहरूलाई आपत्कालीन आश्रय वा वासको लागि अस्थायी स ंरचना निर्माण गर्ने, प्रभावितहरूलाई गैर-खाद्य सामग्री वितरण आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

३.१०.५ खानेपानी तथा सरसफाइ :

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को अवस्थामा खानेपानी आपूर्ति, विपद्जन्य घटनाबाट सिर्जना भएका फोहोरहरू सरसफाई गर्ने, मरेका पशुपंक्षीहरूको व्यवस्थापन गर्ने, व्यक्तिगतसरसफाईको लागि स्वच्छता सम्बन्धी सरसामानहरू (जस्तैः हाईजिन किट) उपलब्ध गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

३.१०.६स्वास्थ्य तथा पोषण :

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्मा घाईते भएकाहरूको प्राथमिक उपचार गर्ने, महामारी हुनबाट बचाउने विधिहरू अवलम्वन गर्ने, शिविरमा उपचार गर्न नसकिने प्रकृतिका स्वास्थ्य समस्या भएमा विरामीलाई अस्पतालसम्म पुऱ्याई स्वास्थ्य उपचारको सुनिश्चितता गर्ने, बालबालिकामा पोषणको कमी भएमा त्यसबाट हुनसक्ने समयस्याबारे पीडित र सरोकारवालालाई सचेत गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

३.१०.७ शिक्षा :

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को कारण यदि विद्यालय ३ दिन भन्दा बढी बन्द भएमा विद्यार्थीहरूलाई आपत्कालीन शिक्षाको व्यवस्था गर्ने, विपद्ले विद्यार्थीको पठनपाठनका शैक्षिक सामग्री हराएमा सो को व्यवस्था गर्ने र विद्यालयको शिक्षण सामग्रीहरू नष्ट भएमा पुनः व्यवस्था गर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

३.१०.८ तत्कालिन पुर्नलाभ :

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को कारण अबरुद्धभएका अत्यावस्यक सेवाहरु जस्तै सडक,विद्युत,खानेपानी,टेलिफोन तत्काल सुचारु गर्ने । क्षति भएका संरचनाहरुको बैकल्पिक व्यवस्था गर्ने, पिडितहरुलाइ जिविकोपार्जका सिप प्रदान गरि अवस्थामा सुधार ल्याउर्ने आदि जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ ।

३.११ सरोकारवाला संस्थाहरू :

यस नगरपालिकामा विपद को पूर्वतयारी, रोकथाम र अल्पिकरण र विपद्को समयमा गरिने प्रतिकार्य तथा पुर्वतयारी , विपद् पश्चात्को पुनर्स्थापना, जिविकोपार्जन र पुनर्निर्माण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलनका का लागी सहयोग पुऱ्याउन विभिन्न निकाय तथा संघ सस्थाहरुको भुमिका महत्वपुर्ण हुन्छ । जलवायु परिवर्तन र

विपद् जोखिम व्यवस्थापनका सवालमा आर्थिक, प्राविधिक तथा मानविय सहयोगका लागी मुख्य रुपमा सहयोग गर्ने निकाय, संघसंस्था र विकास साझेदारहरुको विवरण देहाय वमोजिम रहेको छ।

तालिका१०: संस्थागत विवरण

क.स.	कार्यालय /संघसंस्था	भौगोलिक दुरी	विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि प्राप्त हुनसक्ने सहयोग	संपर्क नं.
वडा तहमा				
१	वडा कार्यालय		भौतिक पूर्वाधार तथा विकास निर्माणमा विपद जोखिम न्युनिकरण लाइ मुलप्रवाहिकरण,सचेतना कार्यक्रम संचालन,राहत वितरया	
२	विद्यालयहरु		उद्धार कार्यमा सहभागिता, जनचेतना अभिवृद्धि कार्यमा सहयोग,आश्रयस्थल	
३	स्वास्थ्य चौकि		स्वास्थ्य उपचार , औषधि भण्डारण ,प्रेषण	
४	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका		महिला मानव स्वास्थ्य समस्या समाधानमा सहयोग	
५	नेपाल रेडक्रस उपशाखा		प्राथमिक उपचार, भूकम्प लगायतका प्रकोप सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम, राहत सामाग्रीका लागी समन्वय	
६	सामुदायीक वनहरु		जोखिम न्यूनिकरणका कार्यक्रम जस्तै वृक्षरोपण लगायत, नगद,काठ तथा अन्य सहयोग	
७	प्रहरी चौकि		सुरक्षा प्रदान,खोज उद्धार	
८	आमा समुह		विपद् सम्बन्धी जनचेतना , सक्रिय सहभागिता, प्रचारप्रसार	
९	युवा क्लव		विपद् सम्बन्धी जनचेतना, ,न्युनिकरण कृयाकलाप मा सहभागीता , खोज उद्धारमा सहयोग	
१०	वाल क्लव		विपद् सम्बन्धी जनचेतना, ,न्युनिकरण कृयाकलाप मा सहभागीता ,	
११	स्थानिय व्यावसायी		राहत सामाग्री सहयोग	
नगरपालिका तथा जिल्ला तहमा				
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय		सहकार्य ,खोज ,उद्धार तथा सुरक्षा टोलि परिचालन,सामाग्री प्रदान तथा खोज,उद्धार व्यवस्थापन	
२	जिल्ला समन्वय समिति		समन्वय, अनुगमन	
३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय		खोज ,उद्धार तथा सुरक्षा	
४	नेपालि सेना		खोज ,उद्धार तथा सुरक्षा	
५	सशस्त्र प्रहरी वल		खोज ,उद्धार तथा सुरक्षा	

६	इलाका प्रहरी कार्यालय		खोज ,उद्धार तथा सुरक्षा	
७	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी		प्राथमिक उपचार, भूकम्प लगायतका प्रकोप सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम, राहत सामाग्रीको व्यवस्था	
८	खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यलय		खानेपानी आयोजना निर्माण,मर्मत सम्भार तथा प्राविधिक सहयोग	
९	कृषि ज्ञान केन्द्र		कृषि सेवा तालिम, बालीरोपनी विकास, बिउ .बिजन वितरण, जिविकोपार्जन रअनुदान तथा अनुकुलनका कार्यक्रम	
१०	जिल्ला वन कार्यालय		वृक्षरोपण, नर्सरी व्यवस्थापन तथा तालिम ,विरुवा वितरण ,राहतमा काठ वितरण र प्राविधिक सहयोग	
११	जलश्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय		सिँचाइ नहर,कुलो ,पोखरी निर्माण तथा आयो जनाका लागि आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग	
१२	भु जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय कार्यालय		बाढी, पहिरो तथा भूक्षय नियन्त्रणका लागि एकीकृत जलाधार व्यवस्थापन	
१४	जिल्ला अस्पताल		घाइतेको स्वास्थ्य उपचार ,एम्वुलेन्स व्यवस्थापन ,औषधि भण्डारण,प्रेषण	
१४	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय		स्वास्थ्यकर्मी परिचालन,समन्वय	
१५	शिक्षा समन्वय इकाइ		समन्वय,	
१६	उद्योग वाणिज्य संघ		राहत संकलन,वितरण	
१७	युनिसेफ		योजना निर्माणमा सहयोग,विपद व्यवस्थापन,वाल संरक्षण,शिक्षा,स्वास्थ्य,खानेपानी, सरसफाई क्षेत्रमा सहयोग,आपतकालिन मानविय सहयोग	
१९	गै.स.स.		सुचना प्रवाहमा सहयोग, आर्थिक तथा सामाग्री सहयोग र जनशक्ति परिचालन, आयआर्जन का क्रियाकलाप र्सचालन	
२०	नेपाल पत्रकार महासंघ		सुचना संकलन, समाचार निर्माण,प्रसारण,	
२१	वैंक तथा वित्तिय संस्थाहरु		बचत तथा ऋण प्रदान , राहत सहयोग	

३.१२ आठविसकोटन गरपालिकासंग रहेको क्षमता :

आठविसकोट नगरपालिकामा विपद प्रतिकार्यकालागी विषयगत क्षेत्रहरुसंग रहेका श्रोत र साधनहरु निम्न बमोजिम रहेका छन ।

तालिका ११: पालिकामा रहेका स्रोत साधनहरु

क.स.	श्रोत साधनहरु	संख्या	थप आवस्यक्ता
१	बेल्चा	१०	५
२	गौटी	८	२
३	घन ठुलो	०	५
४	घन सानो	०	५
५	बन्चरो	२५	०
६	सावेल	४	३
७	तसला	०	१४
८	हसिँया	०	१५
९	फरुवा	०	१५
१०	सिवल्ट बाल्टीन	२	२
११	प्लास्टिक बाल्टिन	२५	२५
१२	डोरी	४ रोल	१०
१३	भऱ्याङ	२	१
१४	हाते आरी सानो	०	५
१५	हाते आरी मेसिन	०	२
१६	टेन्ट	०	५
१७	त्रिपाल	५०	१५०
१८	कम्वल	२०	८०
१९	रवर म्याट्रेस	३०० थान	०
२०	सेल्टर किट	५	९५
२१	प्लाास्टिक	२ रोल	२
२२	सोलार कुकर	०	५
२३	भान्सा सामाग्री	२ सेट	२० सेट
२४	हाइजिन किट	०	१०० सेट
२५	लाइफ जाकेट	२०	८०
२६	विपद प्रतिकाई टुल्स	१ सेट	१ सेट
२७	हेल्मेट	२०	०
२८	झुल	५	२०
२९	स्लिपिङ व्याग	१०	१०
३०	प्लास्टिक बुट	१२ जोर	
३१	अपाङ्ग बुट	०	
३२	स्ट्रेचर	७० वटा	
३३	ब्याक बोर्ड स्ट्रेचर	२ वटा	
३४	इमरजेन्सि पलङ	०	
३५	टिन ग्यालेन	०	

३६	प्लास्टिक व्याग	०	
३७	प्लास्टिक ड्रम	०	
३८	ट्वाइलेट स्टिल प्यान	०	५०
३९	चप्पल	२०० थान	
४०	पोलिथिन पाइप	०	
४१	फेस सिल्ड	०	
४२	क्रोवार	०	
४३	टर्चलाइट	४ वटा	
४४	विस्टल	०	
४५	वाटर प्युरिफाइङ ट्याब्लेट	०	
४६	सोपबार	०	
४७	प्लास्टिक रोल	२ वटा	
४८	लङ नाइलन रोप	०	
४९	मिटेन ग्लोब्स	०	
५०	डोरी,किला काँटी,सावेल,बेल्चा	४ रोल,२ के.जी.	
५१	बैशाखी	०	३०
५२	लौरो	०	५०
५३	ह्विल चेयर	०	२०
५४	आवाज सुन्न कानमा प्रयोग हुने उपकरण	०	२०
५५	चस्मा नजिकबाट हेर्ने	०	३०
५६	स्यानिटरी प्याड	०	१० वोरा
५७	जे.सि.भी	१ वटा	
५८	व्याकोलोडर	१ वटा	
५९	टिप्पर	१ वटा	
६०	एम्वुलेन्स	२ वटा	
स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधनको विवरण			
१	Metronidazole 400 mg	४००० Tab.	२००० Tab.
२	Metronidazole 200 mg	२००० Tab.	१००० Tab.
३	Cetamol 500 mg	१७००० Tab.	२०००० Tab.
४	Cetamol Syrup	५०० Bott.	५०० Bott.
५	Jiwan Jal	५००० Pkt.	१००० Pkt.
६	Azitromycin	८०० Tab.	२००० Tab.
७	Amoxylin 500/200 mg	४०० Bott.	५०० Bott.
८	N/S	३०० Bott.	१००० Bott.
९	RL	३०० Bott.	१००० Bott.
१०	Betadin	५० Bott.	१०० Bott.
११	Bandage	५० थान	२०० थान

१२	Cotton	५० थान	१०० थान
१३	Gloves	२० box	५० box
१४	Licoplast	२० Roll	२० Roll
१५	Scissor	५	३०
१६	BP Set	५	२०
१७	Forcep	२०	२०
१८	Slever Ointment	३०० Tube	१०० Tube
१९	Eye/Ear drop	३५० Tube	५०० Tube
२०	Frist Aid Box	०	२५

खण्ड ४ : सामान्य पूर्व तयारी योजना

४.१ सामान्य पूर्वतयारी योजना (सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरूको लागि)

सामान्य पूर्वतयारी सम्बन्धित कार्यहरु विपद्घटना अगावै गरिने जोखिम न्यूनीकरण, विपद् प्रतिकार्य गर्न संस्थागत तथा भौतिक संरचना, मेशिन औजार, सीप विकास,जनचेतना, कृत्रिम घटना अभ्यास जस्ता गतिविधिहरू समावेश गरिएका छन् । ताकि विपद्को स्थितिमा प्रतिकार्य गतिविधिहरू समयमानै कार्यान्वयन गर्न सकियोस् ।

४.२ प्रथमिकता प्राप्त रणनितिक पूर्व तयारी :

विपद्को सम्भवना र त्यसबाट हनुसक्ने जनधनको क्षति कम गर्न स्थानीय विपद् व्यस्थापन समितिले सुरक्षकालागी विभिन्न रणनिति अवलंवन गर्नेछ । विपद पूर्वतयारीका साथै विपद जोखिम न्युनिकरण लाइ मूल प्रवाहिकरण गर्दै यस योजनाको कार्यान्वयन गर्न निम्न रणनितिक पुर्वतयारी गरिने छ ।

क्र.स.	रणनितिहरु	परिमाण	जिम्वेवारी	समयावधि
१	सबैडामा वडास्तरीय विपद व्यवस्थापन समिति गठन गरी क्रियाशिल गराउन र नियमित बैठक गर्ने ।	१४	नगरपालिका/ वडा समिति	३ महिना भित्र
२	नगरपालिकामा गठन भएका विषयगत क्षेत्रहरुको बार्षिक कार्ययोजना तयार गरि समन्वय संयन्त्रको विकास गर्ने ।	३ पटक	नगरपालिका/ वडा समिति	वर्षमा ३ पटक
३	नगरपालिकाकोविपद व्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यविधि तयारी ।	१	नगरपालिका	२ महिना भित्र
४	स्थानिय आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र स्थापना र कार्यविधि निर्माण ।	१	नगरपालिका	३ महिना भित्र
५	विपद व्यवस्थापन शाखा स्थापना र संम्पर्क व्यक्ति तोक्ने ।	१	नगरपालिका	भैसकेको
६	जनप्रतिनिधिहरु,वडा र नगरपालिकामा गठित विपद् व्यिस्थापन समितिका पदाधिकारीहरुकालागी विपद् व्यवस्थापन र आधारभुत मानवीय सहायता मापदण्ड सम्वन्धि तालिम ।	२	नगरपालिका	४ महिना भित्र
७	कृतिम घटना अभ्यास तालिमको आयोजना गर्ने र हरेक वर्ष विद्यालय र समदुायमा कृतिम घटना अभ्यास गर्ने ।	वार्षिक ३ पटक	नगरपालिका, सुरक्षा निकाय,रेडक्रस	हरेक वर्ष जेठ,कार्तिक र फागुन महिनामा

८	वडा र नगरपालिका तहमा आधारभूत खोज तथा उद्धार र विषयगत क्षेत्रका लागि आवश्यक पर्ने सामाग्रीहरु खरिद गरी तयारीअवस्थामा राख्ने ।	वार्षिक १ पटक	नगरपालिका/ वडा समिति	प्रत्येक वर्ष मौसम जन्य विपद हुनु पुर्व
९	वडा तहमा युवा तथा महिलाहरुलाइ स्थानिय स्रोत साधनबाट उद्दार तथा व्यक्तिगत सुरक्षा सामाग्री जस्तै लाइफ ज्याकेट,स्ट्रेचर बनाउन सिप प्रदान गर्ने ।	१४वडा हरुमा	नगरपालिका/ वडा समिति	प्रत्येक वर्ष मौसम जन्य विपद हुनु पुर्व
१०	विपद जोखिम न्युनिकरण र व्यवस्थापन बारे समुदायमा सचेतना ।	१४	नगरपालिका/ वडा समिति	वर्षमा १ पटक
	मानव संसाधन विकास तथा व्यवस्थापन			
११	प्रत्येक वडामा खोज उद्दार कार्यदल गठन गरि तालिम दिने ।	१४	नगरपालिका/ वडा समिति	प्रत्येक वर्ष
१२	सुरक्षित स्थानको नक्साङ्कन,तथा संरक्षण गर्ने ।	१४	नगरपालिका/ वडा समिति	प्रत्येक वर्ष
१४	अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आपतकालिन अवस्थाको लागी औषधि र सामाग्री व्यवस्थापन गर्नै ।			
१५	पुर्व चेतावनि प्रणाली र मोवाइल एप्स तयार गर्ने ।	१	नगरपालिका/ वडा समिति	प्रत्येक वर्ष
१६	विभिन्न प्रकोपबाट पर्ने संभावित प्रकोप र संकटासन्न समुदाय र जनसंख्या अध्यावधिक गर्ने ।	१	नगरपालिका/ वडा समिति	प्रत्येक वर्ष
१७	वडा र नगरपालिकामा कार्यरत गैरसरकारी संस्था निजी क्षेत्र तथा दातृनिकायको सूची तयार गरी सहकार्य गर्ने ।	१	नगरपालिका	प्रत्येक वर्ष
१८	प्रतिकार्यमा खटिने स्वयंसेवकहरुका लागी सुरक्षा सामग्रीहरुको बन्दोवस्त मिलाउने ।	१	नगरपालिका	प्रत्येक वर्ष
१९	प्रारम्भिक लेखाजोखा, मूल्यांकन र विस्ततृ घरधुरी सर्वेक्षणका लागी तथ्याङ्क संकलनका फाराम तथा प्रारूप तयार गर्ने ।	५००० प्रति	नगरपालिका /विषयगत क्षेत्र	६ महिना भित्र
२०	सरक्षा निकायहरु, नगरपालिका, रेडक्रस, एम्बुलेन्स लगायत अत्यवश्यक सेवा प्रदायक तथा स्थानीय जन प्रतिनिधिहरुको सम्पर्क नम्बरको पर्चा तयार गरी घरघरमा पुऱ्याउने ।	१ पटक	नगरपालिका /विषयगत क्षेत्र	३ महिना भित्र
२१	पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागी गरिने निर्णय र क्रियाकलापमा विपद् प्रभावित तथा संकटासन्न समदुाय, महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु,बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, पिछडिएको समुदाय र वर्गको सहभागिता लाइ सुनिश्चित गर्ने ।	हरेक क्रियाक लापमा	नगरपालिका /विषयगत क्षेत्र	प्रत्येक वर्ष

२२	खोज एव उद्धारको लागि भण्डारण गरिएको सामग्रीहरुको अवस्थाको जाँच गर्ने,थप आवश्यक भए व्यवस्था गर्ने ।	२	नगरपालिका /विषयगत क्षेत्र	वर्षको २ पटक
२३	आपत्कालीन अवस्थामा प्रयोग गर्ने स्थलमार्ग, आश्रयस्थल पहिचान तथा भौतिक पूर्वाधार र सेवाहरू निर्माण, बिस्तार गर्न समन्वय गर्ने ।	१	नगरपालिका /विषयगत क्षेत्र	प्रत्येक वर्ष
२४	विपद्को समयमा प्रतिकार्यमा सहयोग उपलब्ध गराउने एकीकृत प्रणालीको विकास गर्ने ।	१	नगरपालिका /विषयगत क्षेत्र	प्रत्येक वर्ष

खण्ड ५ : आपतकालिन पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

५.१ विषयगत क्षेत्र, उद्देश्य र योजना :

विपद्को समयमा आपतकालीन प्रतिकार्य गर्न र उक्त कार्यका लागी आवस्यक पुर्वतयारी गरी प्राथमिकताका कार्यहरू समय सिमा भित्र गर्न सवै कलस्टरको विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना तयार गरिएको छ। विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले विपद्बाट उत्पन्न हुन सक्ने मानवीय तथा भौतिक क्षतिहरुलाई सकेसम्म कम गर्नुको साथै विपद्का घटना भै हालेमा विपद् प्रभावितलाई तत्काल उद्धार , क्षेत्रगत राहत र मानविय सहयोग उपलब्ध गराउन महत्वपुर्ण भुमिका खेल्दछ। प्राथमिकता प्राप्त पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना क्षेत्रगत उद्देश्य सहित कार्यतालिका र कलस्टर को अगुवा र सदश्यहरुको नामावली निम्नानुसार रहेको छ।

५.१.१ समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार क्षेत्रः

विपद प्रतिकार्यकालागी समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार क्षेत्रको महत्वपूर्ण दायित्व रहन्छ। प्रभावित व्यक्ति तथा प्रभावित समुदायलाई एकीकृत रूपमा सबैप्रकारका सहयोग उपलब्ध गराउन यस क्षेत्रले अन्य क्षेत्रसंग निरन्तर समन्वय र सहकार्य द्वारा कार्य गर्नेछ।

तालिका१२: समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार क्षेत्र

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.
१	रबि के.सी.	नगर प्रमुख	आठविसकोट नगरपालिका	संयोजक	९८५११२०८०५
२	गणेश खनाल	इन्चार्ज	इ.प्र.का. आठविसकोट	सदस्य	९८५१२८१०५२
३	प्रकाश नेपाली	इन्चार्ज	प्रहरी चौकी खदी	सदस्य	९७४२४४०७६५
४	रमेश शर्मा	इन्चार्ज	प्रहरी चौकी गोतामकोट	सदस्य	९८५८०९००१७
५	मानबहादुर बटाला	प्रमुख	विपद शाखा	सदस्य	९८६६३०७५०६
६	दिप वहादुर खत्री	प्रतिनिधि	नेपाल रेडक्रस आठविसकोट	सदस्य	९८४३०५९९२४
७	निराज वि.क.	प्रमुख	नगर प्रहरी आठविसकोट	सदस्य	९८६८६३३३७०
८	कुवेर बस्नेत	प्रमुख	सुचना प्रविधि शाखा	सदस्य	९८६४८५०७७३
९	रत्न वहादुर परियार	प्रमुख	यातायात शाखा	सदस्य	९८४८१२३३९६

५.१.१.१ समन्वय,खोज ,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार क्षेत्रको उद्देश्य :

समन्वय,खोज ,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टरको विपद प्रतिकार्यमा सवैभन्दा महत्वपुर्ण भुमिका हुन्छ । मानव जीवन बचाउनु र सम्भावित मानविय क्षति कम गर्नु, त्यसकालागी प्रभावकारी सुचना प्रवाह र समन्वय नै यस कलस्टरको मुख्य उद्देश्य हो । त्यसका अतिरिक्त निम्न उद्देश्य हरु रहेका छन ।

- प्रभावितहरुको तत्काल जीवन बचाउनु र सम्भावित मानविय क्षति कम गर्नु ।
- विपद्मा परेकाहरूलाई, विशेषगरी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा, अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिएर खोज उद्धार गर्नु ।
- विपद्मा परेका समुदायलाई उद्धार गरी सुरक्षित आश्रय स्थलमा राख्नु तथा धन सम्पत्ति को सुरक्षा गर्नु ।
- विपद्को समयमा प्रभावित समुदायको खोज तथा उद्धारका लागि आवश्यक सामाग्रीहरुको आवस्यक व्यवस्था गर्नु ।
- IRA,MIRAविधिवाट समयमै तथ्यांक लिन र लेखाजोखा विश्लेषण गर्न कार्यदल परिचालन र समन्वय गर्नु ।
- सूचना व्यवस्थापन तथा पूर्व सूचना प्रणालीलाई प्रभावकारी वनाउनु ।
- विपद प्रतिकार्यका लागी अन्य कलस्टर ,संघर प्रदेश सरकार,निकाय र सरोकारवालाहरुसंग सुचना प्रवाह तथा प्रभावकारी समन्वय गर्नु ।
- विपद प्रतिकार्यको नियमित अनुगमन वाट खाडल पहिचान गरी व्यवस्थापन गर्नु ।

५.१.१.२ परिदृश्य :

आठविसकोट नगरपालिकामा विपद् आइ अधिकांश स्थानहरु विपद्का कारणले घरहरु भत्किई मानिसहरुको मृत्यु मानिसहरु घरबाट निस्कन नसकिरहेको, आफ्नो ज्यान जोगाउन भागाभाग भएको ,चोटपटक लागेको,अन्नपात नोक्सान भएको, खेतियोग्य जमिन नोक्सान भएका परिकल्पनाका आधारमा मूख्य २ प्रकोपको परिदृश्य निर्माण गरिएको छ ।

भुकम्प :

१०० जनाको मृत्यु, २०० जना घाइते, २५०० घर पुर्ण रुपमा क्षती, ५ कि.मी सडकमा क्षती, १८ वटा सिचाइ कुलो पुर्ण क्षती, २८ वटा खानेपानी आयोजना र मुलमा पुर्ण क्षती,सडक, पुल, विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार आदि सार्वजनिक पूर्वाधारहरू क्षतिग्रस्त, आवागमन अवरुद्ध भएर प्रभावित क्षेत्रमा पहुँचको कठिनाई, बालबालिका, महिला, गर्भवती तथा सुत्केरी जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्ति मुख्य रूपमा प्रभावित हुनु ।

बाढी/पहिरो :

१२ जना को मृत्य,१० जना घाइते,४ कि.मी बाटो भत्किएको,१६ वटा घर वगाएको,४० घरधुरी प्रभाबित, ६०० मि. सिचाइ कुलो परिएको,२० वटा विजुली का पोलमा क्षति भइ विद्युत सेवा अवरुद्ध,२ वटा बिद्यालय भस्कीएका,२०० रोपनी जमिन पुरिएको,१२ घरपरिवार विस्थापित ।

५.१.१.३ पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र : समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार :

क.स	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	वजेट रु.हजारमा	कार्यान्वयन गर्ने तरिका सामानखरिद, ढुवानी, भण्डारण, वैठक, तालिमआदि	समयअवधि	श्रोत र सहयोग का लागी वाह्य सहयोगी
१	● विपदको क्षति,नोक्सानीको मुल्याङ्नका लागी सर्वेक्षण टोली गठन पुर्नगठन र तालिम	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	१०	तालिम	प्रत्यक बर्ष मनसुन पुर्व	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सुरक्षा निकाय,जि.स.स.संघ र प्रदेश सरकार,रेडक्रस संघसंस्थाहरु, संचार माध्यम,राजतितिक दल
२	● समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार क्लष्टरको वैठक प्रत्येक ३, ३ महिनामा वस्ने ।	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	३०	वैठक	३,३ महिनामा	
३	● समितिका सदस्यहरुको नाम र फोन राख्ने, सदस्यको जिम्मेवारी बाडफाड गर्ने ।	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	०	वैठक	नियमित	
४	● नगरपालिकासंग भएका डोजर,टिप्पर लगायत का साधन तयारी अवस्थामा राख्ने ।	नगरपालिका	१००	नियमित मर्मत सम्भार	नियमित	
५	● जेखिममा रहेका व्यक्ति तथा समुदायको पहिचान गर्ने ।	नगरपालिका, वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समिति	५०	सुचना संकलन गरेर	प्रत्येक वर्ष कार्तिक मसान्त	
६	● जेखिमयुक्त क्षेत्रमा पुर्व सूचना प्रणाली जस्तै माइक, साइरन खरिद,उपलव्ध गराउने	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	१००	खरिद र भण्डारण	आवस्यकता अनुसार	

७	● सुरक्षित स्थानको पहिचान र व्यवस्थापन गर्ने ।	नगरपालिका, वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समिति	५०	स्थलगत अध्ययन	नियमित	
८	● सूचना संकलनका लागि आवश्यक पर्ने फाराम (जस्तै IRA,MIRA) छपाई गरेर राख्ने र तालिम दिने	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	१०	छपाइ	मनसुनपुर्व	
९	● क्षेत्रगत नेतृत्व गर्ने निकायहरूसंग नियमित समन्वय बैठक गर्ने ।	नगरपालिका, वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समिति	३०	वैठक	प्रत्येक ३,३ महिनामा	
१०	● राहत वितरणकालागी सिफारिस फाराम लगायतका कागजात तयारी तथा अध्यावधिक गर्ने ।	नगरपालिका	२०	छपाइ	स्थानिय विपद व्यवस्थापन समिति	
११	● खोज उद्धारका लागि आवश्यक पर्नेसामाग्रीहरु जस्तै प्लाष्टिक, वायर कटर, लाईफ ज्याकेट, डोरी, गैटी, वेल्चा ,कोदालो, सावेल, आरा, घिर्नी,कंक्रिट कटर,क्यारविना लाईफ ज्याकेट, हेल्मेट,वुट टयुब, स्थानीय डुङगा, रवर वोट, त्रिपाल, , आदि व्यवस्था गरी वडा स्तरमा राख्ने ।	नगरपालिका, वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समिति, समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	५००	निर्णय,खरिद र भण्डारण	मनसुन पुर्व	
१२	● आपत्कालीन आश्रय भवनहरू निर्माण गर्ने	नगरपालिका	१०००	व्यवस्थापन ,खरिद	२०८१ भित्र	
१४	● एम्वुलेन्स तथा सवारी साधनहरुको सुची र सम्पर्क व्यक्तिको विवरण तयार गर्ने ।	नगरपालिका	०	व्यवस्थापन ,खरिद	३ महिना भित्र	
१४	● स्थानिय आपतकालिन सञ्चालन केन्द्रलाइ व्यवस्थित र जिल्ला ,प्रदेश र राष्ट्रिय आपतकालिन कार्य	नगरपालिका	०	समन्वय	निरन्तर	

	सञ्चालन केन्द्र को सुचना प्रणली संग जोड्ने ।					
१५	● टोल र वडा स्तरिय खोज तथा उद्धार टिम निर्माण गरी तालिम संचालन गर्ने र उनिहरुको रोस्टर वनाउने ।	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर, वडा कार्यालय	१५०	टिम निर्माण तथा तालिम	२०८१ भित्र	
१६	● प्राथमिक उपचार टिम तयारी अवस्था राख्ने ।	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	०	समन्वय	मनसुन पुर्व	
१७	● स्वयंसेवक दस्ता निर्माण र कृतिम अभ्यास गराउने ।	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	२००	अभ्यास	वर्षको एकपटक	
१८	● उद्धारकर्मीहरुको रोस्टर तयार पार्ने ।	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	०	सम्पर्क तथा निर्माण	मनसुन पुर्व, वर्षको एकपटक	
१९	● वडा स्तरमा पौडि खेल्न सक्ने व्यक्तिहरुको सुची र फोन नम्वर राख्ने ।	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	०	सम्पर्क तथा निर्माण	मनसुन पुर्व, वर्षको एकपटक	
२०	● साझेदार तथा सहयोगी निकाय र उनिहरुसंग भएको श्रोत र साधनको सूची तयार गर्ने ।	नगरपालिका	०	पत्राचार, समन्वय वैठक	मनसुन पुर्व, वर्षको एकपटक	
२१	● विपद्सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न पम्प्लेट, पोष्टर, पर्चा तयार गरी विशेषगरी सङ्कटासन्न स्थानहरुमा हरूमा वितरण गर्ने ।	वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समिति, नगरपालिका तथा वडाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	५०	पम्प्लेट, पोष्टर, पर्चा तयारी, प्रकाशन र प्रसार	वर्षको एकपटक	
२२	● प्रभावित तथा विस्थापितहरूको पहिचानका लागि २००० थान परिचय पत्र छपाई गरीतयारी अवस्थामा राख्ने ।	नगरपालिका तथा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	२०	छपाइ	२०८२ जेठ	

२३	● खोज उद्दर सामाग्रीहरुको समय समयमा अध्यावधिक गर्ने ।	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	०	अध्यावधिक	मनसुन पुर्व, वर्षको एकपटक	
२४	● उपकरण खरीद तथा व्यवस्थापन ।	नगरपालिका	५००	खरिद तथा भण्डारण	२०८२ वैसाख	
२५	● अनुगमन तथा मुल्यांकन समिति गठन तथा वैठक ।	नगरपालिका	२०	वैठक	प्रत्येक ३,३महिना	
		जम्मा	२८४०			

५.१.१.४ प्रतिकार्य योजना विषयगतक्षेत्र :समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार :

विपद्को संभवित अवस्था	विपद् प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
			आन्तरिक	बाह्य(सहयोगी)	
भुकम्प : १०० जनाको मृत्यु, २०० जना घाइते, २५०० घर पुर्ण रुपमा क्षती, ५ कि.मी सडकमा क्षती, १८ वटा सिचाइ कुलो पुर्ण क्षती, २८ वटा खानेपानी आयोजना र मुलमा पुर्ण क्षती,सडक, पुल,	● नगरपालिकास्तरीय विपद तथा जलवायु उत्थानशिल समितिको आकस्मिक वैठक बस्ने । ● कलस्टर को आपतकालिन वैठक वस्ने । ● प्रारम्भिक जानकारी तथा सूचना सङ्कलन गरी परिस्थितिको विश्लेषण गर्ने । ● सबै विषयगत क्षेत्र तथा तिनका सदस्य संग सम्पर्क गर्ने र सक्रिय पार्ने । ● प्रमुख जिल्ला अधिकारी र जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति लगायत सुरक्षा निकायलाई खबर र समन्वय गर्ने ।	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	नगरपालिका, नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सुरक्षा निकाय,जि.स.स स्थानिय संघ र प्रदेश कार्यालयहरु,रेडक्रस संघसंस्थाहरु, संचार माध्यम,राजतितिक दल	**२४ घंटा भित्र**

विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार आदि सार्वजनिक पूर्वाधारहरू क्षतिग्रस्त, आवागमन अवरुद्ध भएर प्रभावित क्षेत्रमा पहुँचको कठिनाई, बालबालिका, महिला, गर्भवती तथा सुत्केरी जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्ति मुख्य रूपमा प्रभावित हुनु । **बाढी/पहिरो :** १२ जना को मृत्य,१० जना घाइते,४ कि.मी बाटो भत्किएको,१६ वटा घर वगाएको,४० घरधुरी प्रभाबित, ६०० मि. सिचाइ कुलो परिएको,२० वटा विजुली का पोलमा क्षति भइ विद्युत सेवा अवरुद्ध,२ वटा बिद्यालय भस्कीएका,२०० रोपनी	• खोज तथा उद्धारका लागि सुरक्षा निकाय र टोली परिचालन खोज तथा उद्धारका कार्य गर्ने । • वडा र समुदाय स्तरमा रहेका दक्ष खोज तथा उद्धार जनशक्तिलाई परिचालन गरी खोज तथा उध्दारका कार्य गर्ने । • खोज उद्दार गर्दा महिला, वालवालिका, जेष्ठ नागरिक र अपांगता भएका व्यक्तिहरुलाई विशेष प्राथमिकता दिने । • IRA फर्म वाट तथ्याक संकलन । • वडा स्तरिय विपद् ब्यवस्थापन समिति परिचालन समवय गर्ने । • घाइतेहरुको प्राथमिक उपचार का लागी स्वास्थ्य कलष्टर संग समन्वय गर्ने र थप उपचारका लागि स्वास्थ्य संस्थाहरुमा पठाउने । • प्रभावितहरुलाइ सुरक्षित स्थान पहिचान गरी त्यस तर्फ लैजाने । • हराएकाहरुको खोजि गर्ने । • जिल्ला,प्रदेश तथा संघमा क्षतिको बिवरण पठाउने समन्वय गर्ने ।				
	• प्रभावितहरुलाई थप उपचारको व्यवस्था गर्ने । • हराएकाहरुको खोजि गर्ने ।	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	नगरपालिका, नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सुरक्षा निकाय,जि.स.स स्थानिय संघ र प्रदेश	**४८ घंटाभित्र**

जमिन पुरिएको,१२ घरपरिवार विस्थापित ।	● खोजतलास र उद्दारका लागी अस्थायी पोष्ट निर्माण गर्ने । ● खोजतलास र उद्दार जारी राख्ने । ● अन्य कलस्टर संग कर्यहरुको जानकारी र समन्वय गर्ने । ● मृतकहरुको शव संकलन,मुचुल्का तथा सनाखात, पोष्टामार्टम गरि आफन्तलाई बुझाउने । ● मृतक पशुचौपाया लयायत को दुर्गन्ध व्यवस्थापन गर्ने । ● IRA फर्म वाट तथ्याक संकलन जारी राख्ने । ● खोजतलास का क्रममा भेटिएका बहुमूल्य वस्तुहरुको सुरक्षा तथा संरक्षण गर्ने , अभिलेख राख्ने र सम्वन्धितलाइ जिम्मा लगाउने । ● अस्थायी आवास तथा शिविर मा प्रभावितहरुलाइ व्यवस्थापन गर्ने ● राहत वितरणमा प्रभावकारी भुमिका निर्वाह गर्ने । ● विपद भएका स्थानमा आपतकालीन सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने । ● सञ्चार माध्यमका लागि हरेक दिन सूचना तथा समाचार उपलब्ध गराउने		समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	कार्यालयहरु,रेडक्रस संघसंस्थाहरु, संचार माध्यम,राजतितिक दल	
	● प्रभावित परिवारलाई सुरक्षित स्थानमा बसोबास गराउन समन्वय गर्ने । ● हराएकाहरुको खोजि कार्य जारी राख्ने	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	नगरपालिका, नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सुरक्षा निकाय,जि.स.स स्थानिय संघ र	**७२ घंटा भित्र**

	● बिभिन्न संघ संस्था संग समन्बय गरी प्रभावितहरुलाइ राहतको ब्यबस्था गर्ने ● शवहरुको व्यवस्थापन गर्ने । ● सवै कलष्टरको कामको अनुगमन मुल्यांकनका कार्य गर्ने ।		समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	प्रदेश कार्यालयहरु,रेडक्रस संघसंस्थाहरु, संचार माध्यम,राजतितिक दल	
	● वहुक्षेत्रगत द्रुत लेखाजोखा (MIRA) वाट तथ्यांक लिने । ● प्रभावित क्षेत्रमा राहत वितरणमा समन्वय गर्ने । ● वास्तविक पिडितले राहत पाए नपाएको एकिन गर्ने । ● राहत वितरणलाई निर्विवाद बनाउन राजनीतिक दलहरू वा सवै पक्षलाइ सहभागि गराउने । ● खोज तलास कार्यलाई निरन्तरता दिइ राख्ने ● IRA वाट सङ्कलित सूचना तथा तथ्याङ्कको आधारमा प्रतिवेदन तयार पार्ने । ● नगरपालिका तथा जिल्लामा उपलब्ध उद्धार तथा अन्य प्रतिकार्य सम्बन्धी सेवा, क्षमता र उद्धार सामग्रीको अवस्थाको समीक्षा गर्ने । ● प्रभावित क्षेत्रमा विद्यमान सार्वजनिक सेवा उपलब्ध गराउने संस्थाहरूको अवस्था र स्रोतको समीक्षा गर्ने ।	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	नगरपालिका, नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सुरक्षा निकाय,जि.स.स स्थानिय संघ र प्रदेश कार्यालयहरु,रेडक्रस संघसंस्थाहरु, संचार माध्यम,राजतितिक दल	**१ हप्ताभित्र**

	● अपुग स्रोत तथा साधनको व्यवस्थाका लागी माथिल्लो निकाय र सरोकारवाला संग समन्वय गर्ने ।				
	● विपद्को क्षतिवाट भएको क्षति र अवस्थाको विस्तृत तथ्यांक संकलन गरी आवश्यकताको पहिचान गर्ने । ● प्रभावितहरुलाई राहत वितरणको अवस्थाको बारेमा जानकारी लिने । ● प्रभावितहरुका समस्याका बारेमा निरन्तर जानकारी लिने । ● संकलित तथ्यांक का आधारमा वृस्तृत प्रतिवेदन तयार गर्ने । ● सवै कलष्टरको कामको अनुगमन मुल्यांकनका कार्य गर्ने ।	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	नगरपालिका, नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सुरक्षा निकाय,जि.स.स स्थानिय संघ र प्रदेश कार्यालयहरु,रेडक्रस संघसंस्थाहरु, संचार माध्यम,राजतितिक दल	**१५दिनभित्र**
	● शिविर सञ्चालनमा सहयोग ● प्रतवेदनका आधारमा थप नपुग स्रोत तथा साधनको वयवस्थाका लागी माथिल्लो निकाय र सरोकारवाला संग समन्वय गर्ने ● प्रभावितहरुलाई राहत वितरणको अवस्थाको बारेमा जानकारी लिने । ● प्रभावितहरुका समस्याका बारेमा निरन्तर जानकारी लिने । ● सरोकारवालाहरुसंग नियमित छलफल र बैठक गर्ने । ● सवै कलष्टरको कामको अनुगमन मुल्यांकनका कार्य गर्ने ।	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	नगरपालिका, नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सुरक्षा निकाय,जि.स.स स्थानिय संघ र प्रदेश कार्यालयहरु,रेडक्रस संघसंस्थाहरु, संचार माध्यम,राजतितिक दल	**१ महिनभित्र**

	● शिविर सञ्चालनमा सहयोग ● क्षति भएको सम्पति विवरण लिने ● विस्थापितहरूको पहिचानका गरी परिचय पत्र वितरण गर्ने । ● पुर्नस्थापना को प्रक्रिया अगाडी वढाउने ।	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार कलस्टर,	नगरपालिका, नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सुरक्षा निकाय,जि.स.स स्थानिय संघ र प्रदेश कार्यालयहरु,रेडक्रस संघसंस्थाहरु, संचार माध्यम,राजतितिक दल	**१ देखि ३ महिनाभित्र**

५.१.२ खाद्य तथा कृषि क्षेत्र:

विपद प्रतिकार्यकालागी खाद्य तथा कृषि क्षेत्रको पनि उत्तिकै दायित्व रहन्छ। प्रभावित व्यक्ति तथा प्रभावित समुदायलाई आवस्यक खाद्य सामाग्रीको व्यवस्था गर्नु यस क्षेत्रको दायित्व रहन्छ।

तालिका१३: खाद्य तथा कृषि क्षेत्र

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.
१	गोपाल कृष्ण साह	प्रमुख	आर्थिक विकास शाखा	संयोजक	९७४६६१५७५९
२	धन वहादुर आर.सी.		आर्थिक विकास शाखा	सदस्य	९८४८१५५८४६
३	दलजित घर्ती	प्रतिनिधि	शान्ति नेपाल	सदस्य	९८४१७६७८९६
४	दिनेश चन्द	प्रतिनिधि	उ.बा. संघ आठविसकोट	सदस्य	९८४८०९८४५६
५	थल वहादुर रोकाय	प्रतिनिधि	SDP	सदस्य	

५.१.२.१ खाद्य तथा कृषी क्षेत्रको उद्देश्य :

खाद्य तथा कृषी कलस्टरको विपद प्रतिकार्यमा महत्वपुर्ण भुमिका हुन्छ। विपदवाट प्रभावित व्यक्ति,परिवारलाई आपतकालिन अवस्थामा खाद्य सामाग्रीको व्यवस्था गरी जीवन बचाउने र मध्य तथा दिर्घकालिन रुपमा कृषि तथा पशुपालनको क्षेत्रलाई पुर्नस्थापना को प्रक्रियामा लैजाने यस कलस्टरको मुख्य उद्देश्य हो । त्यसका अतिरिक्त निम्न उद्देश्य हरु रहेका छन ।

- विपद प्रभावित व्यक्तिहरुका लागि समयमै तयारी खानेकुरा उपलव्ध गराउनु र पहुँच को सुनिश्चतता गर्नु ।
- विपद्मा प्रभावित खाद्यको अभाव भएका व्यक्ति तथा समुदायलाइ खाद्य सहयोग उपलब्ध गराउनु तथा खाद्यान्नमा सबैको समानुपातिक पहुँच पुऱ्याउनु ।
- गर्भवती,सुत्केरी, आमाको दूध खाने बच्चा, कुपोषणमा परेका बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, , अपाङ्गता भएका व्यक्ति, र समुदायलाई पोषणयुक्त खाद्यान्न उपलब्ध गराउनु ।
- मृत ,घाइते तथा अवस्थामा रहेको पशुहरुको को उद्धार, व्यवस्थापन तथा उपचार गर्नु ।
- क्षतिग्रस्त कृषि तथा पशुपालन संग सम्वन्धित संरचनाहरुको मरम्मत तथा पुर्ननिर्माणको प्रक्रिया थालनी गर्नु ।
- प्रभावित पारिवारहरलाइ दीर्घकालीन आयआर्जनका गतिबिधिहरुमा संलग्न गराउन आवसयक अनुदानका साथै ज्ञान,सीपर प्रविधि हस्तान्तरण गर्नु ।

५.१.२.२ परिदृश्य :

आठविसकोटनगरपालिकाको खाद्य तथा कृषि कलस्टरले यस नगरपालिका क्षेत्रमा हुने उक्त क्षेत्रको २ वटा प्रकोपले गर्ने क्षतिको परिदृश्य निर्माण गरीएको छ।

भुकम्प :

घर भत्कीएर संचित ७००० क्विन्टल भण्डारण गरिएको अन्नबाली नस्ट,४०० वटा पशु चौपाया को मृत्यु,१५० घाइते,४० वटा बाख्राको खोर भत्केका,४० वटा गाइभैसीको गोठ भत्केका,३ वटा पक्की कुलाहरु भत्केको,४५ वटा कच्चि कुलोहरु भत्केको,४०० क्वीन्टल संचित बिउ नष्ट ।

बाढी/पहिरो :१० वटा घर पुरिदा अन्न बालि तथा पशु चैपाया पुरिएको,१० वटा पोलि हाउस पुरिएको,१० वटा गाइ,भैसीको गोठ पुरीएको,८ वटा वाखाको खोर नष्ट,५ वटा सिचाइ नहर र कुलो भत्किएको ।

५.१.२.३ पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र : खाद्य तथा कृषी

क.स	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	वजेट रु. हजारमा	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (सामानखरिद, ढुवानी, भण्डारण, वैठक, तालिमआदि	समयअवधि	श्रोत र सहयोग का लागी वाह्य सहयोगी
१	• खाद्य तथा कृषि क्लष्टरको वैठक प्रत्येक ३, ३ महिनामा वस्ने ।	खाद्य तथा कृषी कलस्टर	२०	वैठक	३,३ कहिनामा	कृषि विकास कार्यालय, पशु सेवा विकाश केन्द, प्रदेश,संघिय सरकार,युनिसेफ, रेडक्रस उद्योग वाणिज्य संघ ,संघसंस्था, वयक्तिगत दाता,संचार माध्यम ,राजनिकि दल आदी
२	• समितिका सदस्यहरुको नाम र फोन राख्ने, सदस्यको जिम्मेवारी बाडफाड गर्ने ।	खाद्य तथा कृषी कलस्टर	०	वैठक	३,३महिनामा	
३	• आपतकालिन अवस्थाकालाीग अस्थायी तथा स्थायी भण्डार गृह को व्यवस्था गर्ने ।	नगरपालिका,नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	३०	भण्डार गृह स्थापना	२०८२ जेठ	
४	• २००० जनाका लागी तयारीखाना, चाउचाउ, बिस्कुट, चिउरा नमकिन आदी भण्डारण गरी राख्ने वा स्थानिय पसलसँग सम्झौता गरी राख्ने ।	खाद्य तथा कृषी कलस्टर	४००	भण्डारण	प्रत्येक वर्ष मनसुन अगाडी	
५	• २००० जनाका लागी खाद्यान्न सामाग्रीहरु जस्तै दाल, चामल, नून, तेल, मरमसला खरिद र भण्डारण गरी राख्ने वा स्थानिय व्यापारी सँग सम्झौत गरी राख्न ।	खाद्य तथा कृषी कलस्टर,नगरपालिका	८००	भण्डारण	प्रत्येक वर्ष मनसुन अगाडी	

७	• विपद को समयमा खाद्यसामाग्रीहरु उपलव्ध गराउने सहयोगदाताहरुको सुची तयार गर्ने ।	खाद्य तथा कृषी कलस्टर,	०	समन्वय,वेठक	प्रत्येक वर्ष मनसुन अगाडी	
८	• खाद्यान्न वितरण कार्यदल गठन गर्ने ।	खाद्य तथा कृषी कलस्टर,	०	वैठक,जिम्वेवारी वाडफाड	प्रत्येक वर्ष मनसुन अगाडी	
९	• स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रसँग समन्वय गरी ३०० जना ६ महिनादेखि ५ वर्ष मुनीका बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, गर्भवती तथा सुत्केरी महिलालाई पोषणयुक्त खाना जस्तै विस्कुट, लिटो, दुध को भन्डारण वा समयमे आपुर्तिको व्यवस्था गर्ने ।	नगरपालिका	३००	खरिद,भण्डारण,व्यापारी संग सम्झौता	प्रत्येक वर्ष मंसिर मसान्त	
१०	• १००० पशुपक्षीका लागि चाहिने आहार, घाँसपात एवम् दाना परालको व्यवस्था ।	नगरपालिका,पशुविकास शाखा	१००	खरिद,भण्डारण,व्यापारी संग सम्झौता	प्रत्येक वर्ष मंसिर मसान्त	
११	• ३००० पशुपक्षीका लागि सरुवा तथा परजिवि नियन्त्रणका लागी आवस्यक औषधी खरिद गरी भण्डारन गर्ने ।	नगरपालिका,पशुविकास शाखा	१००	खरिद ,भण्डारण	प्रत्येक आर्थिक वर्ष को सुरुमा	
१२	• पशु चौपायाका अस्थायी छाप्राका लागि चाहिने सामानहरु, काठ, खर, त्रिपाल आदी भण्डारण गरी राख्ने ।	खाद्य तथा कृषी कलस्टर,नगरपालिका	२००	खरिद ,भण्डारण	प्रत्येक वर्ष मंसिर मसान्त	
१४	• नगरपालिकाकोकुल खेतियोग्य जग्गाको १० प्रतिशत लाइ पुग्ने मौसम अनुसारको बीउबीजन, मलखाद, औषधि, विषादी, अन्य बिउ विजन खरिद तथा भन्डारण गर्ने ।	नगरपालिका,नगरपालिका कृषि शाखा	४००	खरिद ,भण्डारण	प्रत्येक आर्थिक वर्ष को सुरुमा	

१४	• १००० मी बाँध, कूलो नहर को अस्थायी मर्मत का लागी (बास, बोरा, ढुङ्गा आदि को भण्डारण गर्ने ।	नगरपालिका,गाउँपालिका कृषि शाखा	२००	खरिद,भण्डारण	प्रत्येक वर्ष मनसुन अगाडी	
१५	• ५० वटा पोलिहाउस मर्मतकालागी सामाग्री भण्डारण ।	नगरपालिका,नगरपालिका कृषि शाखा	२००	खरिद ,भण्डारण	प्रत्येक आर्थिक वर्ष को सुरुमा	
१६	• कृषी औजार, उपहकरण खरिद । कृषी पशुपालन सम्बन्धी तालिम ।	नगरपालिका,कृषि तथा पशुविकास शाखा	२००	खरिद ,भण्डारण	प्रत्येक आर्थिक वर्ष को सुरुमा	
१७	• विपदको समयमा प्रभावित परिवारलाई परिवारमा पुर्नस्थापना गरि आय आर्जनको क्रियाकलाप संचालन गर्ने ।	नगरपालिका,कृषि तथा पशुविकास शाखा	२००	करार संझौता	प्रत्येक आर्थिक वर्ष को सुरुमा	
१८	• अनुगमन तथा मुल्यांकन समिति गठन ।	खाद्य तथा कृषी कलस्टर,	१०	वैठक	२०८१ चैत्र	
		जम्मा	**३१६०**			

५.१.२.४ प्रतिकार्य योजना विषयगतक्षेत्र : खाद्य तथा कृषि

विपद्को संभवित अवस्था	विपद् प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
			आन्तरिक	बाह्य(सहयोगी)	
भुकम्प :	• खाद्य तथा कृषि क्लष्टरको आकस्मिक वैठक वस्ने र जिम्मेवारी बाँडफाड गर्ने ।	खाद्य तथा कृषि	नगरपालिका कृषी शाखा	कृषि विकास कार्यालय,	**२४ घंटा भित्र**

घर भत्कीएर संचित ७००० क्विन्टल भण्डारण गरिएको अन्नबाली नस्ट,४०० वटा पशु चौपाया को मृत्यु,१५० घाइते,४० वटा बाखाको खोर भत्केका,४० वटा गाइभैसीको गोठ भत्केका,३ वटा पक्की कुलाहरु भत्केको,४५ वटा कच्चि कुलोहरु भत्केको,४०० क्वीन्टल संचित बिउ नष्ट । **बाढी/पहिरो** :१० वटा घर पुरिदा अन्न बालि तथा पशु चैपाया पुरिएको,१० वटा पोलि हाउस पुरिएको,१० वटा गाइ,भैसीको गोठ पुरीएको,८ वटा	• खाद्य तथा कृषि क्षेत्रको प्रारम्भिक तथ्यांक लिने • खाद्य सामाग्री वजार तथा भण्डार भएको स्थल वाट प्रभावित क्षेत्रमा ढुवानी गरी पठाउने । • तयारीखाना, चाउचाउ, बिस्कुट, चिउरा नमकिन आदी बितरण गर्ने । • प्रभावितहरुलाई प्रतिपरिवार परिवार हेरी ३ देखि ५ केजी चामल दाल तरकारि नुन तेल वेसार, मसला आदि वितरण गर्ने • पशु आहारा वितरण गर्ने	कलस्टर,	पशु सेवा शाखा नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु त्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	भेटेरीनरी तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द, प्रदेश,संघिय सरकार,युनिसेफ उद्योग वाणिज्य संघ ,संघसंस्था, संचार माध्यम ,राजनिकि दल	
	• प्रभावितहरुलाई चामल दाल तरकारि नुन तेल आदि वितरण गर्ने रप्रभावित हरुले खाद्य सामाग्री पाए नपाएको सुनिश्चित गर्ने • अस्थाई छाप्रोको व्यवस्था गर्ने,पशु चौपायालाई अन्यत्र सार्ने, घाइते पशुहरुको को उपचार उद्धार गर्ने । • खाद्यान्नको मापदण्डअनुरुप खाद्य सामग्री वितरण गर्ने, भण्डारण गरिएको खाद्यान्नको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने • मरेका पशुचौपाया गाड्ने व्यवस्थापन गर्ने । • पशु आहारा वितरण गर्ने	खाद्य तथा कृषि कलस्टर,	नगरपालिका कृषी शाखा,पशु सेवा शाखा नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु त्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	कृषि विकास कार्यालय, भेटेरीनरी तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द, प्रदेश,संघिय सरकार,युनिसेफ उद्योग वाणिज्य संघ ,संघसंस्था, संचार माध्यम ,राजनिकि दल	**४८ घंटाभित्र**
	• खाद्यान्नको मापदण्डअनुरुप खाद्य सामग्री वितरण र खाद्यान्न वितरण प्रक्रियालाई सहज र सरल बनाउन नियमित अनुगमन गर्ने • पशु रोगको उपचार गर्ने । सूचना प्रवाह गर्ने । विवरण संकलन गर्ने । • पशु आहारा वितरण गर्ने	खाद्य तथा कृषि कलस्टर,	नगरपालिका कृषी शाखा,पशु सेवा शाखा नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु त्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	कृषि विकास कार्यालय, भेटेरीनरी तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द, प्रदेश,संघिय सरकार,युनिसेफ उद्योग वाणिज्य संघ ,संघसंस्था, संचार माध्यम ,राजनिकि दल	**७२ घंटा भित्र**

वाखाको खोर नष्ट,५ वटा सिचाइ नहर र कुलो भत्किएको ।	• खाद्य क्षेत्रको नियमित बैठक तथा प्रतिवेदन तयारी गरी सबै सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउने • खाद्यान्नको मापदण्डअनुरुप खाद्य सामग्री वितरण गर्ने • खाद्यान्न वितरण प्रक्रियालाई सहज र सरल बनाउन नियमित अनुगमन गने • पशु आहारा वितरण गर्ने	खाद्य तथा कृषि कलस्टर,	नगरपालिका कृषी शाखा,पशु सेवा शाखा नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु त्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	कृषि विकास कार्यालय, भेटेरीनरी तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द, प्रदेश,संघिय सरकार,युनिसेफ उद्योग वाणिज्य संघ ,संघसंस्था, संचार माध्यम ,राजनिकि दल	**१ हप्ताभित्र**
	• खाद्यान्नको मापदण्डअनुरुप खाद्य सामग्री वितरण गर्ने • खाद्यान्न वितरण प्रक्रियालाई सहज र सरल बनाउन नियमित अनुगमन गने • पशु आहारा वितरण गर्ने • अस्थायी गोठ, खोर, टहरा निर्माण • भत्कीएका सिंचाइ कुलो, नहरहरुको अस्थायी मर्मत • पोली हाउसहरुको मर्मत तथा पुननिर्माण	खाद्य तथा कृषि कलस्टर,	नगरपालिका कृषी शाखा,पशु सेवा शाखा नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु त्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	कृषि विकास कार्यालय, भेटेरीनरी तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द, प्रदेश,संघिय सरकार,युनिसेफ उद्योग वाणिज्य संघ ,संघसंस्था, संचार माध्यम ,राजनिकि दल	**१५दिनभित्र**
	• प्रभावित परिवारलाई विउ वितरण गर्ने • गोठ, खोर, टहरा, मर्मत तथा पुनर्निर्माण • प्राविधिक सेवाका लागि प्राविधिक परिचालन गर्ने • प्रतिवेदन तयारी गर्ने र सम्वन्धित ठाउमा पठाउने	खाद्य तथा कृषि कलस्टर,	नगरपालिका कृषी शाखा,पशु सेवा शाखा नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु त्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	कृषि विकास कार्यालय, भेटेरीनरी तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द, प्रदेश,संघिय सरकार,युनिसेफ उद्योग वाणिज्य संघ ,संघसंस्था, संचार माध्यम ,राजनिकि दल	**१ महिनभित्र**
	• भत्केका संरचना निर्माण तथा पुर्ननिर्माण को थालनी गर्ने । • बिउ बिजन ,घाँसको बिउ वितरण गर्ने,नहर कुलोहरुको मर्मत गर्ने ।	खाद्य तथा कृषि कलस्टर,	नगरपालिका कृषी शाखा,पशु सेवा शाखा नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु त्थानशील	कृषि विकास कार्यालय, पशु सेवा विकाश केन्द, प्रदेश,संघिय सरकार, उद्योग वाणिज्य संघ	**१ देखि ३ महिनाभित्र**

	• दुहुना पशुहरुको आहारा बितरण र प्राविधिक सेवाका लागि प्राविधिक परिचालन गर्ने • प्रभावित परिवार लाई परिवारमा पुनस्थापना गरी आर्य आर्जनका क्रियाकलापको शुरुवात गर्ने • अनुगमन तथा मुल्यांकन		समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	,संघसंस्था, संचार माध्यम ,राजनिकि दल	

५.१.३.गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल क्षेत्र :

विपद प्रतिकार्यकालागी गैर खाद्य सामाग्री र आश्रय क्षेत्रको पनि उत्तिकै दायित्व रहन्छ। प्रभावित व्यक्ति तथा प्रभावित समुदायलाई आवस्यक गैर खाद्य सामाग्रीको व्यवस्था गर्नु यस क्षेत्रको दायित्व रहन्छ।

तालिका१४:गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल क्षेत्र

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.
१	टेक वहादुर चन्द	प्रमुख	जिन्सि तथा अभिलेख व्यवस्थापन शाखा	संयोजक	९८६७४०७६७४
२	नरिन्दर कुमार		जिन्सि तथा अभिलेख व्यवस्थापन शाखा	सदस्य	९८६१५६७२७४
३	दिप वहादुर खत्री	प्रतिनिधि	नेपाल रेडक्रस आठविसकोट	सदस्य	९८४३०५९९२४
४	दिपक थापा		विपद शाखा	सदस्य	९७६८२०७४४८
५	दलजित घर्ति		शान्ति नेपाल	सदस्य	९८४१७६७८९६

५.१.३.१ गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल क्षेत्रको उद्देश्य :

विपद्वाट प्रभावित मानिसका लागि आवस्यक पर्ने न्यूनतम मानविय जीवनयापनको लागि आवस्यक पर्ने गैर खाद्य सामाग्रीहरुको व्यवस्थापन गरी पिडित व्यक्ति तथा परिवारलाइ उपलव्ध गराउनु तथा सुरक्षित आश्रय स्थल को व्यवस्था गरी वसोवासको व्यवस्था गराउनु यस कलस्टरको मुख्य उद्देश्य हो। त्यसका अतिरिक्त यस कलस्टरका निम्न उद्देश्य हरु रहेका छन।

- विपद् प्रभावित व्यक्ति,परिवारहरूका लागि समयमै भाडाकुडा,लुगाफाटो,ओढ्ने ओछ्याउने आदि गैरखाद्य सामग्री उपलब्धगराउन ।
- विपद् प्रभावित व्यक्ति,परिवारहरूका लागि समयमै पहिचान गरिएका स्थलहरुमा सुरक्षित आश्रयस्थलको निर्माण गरी वसोवासको व्यवस्था मिलाउनु ।
- विपद्का वाट घरवार विहीनहरूका निम्ति स्थायी वसोवासको समस्या समाधानको प्रयत्न गर्नु ।

५.१.३.२ परिदृश्य :

आठविसकोटनगरपालिकाको गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल कलस्टरले यस नगरपालिका क्षेत्रमा हुने गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल को २ वटा प्रकोपले गर्ने क्षतिको परिदृश्य निर्माण गरीएको छ।

भुकम्प :२५०० घर पुर्ण रुपमा क्षतीभई खुल्ला चौरमा बस्नु परेको,३०० परिवारको लत्ता कपडा नोक्सान,बालबालिका, महिला, गर्भवती तथा सुत्केरी जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्ति मुख्य रूपमा प्रभावित हुनु। बिधुत सेवा अबरुद्ध, संचार अवरुद्ध, स्वास्थ्य सेवा अवरुद्ध ।

वाढी /पहिरो : १६ घर पुर्ण रुपमा क्षति,१०० घर प्रभावित, ४ परिवार घरवार विहिन ।

६०० मि. सिचाइ कुलो परिएको,२० वटा विजुली का पोलमा क्षति भइ विद्युत सेवा अवरुद्ध,२ वटा बिद्यालय भस्कीएका,२०० रोपनी जमिन पुरिएको,१२ घरपरिवार विस्थापित ।

५.१.३.३ पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र : गैरखाद्य सामाग्री तथा आश्रयस्थल

क्र.स	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	वजेट रु. हजारमा	कार्यान्वयन गर्ने तरिका सामान खरिद, ढुवानी, भण्डारण, वैठक, तालिमआदि	समयअवधि	श्रोत र सहयोग का लागी वाह्य सहयोगी
१	• गैरखाद्य सामाग्री तथा आश्रयस्थल क्लष्टरको वैठक प्रत्येक ३, ३ महिनामा वस्ने ।	गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल कलस्टर	२०	वैठक	३,३ महिनामा	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार,रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ,युनिसेफ ।स्थानिय दाताहरु संघसंस्था, संचार माध्यम
२	• समितिका सदस्यहरुको नाम र फोन राख्ने, सदस्यको जिम्मेवारी बाडफाड गर्ने ।	गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल कलस्टर	०	वैठक	३,३ महिनामा	
३	• आपतकालिन अवस्थाका गैरखाद्य सामाग्रीहरु भण्डार गर्न अस्थायी तथा स्थायी भण्डार गृह को व्यवस्था गर्ने ।	नगरपालिका,नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	२०	भण्डार गृह स्थापना	२०८२ जेठ	
५	• विपद को समयमा गैरखाद्य सामाग्रीहरु उपलव्ध गराउने सहयोगदाताहरुको सुची तयार गर्ने ।	नगरपालिका,नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	०	समन्वय ,वैठक	प्रत्येक वर्ष मनसुन अगाडी	
६	• आवश्यक लत्ताकपडा (उमेर लिंग, मौसम अनुसार) प्रति परिवार २,२ सेट का दरले १०० सेट भण्डारण गर्ने।	नगरपालिका,गैरखाद्य सामाग्री तथा आश्रयस्थल कलस्टर	३००	खरिद, भण्डारण	आर्थिक वर्षको सुरुमा	
७	• आवश्यक गैर खाद्य सामाग्रीहरु लत्ताकपडा (उमेर लिंग, मौसम अनुसार) प्रति परिवार २,२ सेट का दरले २०० सेट स्थानिय	नगरपालिका,गैरखाद्य सामाग्री तथा आश्रयस्थल कलस्टर	६००	खरिद, भण्डारण	आर्थिक वर्षको सुरुमा	

	व्यापारी सँग सम्झौत गरी राख्ने।					
८	• प्रभावितहरुलाइ भाडाकुडा प्रति परिवार डेक्चि २ थान,ताप्के १ थान, थाल ४ थान, बटुका ४ थान गिलास ४ थान, डाडु पन्यू १, १ थान , मग २ थान, वाल्टिन १ थान का दरले १०० सेट भण्डारण गरी राख्ने ।	नगरपालिका,नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	२००	खरिद, भण्डारण	आर्थिक वर्षको सुरुमा	
९	• प्रभावितहरुलाइ भाडाकुडा प्रति परिवार डेक्चि २ थान,ताप्के १ थान, थाल ४ थान, बटुका ४ थान गिलास ४ थान, डाडु पन्यू १, १ थान , मग २ थान, वाल्टिन १ थान का दरले २०० सेट स्थानिय व्यापारी सँग सम्झौत गरी राख्ने ।	नगरपालिका,नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	४००	व्यापारी संग संझौता	मनसुन पुर्व	
१०	• प्रभावित परिवार का लागी १०० थान कम्वल,१०० थान म्याट भण्डारण गर्ने ।	नगरपालिका,नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	३००	भण्डारण	मनसुन पुर्व	
११	• प्रभावित परिवार का लागी २०० थान कम्वल,२०० थान म्याट स्थानिय व्यापारी सँग सम्झौता गर्ने ।	नगरपालिका,नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	६००	व्यापारी संग संझौता	मनसुन पुर्व	
१२	• गैर खाद्य सामाग्रीह्रु वितरण कार्यदल गठन गर्ने ।	गैरखाद्य सामाग्री तथा आश्रयस्थल कलस्टर	०	वैठक	प्रत्येक वर्ष	
१४	• आश्रय स्थल निर्माण का लागी टेन्ट २० सेट,त्रिपाल १०० वटा, वलियो डोरी १०० मुठा आदिको भण्डारण गर्ने	नगरपालिका,नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	६००	भण्डारण	मनसुन पुव	

१४	• क्वारेन्टाइन र आइसोलेसनका लागी स्थान छनौट र व्यवस्थापन ।	नगरपालिका,नगरपालिका विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, तथा स्वास्थ्य शाखा	१००	स्थान छनौट र व्यवस्थापन	महामारी को प्रारम्भिक चरणमा	
१५	• बाँस पाइने स्थान को लगत राख्ने ।	गैरखाद्य सामाग्री तथा आश्रयस्थल कलस्टर	०		निरन्तर	
१६	• आश्रय स्थल र अस्थायी बसोबासका का लागी सार्वजनिक स्थलहरुको पहिचान ।	नगरपालिका,नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	०		प्रत्येक वर्ष	
१७	• आश्रयस्थल व्यवस्थापन तथा समन्वय समितिको संरचना, मापदण्ड र जिम्मेवारीहरू निर्धारण गर्ने ।	गैरखाद्य सामाग्री तथा आश्रयस्थल कलस्टर	०		२०८१ भित्र	
१८	• सुरक्षित खुलाठाउँ पहिचान र संरक्षण गर्ने ।	गैरखाद्य सामाग्री तथा आश्रयस्थल कलस्टर	५०	अनुगमन	२०८१ भित्र	
१९	• तालिम प्राप्त डकर्मी,सिकर्मी तथा अन्य आवस्यक दक्ष व्यक्तीहरुको रोष्टर निर्माण गर्ने ।	गैरखाद्य सामाग्री तथा आश्रयस्थल कलस्टर	०	सम्पर्क, सुची निर्माण	२०८१ भित्र	
२०	• अनुगमन तथा मुल्यांकन समिति गठन ।	गैरखाद्य सामाग्री तथा आश्रयस्थल कलस्टर	०	वैठक	२०८१ भित्र	
२१	• गैरखाद्य तथा नगद सहयोग गर्ने निकाय तथा संघ संस्थाको परिमाण सहितको सुची निर्माण ।	नगरपालिका,नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	०	वैठक	२०८२ जेठ	
जम्मा			३१९०			

५.१.३.४ प्रतिकार्य योजना विषयगतक्षेत्र : गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल

विपद्को संभवित अवस्था	विपद् प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
			आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
भुकम्प :२५०० घर पुर्ण रुपमा क्षतीभई खुल्ला चौरमा बस्नु परेको,३०० परिवारको लत्ता कपडा नोक्सान,बालबालिका, महिला, गर्भवती तथा सुत्केरी जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्ति मुख्य रूपमा प्रभावित हुनु । बिधुत सेवा अबरुद्ध, संचार अवरुद्ध, स्वास्थ्य सेवा अवरुद्ध । **वाढी /पहिरो** : १६ घर पुर्ण रुपमा क्षति,१००	• गैर खाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल क्लष्टरको आकस्मिक वैठक वस्ने र जिम्मेवारी बाँडफाड गर्ने । • आवश्यक गैर खाद्य सामाग्रीह्रु लत्ताकपडा (उमेर लिंग, मौसम अनुसार) भांडाकुंडाहरु आदी कति चाहिन्छ विस्तृत तथ्यांक संकलन गर्ने । • लुगाफाटा,भाडाकुडा लगाएतका सामाग्रीहरु वजार तथा भण्डार भएको स्थल वाट प्रभावित क्षेत्रमा ढुवानी गरी पठाउने । • प्रभावित हरुलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने । • तत्काल अति आवस्यक गैरखाद्य सामाग्री वितरण गर्ने । • अस्थायी शिविर निमार्णमा आवश्यक पर्ने सामाग्री उपलब्ध गराई अस्थायी शिविर निमार्णको प्रक्रिया शुरुवात गर्ने ।	गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल कलस्टर	नगरपालिका नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु त्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार,रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ,युनिसेफ ।स्थानिय दाताहरु,संघसंस्था, संचार माध्यम	**२४ घंटा भित्र**

घर प्रभावित, ४ परिवार घरवार विहिन । ६०० मि. सिचाइ कुलो परिएको,२० वटा विजुली का पोलमा क्षति भइ विद्युत सेवा अवरुद्ध,२ वटा बिद्यालय भस्कीएका,२०० रोपनी जमिन पुरिएको,१२ घरपरिवार विस्थापित ।	• प्रभावितहरुलाइ भाडाकुडा प्रति परिवार डेक्चि २ थान,ताप्के १ थान, थाल ४ थान, बटुका ४ थान गिलास ४ थान, डाडु पन्यू १, १ थान , मग २ थान, वाल्टिन १ थान वितरण गर्ने । • आवश्यकता अनुसार वा प्रति परिवार ३ सेटका दरले म्याट,कम्वल, टर्चलाइट वितरण गर्ने । • अस्थाई सुरक्षित आवसका लागि आश्रयस्थल निर्माण सम्पन्न गरी प्रभावितहरुलाइ राख्ने । • गैरखाद्य सामाग्री वितरण प्रक्रियालाई सहज र सरल बनाउन नियमित अनुगमन गर्ने ।	गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल कलस्टर	नगरपालिका नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु त्थानशील समिति,वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार, रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ,युनिसेफ ।स्थानिय दाताहरु,संघसंस्था, संचार माध्यम	**४८ घंटाभित्र**
	• आवश्यक लत्ताकपडा (उमेर लिंग, मौसम अनुसार) २,२ सेट वितरण गर्ने । • सेनेटरी प्याड, सुत्केरी सामग्री आदी स्वास्थ्य संग संवन्धित सामानका लागी स्वास्थ्य तथा पोषण कलस्टर संग समन्वय गर्ने । • प्रभावित हरुले सामाग्री पाए नपाएको सुनिश्चित गर्ने । • विशेष परिस्थिति अपाङ्गता भएकाहरुकालागी संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा कलस्टर संग समन्वय गर्ने ।	गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल कलस्टर	नगरपालिका नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु त्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार, रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ,युनिसेफ ।स्थानिय दाताहरु,संघसंस्था, संचार माध्यम	**७२ घंटा भित्र**
	• अपुग सामाग्री को व्यवस्था गर्न समन्वय गर्ने । • अस्थाई आवासस्थलको सुरक्षा र घेरावार गर्ने । • प्रभावितहरुलाइ परिचय पत्र वितरण । • कोभिड लगायतका महामारी वाट संक्रमितलाइ क्वारेन्टाइनमा राख्ने । • नगरपालिकातथा सम्वन्धित क्लष्टर र निकाय संग समन्वय गर्ने प्रतिवेदन पेश गर्ने ।	गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल कलस्टर	नगरपालिका नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु त्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार, रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ,युनिसेफ ।स्थानिय	**१ हप्ताभित्र**

				दाताहरु,संघसंस्था, संचार माध्यम	
	• नबिग्रेका र आसिंक क्षति भएका घरपरिवारलाई परिवारमा पुनंस्थापना गर्ने । • अति नै क्षती भएका हरुका लागी आश्रयस्थल को सुधार गर्दै लैजाने । • क्षतीको एकिन विवरण तयार गरी सहयोगको माग गर्ने । • आश्रय स्थलमा मनोरञ्जनात्मक गतिबिधि सञ्चालन गर्ने । • नगरपालिका तथा सम्वन्धित क्लष्टर र निकाय संग समन्वय गर्ने प्रतिवेदन पेश गर्ने ।	गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल कलस्टर	नगरपालिका नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु त्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार, रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ,युनिसेफ ।स्थानिय दाताहरु,संघसंस्था, संचार माध्यम	**१५दिनभित्र**
	• भत्केका घर तथा संरचनाको मर्मत कार्य सुरु गर्ने । • वासस्थान विहिनहरुका लागी वासस्थान निर्माण गर्ने। • नगरपालिका तथा सम्वन्धित क्लष्टर र निकाय संग समन्वय गर्ने प्रतिवेदन पेश गर्ने । • सम्बन्धीत सरोकारवालासँग छलफल, सहयोग माग, दाताहरु, सहयोगी निकायहरुसँग अनुरोध गर्ने ।	गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल कलस्टर	नगरपालिका नगरपालिकापालिका विपद् तथा जलवायु त्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार, रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ,युनिसेफ ।स्थानिय दाताहरु,संघसंस्था, संचार माध्यम	**१ महिनभित्र**

	• नगरपालिका तथा सम्वन्धित क्लष्टर र निकाय संग समन्वय गर्ने प्रतिवेदन पेश गर्ने । • स्थायी आवास निर्माणका लागि सहयोग गर्ने ।	गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल कलस्टर	नगरपालिका नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु त्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार, रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ,युनिसेफ ।स्थानिय दाताहरु,संघसंस्था, संचार माध्यम	**१ देखि ३ महिनाभित्र**

५.१.४ खानेपानी, सरसफाइ क्षेत्र :

विपद प्रतिकार्यकालागी खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको पनि उत्तिकै दायित्व रहन्छ । प्रभावित व्यक्ति तथा प्रभावित समुदायलाई आवस्यक खानेपानीको व्यवस्था गर्नु ,थप संक्रमण फैलन नदिन सरसफाइ प्रवर्द्धन गर्नु यस क्षेत्रको दायित्व रहन्छ ।

तालिका १५:खानेपानी, सरसफाइ क्षेत्र

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.
१	नरेन्द्र के.सी.	WASH संयोजक	आ.नगरपालिका	संयोजक	९८४३१५१६९५
२	प्रेम प्रकाश रोकाया	स्वास्थ्य संयोजक	आ.नगरपालिका	सदस्य	९८६८१९३२७०
३	प्रेम प्रकाश शाही			सदस्य	
४	दलवहादुर सुनार			सदस्य	
५	दलजित घर्ती			सदस्य	

५.१.४.१ खानेपानी, सरसफाइ क्षेत्रको उद्देश्य :

विपद प्रभावित हरुलाइ सुरक्षित र पिउनयोग्य पानी तथा तथा सरसफाइ सामाग्री उपलव्ध गराइ पानीजन्य रोग र महामारी बाट बचाउनु यस कलस्टरको मुख्य उद्देश्य हो । त्यसका अतिरिक्त   निम्न उद्देश्य हरु रहेका छन ।

- विपद् प्रभावित हरुलाइ सुरक्षित र पिउनयोग्य पानी उपलव्ध गराउने ।
- प्रभावित क्षेत्र तथा आश्रयस्थलहरुमा पर्याप्त पानी सहित अस्थायी शौचालयको व्यवस्थापन गर्ने ।
- खानेपानी र सरसफाइको अभावबाट हुन सक्ने माहामारी रोगलाई रोकथाम र न्यूनीकरण गर्ने ।
- पानी शुद्धिकरणकालागी सामाग्रीहरु वितरण गर्ने ।
- सरसफाइ सम्वन्धि जनचेतना वृद्धि गर्ने ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापन को लागि आवश्यक व्यवस्था तथा चेतनाकरण गर्नु ।

४.१.४.२ परिदृश्य :

आठविसकोटनिगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ कलस्टरले यस नगरपालिका क्षेत्रमा हुने खानेपानी र सरसफाइ को क्षेत्रमा २ वटा प्रकोपले गर्ने क्षतिको परिदृश्य निर्माण गरीएको छ ।

भुकम्प : ६०० परिवार पिउने पानी वाट वन्चित,२० वटा खानेपानी मुहानहरुमा पुर्ण क्षती,१५ वटा RVTमा क्षति,चर्कीएको,१५०० मिटर पाइप फुट्ने,टुट्ने, च्यापिने,१०० वटा धारा नासीएको,६०० घरको चर्पी भत्किएको ।

बाढी/पहिरो : ८० जना खानेपानी पिउन वाट वन्चित, ५ वटा मुहान सरेको भत्किएको,३ वटा RVTबाढी/पहिरोले वगाएको,६०० मिटर पाइप मा क्षति, २० वटा धारा पुरीएको,२५ वटा चर्पी बाढी/पहिरोले वगाएको ।

५.१.४.३ पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र : खानेपानी, सरसफाइ

क्र.स	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	वजेट रु. हजारमा	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (सामानखरिद, ढुवानी, भण्डारण, वैठक, तालिमआदि	समयअवधि	श्रोत र सहयोग का लागी वाह्य सहयोगी
१	• खानेपानी तथा सरसफाइ क्लष्टरको वैठक सामान्यतया प्रत्येक ३, ३ महिनामा वस्ने	खानेपानी तथा सरसफाइ कलस्टर	१०	वैठक	३,३ महिनामा	प्रदेश,संघिय सरकार,खानेपानी डिभिजन कार्यालय युनिसेफ,रेडक्रस, संघसंस्था, संचार माध्यम
२	• समितिका सदस्यहरुको नाम र फोन राख्ने, सदस्यको जिम्मेवारी बाडफाड गर्ने,	खानेपानी तथा सरसफाइ कलस्टर	०	वैठक	३,३ महिनामा	
३	• नगरपालिकामा रहेका मौजुदा सामग्रीहरूको अभिलेखिकरण र सुनिश्चत गर्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाइ कलस्टर,नगरपालिका तथा वडा WASHसमिति	०	तथ्यांक अद्यावधिक गरेर	प्रत्येक वर्ष	
४	• खानेपानी तथा सरसफाई कोष स्थापना गर्ने	नगरपालिका	५००	कोष स्थापना	२०८१ भित्र	
५	• थप सामाग्रीका लागी सप्लायर्स संग आपतकालिन अवस्थामा माग गर्नका लागि सम्झौता गर्ने	नगरपालिका	५००	संझौता	प्रत्येक आर्थिक वर्षको सुरुमा	
६	• आपतकालिन अवस्थामा ५००० ली. खानेपानी वितरणकोलागि तयारी पानी	खानेपानी तथा सरसफाइ कलस्टर	१५०	तत्काल आपुर्ति	विपद घटना लगत्तै	

	बोतल वा जारको पानी संकलन गरी राख्ने					
७	• आपत्कालिन अवस्थाका लागि आवश्यक खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्री, पियुष, क्लोरीन झोल, विलिचिगं पाउडर जस्ता वस्तु खरिद गरी भण्डारण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाइ कलस्टर,नगरपालिकातथा वडा WASHसमिति	५०	भण्डारण	प्रत्येक वर्ष	
८	• १००० लिटर क्षमताको ६ वटा पानी टंकी खरिद गरी भण्डारण गर्ने	नगरपालिका	१२०	खरिद, भण्डारण	२०८२ असार	
९	• फोहरमैला व्यवस्थापन कालागी ५ वटा ठुला कन्टेनर खरिद र भण्डारण	नगरपालिका	१२५	खरिद, भण्डारण	२०८२ असार	
१०	• २०० वटा डस्टविनहरु खरिद गरी भण्डारण गर्ने	नगरपालिका	१००	खरिद, भण्डारण	२०८२ असार	
११	• ३०० सेट हाईजिन किट खरिद गरि भण्डारण गर्ने वा सहयोगको सुनिश्चितता गर्नै	नगरपालिका	२००	खरिद, भण्डारण	२०८१ फागुन	
१२	• २०० परिवार कालागी २० वटा अस्थायी शौचालय निमार्णका लागि आवश्यक सामाग्री टवाईलेट प्यान पलाष्टिक खरिद गरि भण्डारण गर्ने ।	नगरपालिका	१००	खरिद, भण्डारण	२०८१चैत्र	

१४	• चर्पी का लागी ५० सेट वाल्टिन,मग र व्रस भण्डारण गर्ने	नगरपालिका	५०	खरिद, भण्डारण	२०८१ कार्तिक	
१४	• २०० वोत्तल हर्पिक वा फिनेल भण्डारण गर्ने	नगरपालिका	२०	खरिद, भण्डारण	प्रत्येक वर्ष	
१५	• भत्केका खानेपानी संरचना ममर्तका लागि र पानी आपुर्तिकालागी २००० मिटर पाइप र फिटिङ सामग्री भण्डारण गरी राख्ने	नगरपालिका	५००	खरिद, भण्डारण	प्रत्येक वर्ष	
१६	• खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा काम गर्ने निकाय तथा संस्थाको पहिचान र समन्वय	खानेपानी तथा सरसफाइ कलस्टर,नगरपालिका तथा वडा WASHसमिति	०	पहिचान,समन्वय	निरन्तर	
१७	• निकाय तथा संस्थाहरूसँग भएको खानेपानी ,सरसफाइ सामग्रीहरूको मौज्दात विवरण सङ्कलन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाइ कलस्टर,नगरपालिका तथा वडा WASHसमिति	०	पहिचान,पत्राचार,समन्वय	निरन्तर	
१८	• खानेपानी, सरससफाइ तथा स्वच्छता प्रबर्द्धन सम्बन्धी तालिम प्राप्त व्यक्तिको सूची तयार गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाइ कलस्टर,नगरपालिका तथा वडा WASHसमिति	०	पहिचान,समन्वय	निरन्तर	
१९	• खानेपानी तथा सरसफाइ सम्वन्धि जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाइ कलस्टर,नगरपालिका	२००	प्रचार प्रसार, तालिम,अभिमुखिकरण	निरन्तर	

		तथा वडा WASH समिति				
२०	• विद्यालय तथा समुदायमा रहेका वालक्लव मार्फत सरसफाइ तथा स्वच्छताका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाइ कलस्टर,नगरपालिका तथा वडा WASHसमिति, विद्यालय	२००	तालिम,अभिमुखिकरण, सरसफाइ अभियान	निरन्तर	
२१	• वडा तथा नगरपालिकास्तरीय WASH समिति लाइ सकृय पार्ने	नगरपालिका तथा वडा WASH समिति,	१००	तालिम,अभिमुखिकरण, वेठक,कार्ययोजना निर्माण र कार्यन्वयन	निरन्तर	
२२	• खानेपानि शुद्धिकरण बिधि र सरसफाई सचेतना सम्वन्धि प्रचार सामाग्री छाप्ने	गरपालिका तथा वडा WASH समिति,	१००	सामाग्री तयारी र छपाइ	२०८१ भित्र	
२३	• वैकल्पिक पानीका मुहान र श्रोतहरुको पहिचान गरि संरक्षण गर्ने	नगरपालिका तथा वडा WASH समिति,प्राविधिक शाखा	५०	श्रोत को खोजि	निरन्तर	
२४	• खानेपानी उपभोक्ता समितिहरुलाइ तालिम दिने	नगरपालिका तथा वडा WASH समिति,प्राविधिक शाखा	१००	श्रोत को खोजि	निरन्तर	
२५	• अनुगमन तथा मुल्यांकन समिति गठन गर्नै	खानेपानी तथा सरसफाइ कलस्टर,	०	वैठक	२०८१ कार्तिक	
		जम्मा	**३१७५**			

५.१.४.४ प्रतिकार्य योजना विषयगत क्षेत्र : खानेपानी, सरसफाइ

विपद्को संभवित अवस्था	विपद् प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
			आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
भुकम्प : ६०० परिवार पिउने पानी वाट वन्चित,२० वटा खानेपानी मुहानहरुमा पुर्ण क्षती,१५ वटा RVTमा क्षति ,चर्कीएको,१५०० मिटर पाइप फुट्ने,टुट्ने, च्यापिने,१०० वटा धारा नासीएको,६०० घरको चर्पी भत्किएको । **बाढी/पहिरो** : ८० जना खानेपानी	• खानेपानी तथा सरसफाइ क्लष्टरको आकस्मिक वैठक वस्ने र जिम्मेवारी बाँडफाड गर्ने । • नगरपालिकास्तरिय खानेपानी तथा सरसफाइ समितिको वेठक वस्ने • खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको क्षतिको प्रारम्भिक तथ्यांक लिने • तयारी अथवा सुद्धिकरण गरिएको पिउने पानी वितरण गर्ने	खानेपानी, सरसफाइ कलस्टर	नगरपालिका नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, नगरपालिकातथा वडा WASH समिति	प्रदेश,संघिय सरकार,खानेपानी डिभिजन कार्यालय युनिसेफ,रेडक्रस, संघसंस्था, संचार माध्यम	**२४ घंटा भित्र**
	• पानी सुद्धिकरण का सामान पियुष, वाटरगार्ड, क्लोरीन झोल वितरण गर्ने • सरसफाइ का लागी हाईजिन किट उपलब्ध गराउने । • आश्रय स्थलहरुमा महिला, पुरुषको छुट्टाछुट्टै अस्थायी चर्पीहरु निर्माण गर्ने • आश्रय स्थलहरुमा सौचालय सरसफाइका लागीहर्पिक,फिनेल,व्रस,वाल्टिन,मग वितरण गर्ने । • वैकल्पिक पानीका मुहान र श्रोतहरुको खोजी गर्नै	खानेपानी, सरसफाइ कलस्टर	नगरपालिका नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, नगरपालिकातथा वडा WASHसमिति	प्रदेश,संघिय सरकार,खानेपानी डिभिजन कार्यालय युनिसेफ,रेडक्रस, संघसंस्था, संचार माध्यम	**४८ घंटाभित्र**

पिउन वाट बन्चित, ५ वटा मुहान सरेको भत्किएको,३ वटा RVT बाढी/पहिरोले वगाएको,६०० मिटर पाइप मा क्षति, २० वटा धारा पुरीएको,२५ वटा चर्पी बाढी/पहिरोले वगाएको ।	• प्रभावित क्षेत्रमा खानेपानीको आपुर्ति गर्ने • सामान्य टुटफुट पाइपहरुको मर्मत र जडान गर्ने । • नियमित खानेपानी आपूर्तीका लागि प्रभावित क्षेत्रमा स्वयंसेवक परिचालन गर्ने				
	• टुटफुट पाइपहरुको मर्मत र जडान गर्ने • पानी का मुहान मर्मत गर्ने • नियमित खानेपानी आपूर्तीका लागि प्रभावित क्षेत्रमा स्वयंसेवक परिचालन लाइ निरन्तरता दिने • खानेपानी सुद्धिकरण तथा सरसफाई सम्वन्धि जनचेतना फैलाउन • कोभिड,झाडापखाला लगायतका महामारी रोकथाम गर्नका लागि खानेपानी शुदिकरणको बिधि तथा सरसफाइ सँग सम्बन्धित विषयमा निरन्तर जनचेतना फैलाउने • महामारी फैलिएमा स्वास्थ्य कलस्टर संग समन्वय गरी उपचारको व्यवस्था मिलाउने • आश्रयस्थलको फोहरमैला र फोहर पानीको व्यवस्थापन गर्ने	खानेपानी, सरसफाइ कलस्टर	नगरपालिका नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, नगरपालिकातथा वडा WASHसमिति	प्रदेश,संघिय सरकार,खानेपानी डिभिजन कार्यालय युनिसेफ,रेडक्रस, संघसंस्था, संचार माध्यम	**७२ घंटा भित्र**
	• आश्रयस्थलको फोहरमैला र फोहर पानीको व्यवस्थापन गर्ने • झाडापखाला लगायतका महामारी रोकथाम गर्नका लागि खानेपानी शुदिकरणको बिधि तथा सरसफाइ सँग सम्बन्धित विषयमा निरन्तर जनचेतना फैलाउने • खानेपानि शुदिकरण बिधि र सरसफाई सचेतना सम्वन्धि प्रचार सामाग्री वितरण गर्ने • वितरण गरिएका सरसफाइ सामाग्री को उपलव्धता प्रयोग र सरसफाइको अवस्थाको अनुगमन गर्ने र अपुग सामाग्रीको वयवस्था गर्ने	खानेपानी, सरसफाइ कलस्टर	नगरपालिका नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, नगरपालिकातथा वडा WASHसमिति	प्रदेश,संघिय सरकार,खानेपानी डिभिजन कार्यालय युनिसेफ,रेडक्रस, संघसंस्था, संचार माध्यम	**१ हप्ताभित्र**

	• हालसम्मको प्रतिकार्यको समिक्षा गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र सम्वन्धित निकायमा पडाउने				
	• खानेपानीको नियमित आपुर्ति गर्ने • वितरण गरिएका सरसफाइ सामाग्री को उपलब्धता प्रयोग र सरसफाइको अवस्थाको अनुगमन गर्ने र अपुग सामाग्रीको वयवस्था गर्ने • वितरण गरिएका सरसफाइ सामाग्री को उपलब्धता प्रयोग र सरसफाइको अवस्थाको अनुगमन गर्ने र अपुग सामाग्रीको वयवस्था गर्ने • झाडापखाला लगायतका महामारी रोकथाम गर्नका लागि खानेपानी शुदिकरणको बिधि तथा सरसफाइ सँग सम्बन्धित विषयमा निरन्तर जनचेतना फैलाउने कार्यलाइनिरन्तरता दिने • पुराना र आसिंक क्षतिभएका चर्पीहरू मर्मत गर्ने कार्य सुरु गर्ने • हालसम्मको प्रतिकार्यको समिक्षा गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र सम्वन्धित निकायमा पठाउने	खानेपानी, सरसफाइ कलस्टर	नगरपालिका नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, नगरपालिकातथा वडा WASHसमिति	प्रदेश,संघिय सरकार,खानेपानी डिभिजन कार्यालय युनिसेफ,रेडक्रस, संघसंस्था, संचार माध्यम	**१५दिनभित्र**
	• पुराना र आसिंक क्षतिभएका चर्पीहरू मर्मत गर्ने कार्य लाइ निरन्तरता दिने • क्षतिग्रस्त खानेपानी संरचनाहरुको मर्मत सम्भार गर्ने • हालसम्मको प्रतिकार्यको समिक्षा गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र सम्वन्धित निकायमा पठाउने	खानेपानी, सरसफाइ कलस्टर	नगरपालिका नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, नगरपालिकातथा वडा WASHसमिति	प्रदेश,संघिय सरकार,खानेपानी डिभिजन कार्यालय युनिसेफ,रेडक्रस, संघसंस्था, संचार माध्यम	**१ महिनभित्र**

	• क्षतिग्रस्त खानेपानी संरचनाहरुको पुर्ननिर्माण गर्ने • पुराना र पुर्णक्षतिभएका चर्पीहरू निर्माण र पुर्ननिर्माण गर्ने • समग्र प्रतिकार्यको समिक्षा गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र सम्वन्धित निकायमा पठाउने	खानेपानी, सरसफाइ कलस्टर	वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, नगरपालिकातथा वडा WASHसमिति	खानेपानी डिभिजन कार्यालय युनिसेफ,रेडक्रस, संघसंस्था,	**१ देखि ३ महिनाभित्र**

५.१.५ स्वास्थ्य र पोषण क्षेत्र :

विपद प्रतिकार्यकालागी स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको पनि उत्तिकै दायित्व रहन्छ । घाइते, प्रभावित व्यक्ति तथा प्रभावित समुदायको औषधि उपचार गर्नु,उनीहरुको जिवन वचाउनु यस क्षेत्रको दायित्व रहन्छ ।

तालिका १६:स्वास्थ्य र पोषण

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.
१	प्रेम प्रकास रोकाय	प्रमुख	स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकास शाखा	संयोजक	९८६८१९३२७०
२	दलजित घर्ती	प्रतिनिधि	शान्ति नेपाल	सदस्य	९८४१७६७८९६
३	राजेश गौतम	इन्जिनियर	पूर्वाधार विकास शाखा	सदस्य	९८६०८९०५७४
४	प्रमोदलाल श्रोष्ठ	प्रतिनिधि	सुस्वा	सदस्य	
५	प्रेम वहादुर ओली	प्रतिनिधि	HRDC	सदस्य	९८४७८७६८२८

५.१.५.१ स्वास्थ्य र पोषण क्षेत्रको उद्देश्य :

आपतकालीन अवस्था उत्पन्न भएको समयमा विशेषगरी अत्यधिक जोखिममा रहेका समूहको स्वास्थ्य तथा पोषणसम्बन्धी आवश्यकता पूरा गरी जिवन वचाउनु यस क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य रहनेछ । त्यसका अतिरिक्त निम्न उद्देश्य हरु रहेका छन ।

- घाइते,प्रभावितहरुलाइ प्राथमिक उपचार तथा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा उपलव्ध गराउने तथा थप उपचारका लागी अर्को निकायमा पठाउने ।
- बालबालिकाहरुका लागि खोप भिटामिन ए को वितरण/जुकाको औषधि तथा पोषण सेवा उपलव्ध गराउने ।
- हैजा तथा अन्य महामारी फैलिए वा फैलन नदिन प्रभावकारी रोकथाम तथा जनचेतना फैलाउने ।
- पोषणको अवस्था बिग्रिन नदिनका लागि पोषण शिक्षा तथा परामर्श सेवाका साथै कुपोषणबाट प्रभावित महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक र विरामीलाई पोषणयुक्त पुरक खानाको व्यवस्था गरी स्वस्थ वनाउने ।
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूमा पहुँच सुनिश्चित गर्न र स्वास्थ्य शिविरहरुको संचालन गर्ने ।

५.१.५.२ परिदृश्य :

आठविसकोटनगरपालिकाको स्वास्थ्य र पोषणकलस्टरले यस नगरपालिका क्षेत्रमा हुने स्वास्थ्य र पोषणको क्षेत्रमा २ वटा प्रकोपले गर्ने क्षतिको परिदृश्य निर्माण गरीएको छ ।

भुकम्प :१०० जनाको मृत्यु, २०० जना घाइते, ,३ वटा स्वास्थ्य संस्था पुर्ण रुपमा ध्वस्त,२ वटा स्वास्थ्य संस्थामा आसिंक क्षति,४ वटा स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य तथा पोषण सेवा र सामाग्री वितरण ठप्प,२०० जनामा महामारी फैलिएको,५०० जना कुपोषित,खोप कार्यक्रममा वाधा,३ वटा गाउँघर क्लिनिक तथा खोप क्लिनिकमा अवरोध,नियमित उपचार सेवामा अवरोध,बालबालिका, महिला, गर्भवती तथा सुत्केरी जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्ति मुख्य रूपमा प्रभावित हुनु ।

बाढी/पहिरो :

१२ जनाको मृत्यु र १० जना घाइते भएका,१ स्वास्थ्य संस्था मा क्षति,बाटो अवरोध,औषधी उपचारमा अवरोध,खानेपानी दुषित भइ १०० जनामा झाडापखालाको प्रकोप,सञ्चारमा अवरोध,४० जना बालबालिका, महिला, गर्भवती तथा सुत्केरी जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्ति मुख्य रूपमा प्रभावित हुनु ।

५.१.५.३ पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र :स्वास्थ्य र पोषण

क्र.स	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	वजेट रु.हजारमा	कार्यान्वयन गर्ने तरिका सामानखरिद, ढुवानी, भण्डारण, वैठक, तालिमआदि	समयअवधि	श्रोत र सहयोग का लागी वाह्य सहयोगी
१	• स्वास्थ्य तथा पोषण क्लष्टरको वैठक सामान्यतया प्रत्येक ३, ३ महिनामा वस्ने	स्वास्थ्य तथा पोषण कलस्टर	१०	वैठक	३,३ महिनामा	जिल्ला अस्पताल, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय,संघ,प्रदेश सरकार युनिसेफ,रेडक्रस,निजि क्लिनिक संघसंस्था, संचार माध्यम
२	• समितिका सदस्यहरुको नाम फोन र इमेल राख्ने, सदस्यको जिम्मेवारी बाडफाड गर्ने	स्वास्थ्य तथा पोषण कलस्टर	०	वैठक	३,३ महिनामा	
३	• स्वास्थ्य र पोषणको क्षेत्रमा काम गर्ने संघसंस्था संग समन्वय,संजालिकरण तथा सहयोग हुनसक्ने श्रोत तथा सामाग्रीहरुको उपलव्धताको सुनिश्चितता गर्नै	स्वास्थ्य तथा पोषण कलस्टर, नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा	०	समन्वय ,वैठक	२,२ महिनामा	
४	• नगरपालिकाभित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा रहेका मौजुदा स्वास्थ्य सामग्रीहरूको नियमित अभिलेखिकरण र सुनिश्चत गर्ने ।	स्वास्थ्य तथा पोषण कलस्टर, नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा	०	अनुगमन,सम्पर्क	२,२ महिनामा	
५	• थप स्वास्थ्य तथा पोषण सामाग्रीका लागी मेडिकल तथा सप्लायर्ससंग आपतकालिन	नगरपालिका	३००	सम्झौता	प्रत्येक वर्ष	

	अवस्थामा माग गर्नका लागि सम्झौता गर्ने					
६	• अति आवश्यक तथा जिवन वचाउने औषधीहरु, प्राथमिक उपचारका सामाग्री र पोषण सामग्री तथा साधन (nutrition commodities, equipment, IEC/BCC) हरुको नगरपालिका तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा बफर स्टक राख्नेहरुको स्वास्थ्य संस्थाहरुमा बफर स्टक राख्ने	नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य संस्था	५००	भण्डारण	प्रत्येक वर्ष मंसिर	
७	• नगरपालिका क्षेत्रका सबै निजि क्लिनिक तथा मेडिकल हरुको सुची तथा आपतकालिन अवस्थामा उपलव्ध हुने सेवा र सामाग्रीहरुको यकिन गर्ने	नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य तथा पोषण कलस्टर	०	वैठक, अनुगमन	निरन्तर	
८	• आपतकालिन अवस्थाका लागी १०० सेट सुत्केरी सामग्री, १००० प्याकेट प्याड तथा आवस्यक परिवार नियोजनका साधन खरिद गरी भण्डारण गरी राख्ने	नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य तथा पोषण कलस्टर	१५०	खरिद , भण्डारण	२०८२ जेठ,प्रत्येक वर्ष	
९	• खोप सेवाका लागि जनशक्ति र खोपको व्यवस्था	नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य तथा पोषण कलस्टर, स्वास्थ्य संस्था	२००	व्यवस्थापन	निरन्तर	

१०	• आपतकालीन अवस्थाको लागि एक वडा १ थानका प्राथमिक उपचार बाकस को व्यवस्था गने	नगरपालिका	१४०	खरिद	प्रत्येक वर्ष	
११	• ३०० जना सुत्केरी र गर्भवती महिला, कुपोषित बालबालिका र जेष्ठ नागरिकको लागि एक महिनालाई पुग्ने पोषणयुक्त खाना , लिटो, आदि भण्डारण गर्ने वा स्थानिय व्यापारी संग संझौता गर्ने,दुधका लागी डेरि वा किसान संग समन्वय र संझौता गर्ने	स्वास्थ्य तथा पोषण कलस्टर,	३००	खाद्य तथा कृषि कलस्टर संगको समन्वय	आवस्यकता अनुसार	
१२	• ECM समिति गठन गर्ने	स्वास्थ्य तथा पोषण कलस्टर,	०	वैठक ,समन्वय	२०८१मंसिर	
१४	• RRT को नियमित वैठक वस्ने र योजना निर्माण गर्ने	स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	२०	वैठक ,समन्वय	प्रत्येक २,२ महिनामा	
१४	• RRT लाइ तालिम दिने	स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	५०	तालिम	प्रत्येक वर्ष	
१५	• आपतकालिन रक्तदान गर्ने दाताहरुको सम्पर्क नं. सहितको सुची तयार गरी राख्ने	नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर,रेडक्रस	०	सम्पर्क	३,३ महिनामा	
१६	• आपतकालिन अवस्थामा पोषणको तालिम सबै स्वास्थ्यकर्मि तथा महिला स्वास्थ्य स्वय सेविका तथा अन्य विपद्को अवस्थामा	स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर,	१५०	तालिम	प्रत्येक वर्ष	

	परिचालन गर्न सकिने सम्भावित जनशक्तिलाई प्रदान गर्ने					
१७	• आपतकालिन अवस्थाकालागी कम्तिमा १ स्वास्थ्य संस्था ३ स्ट्रेचरका व्यवस्था र भण्डारण	नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	१५०	खरिद, भण्डारण	२०८१ भित्र	
१८	• नगरपालिकाक्षेत्र भित्रका एम्वुलेन्स र आपतकालिन प्रयोगकालागी स्थानिय गाडी हरुको सम्पर्क नं. हरु नियमित अद्याबधिक गर्ने र एम्बुलेन्सलाई तयारी अवस्थामा राख्ने	नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	०	समन्वय	६,६ महिनामा	
१९	• आपतकालिन अवस्थामा स्वास्थ्य र पोषण सम्वन्धि जनचेतना अभिवृद्धिका लागि सूचना प्रचारप्रसार सामाग्री तयार गरी राख्ने	नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	२०	तयारी , छपाइ	२०८१ पौष भित्र	
२०	• २०० गर्भवती ,सुत्केरी आमा तथा ५ वर्ष मुनिको वच्चा र किशोरीलाई ३ महिनालाई पुग्ने RUTF,RUSF, Vita, MNP, IFA tablets को मौज्दात राख्ने	नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा,स्वास्थ्य संस्था	०	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, स्वास्थ्य सेवा विभागको सहयोगमा	प्रत्येक वर्ष	
२१	• ५ वटा स्थानका लागी अस्थायी उपचार केन्द्र स्थापनाका लागी आवस्यक सामाग्री भण्डारण गर्ने	नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	१००	खरिद ,भण्डारण	२०८१ माघ मसान्त	

२२	• दीर्घ रोगीहरुले नियमित खाने आवस्यक औषधीहरु भण्डारण गरी राख्ने	नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	१००	खरिद ,भण्डारण	तथ्यांक का आधारमा आवस्यकता अनुसार	
२३	• प्रभावित क्षेत्रमा मनोसामाजिक मनोविमर्श सेवा प्रदान गर्न स्वास्थ्यकर्मीहरुलाइ तालिम दिने	नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	५०	तालिम	प्रत्येक वर्ष	
२४	• मनोसामाजिक मनोविमर्शकर्ताहरुको फोन नं. सहितको रोष्टर तयार गर्ने	नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	०	पहिचान, संपर्क	२०८२ असार,प्रत्येक वर्ष अद्यावधिक	
२५	• प्रभावित समुदायका महिला तथा किशोर , किशोरीहरुका लागि प्रजनन् स्वास्थ्य सेवा प्रदान तथा चेतना अभिवृद्धि गर्न सामाग्रीहरुको व्यवस्था	नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	१००	तयारी , छपाइ	निरन्तर	
२६	• MSNP सेवा प्रवाह गर्न आवस्यक जनशक्ति तथा श्रोतको व्यवस्था	नगरपालिका, नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा	२००	जनशक्ति र श्रोत व्यवस्था	आवस्यक्ता अनुसार	
२७	• स्वास्थ्य तथा पोषण सम्वन्धि सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने	नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	१००	तालिम ,अभिमुखिकरण	प्रत्येकवर्ष	
२८	• स्वास्थ्य तथा पोषण सम्वन्धि सचेतना कार्यक्रम संचार माध्यम तथा रेडियोमा प्रचारप्रसार	नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	२०	तालिम ,अभिमुखिकरण	निरन्तर	

२९	• उच्च जोखिमयुक्त स्वास्थ्य संस्थाहरुको पहिचान र विपद पश्चात सामान्य मर्मत का लागी सामाग्रीको व्यवस्थापन	नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा, प्राविधिक शाखा	३००	तालिम ,अभिमुखिकरण	निरन्तर	
३०	• अनुगमन तथा मुल्यांकन समिति गठन	नगरपालिकास्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	०	वैठक	२०८१पुष	
		जम्मा	२९६०			

५.१.५.४ प्रतिकार्य योजना विषयगतक्षेत्र : स्वास्थ्य र पोषण

विपद्को संभवित अवस्था	विपद् प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
			आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
भुकम्प :१०० जनाको मृत्यु, २०० जना घाइते, ,३ वटा स्वास्थ्य संस्था पुर्ण रुपमा ध्वस्त,२ वटा स्वास्थ्य संस्थामा मा आसिंक क्षति,४ वटा स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य सेवा र सामाग्री वितरण ठप्प,२०० जनामा महामारी	• स्वास्थ्य तथा पोषण क्लष्टरको आकस्मिक वैठक वस्ने र जिम्मेवारी बाँडफाड गर्ने । • स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको क्षतिको प्रारम्भिक तथ्यांक लिने • RRT मिटिङ ,जिम्मेवारी बाँडफाँड र टोली परिचालन गरेर घाइतेहरुको तत्काल प्राथमिक उपचार गर्ने • घाइते हरुको वर्गीकरण,प्राथमिक उपचार तथा प्रेषण गर्ने • सिकिस्त घाइतेहरुलाई एम्वुलेन्स मा अस्पताल सम्म पुरयाउने	स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा,स्वास्थ्य संस्थाहरु नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला अस्पताल, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय,संघ,प्रदेश सरकार युनिसेफ,रेडक्रस,निजि क्लिनिक संघसंस्था, संचार माध्यम	**२४ घंटा भित्र**

फैलिएको,५०० जना कुपोषित,खोप कार्यक्रममा वाधा,३ वटा गाउँघर क्लिनिक तथा खोप क्लिनिकमा अवरोध,नियमित उपचार सेवामा अवरोध,बालबालिका, महिला, गर्भवती तथा सुत्केरी जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्ति मुख्य रूपमा प्रभावित हुनु । **बाढी/पहिरो :** १२ जनाको मृत्यु र १० जना घाइते भएका,१ स्वास्थ्य संस्था मा क्षति,बाटो अवरोध,औषधी उपचारमा अवरोध,खानेपानी दुषित भइ १०० जनामा झाडापखालाको प्रकोप,सञ्चारमा अवरोध,४० जना	• गर्भवती र सुत्केरी महिला, वालवालिकालाई आवश्यक पर्ने पोषण लगायतका सामाग्रीहरुको विस्तृत तथ्यांक संकलन गर्ने • प्रसुती अवस्थाको आमा,सुत्केरी र नवजात शिशुको व्यवस्थापन गर्ने • ० देखि २३ महिनाका बालाबालिका भएका आमालाई स्तनपान संरक्षण, प्रवद्धन तथा सहयोगका लागि पोषण परामर्श गर्ने । • खाद्य विषयगत क्षेत्रसँगको समन्वयमा प्रभावित घरधुरीलाई Sphere Standard ले तोके बमोजिमको प्रकार र मात्राको पोषिलो खाद्यन्न वितरण गर्ने । • पोषणको दृष्टिकोणले जोखिम समुहहरु जस्तैः गर्भवती, सुत्केरी तथा ५ वर्षमुनिका बालबालिका भएका घरधुरीको पहिचान गर्ने • आमाको दूधलाई प्रतिस्थापन गर्ने वस्तुको वितरणलाई नियन्त्रण गर्ने • रक्तदान गर्ने दाताहरु संग सम्पर्क गर्ने				
	• दक्ष स्वास्थ्यकर्मीको सहयोगमा शवको पोष्टमार्टम तथा शव व्यवस्थापन मा सहयोग गर्ने • ० देखि २३ महिनाका बालाबालिका भएका आमालाई स्तनपान संरक्षण, प्रवद्धन तथा सहयोगका लागि पोषण परामर्श गर्ने । • खाद्य विषयगत क्षेत्रसँगको समन्वयमा प्रभावित घरधुरीलाई Sphere Standard ले तोके बमोजिमको प्रकार र मात्राको पोषिलो खाद्यान्न वितरण गर्ने ।	स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा,स्वास्थ्य संस्थाहरु नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला अस्पताल, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय,संघ,प्रदेश सरकार युनिसेफ,रेडक्रस,निजि क्लिनिक संघसंस्था, संचार माध्यम	**४८ घंटाभित्र**

बालबालिका, महिला, गर्भवती तथा सुत्केरी जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्ति मुख्य रूपमा प्रभावित हुनु ।	• पोषणको दृष्टिकोणले जोखिम समुहहरु जस्तैः गर्भवती, सुत्केरी तथा ५ वर्षमुनिका बालबालिका भएका घरधुरीको पहिचान गर्ने • औषधी तथा उपकरण माग गर्ने • स्थानिय सामाग्री वा टेन्ट लगायतका सामाग्री वाट प्राथमिक उपचार कक्ष स्थापना गर्ने • अस्थायी प्राथमिक उपचार कक्ष वाट सेवा सन्चालन गर्ने • प्रभावित हरुले आधारभुत स्वास्थ्य सेवा पाए नपाएको अनुगमन र सुनिश्चित गर्ने				
	• प्रभावित क्षेत्रमा नियमित खोप र गर्भवती जाँच सेवा सञ्चालन गर्ने • ० देखि २३ महिनाका बालाबालिका भएका आमालाई स्तनपान संरक्षण, प्रवद्धन तथा सहयोगका लागि पोषण परामर्श गर्ने । • खाद्य विषयगत क्षेत्रसँगको समन्वयमा प्रभावित घरधुरीलाई Sphere Standard ले तोके बमोजिमको प्रकार र मात्राको पोषिलो खाद्यन्न वितरण गर्ने । • पोषणको दृष्टिकोणले जोखिम समुहहरु जस्तैः गर्भवती, सुत्केरी तथा ५ वर्षमुनिका बालबालिका भएका घरधुरीको पहिचान गर्ने • अस्थायी प्राथमिक उपचार कक्ष वाट सेवा सन्चालन लाइ निरन्तरता दिने • दीर्घ रोगीहरुले नियमित खाने औषधीहरु उपलव्ध गराउने	स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा,स्वास्थ्य संस्थाहरु नगरपालिकातथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला अस्पताल, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय,संघ,प्रदेश सरकार युनिसेफ,रेडक्रस,निजि क्लिनिक संघसंस्था, संचार माध्यम	**७२ घंटा भित्र**

	• प्रभावित क्षेत्रमा मनोसामाजिक मनोविमर्श सेवा संचालन गर्ने । • आमा तथा नव शिशुको मृत्यु रोक्न गर्भवति महिलालाई सुत्केरी सामग्री उपलब्ध गराउने र शिविरमै प्रसुति गराउँदा साहयक व्यवस्था गर्ने, जटिल प्रवृत्तिको केसलाई अन्य जिल्ला अस्पतालमा सिफारिस गर्ने • प्रभावित समुदायका महिला तथा कशोरीहरुका लागि स्यानीटरी प्याड वितरण तथा विशेष प्रजनन् स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नै • उपचार तथा पुनस्थापनाको व्यवस्था मिलाउने • स्वास्थ्य तथा पोषण सम्वन्धि सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने				
	• अस्थायी प्राथमिक उपचार कक्ष वाट सेवा सन्चालन लाइ निरन्तरता दिने • ५ वर्षमुनिका बालबालिकालाई भिटामिन ए वितरण गर्ने । • ० देखि २३ महिनाका बालाबालिका भएका आमालाई स्तनपान संरक्षण, प्रवद्धन तथा सहयोगका लागि पोषण परामर्श गर्ने । • ५ वर्षमुनिका बालबालिका, गर्भवती, सुत्केरी आमाहरुको पोषण अवस्था लेखाजोखा गर्ने । • आवश्यता अनुसार थप OTC केन्द्रको स्थापना गर्ने । • मध्यम शीघ्र कुपोषित बालबालिका तथा कडा तथा मध्यम शीघ्र कुपोषित गर्भवती ,सुत्केरी आमाहरुको कुपोषण अवस्थालाइ व्यवस्थापन गर्न TSFP केन्द्र स्थापना गर्ने ।	स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा,स्वास्थ्य संस्थाहरु नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला अस्पताल, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय,संघ,प्रदेश सरकार युनिसेफ,रेडक्रस,निजि क्लिनिक संघसंस्था, संचार माध्यम	**१ हप्ताभित्र**

	• पहिचान भएका कडा शीघ्र कुपोषित बालबालिकालाई OTC केन्द्रबाट उपचार सेवा तथा मध्यम शीघ्र कुपोषित बालबालिका तथा कडा तथा मध्यम शीघ्र कुपोषित गर्भवती ,सुत्केरी आमालाई TSFP केन्द्रबाट कुपोषणको व्यवस्थापन गर्ने ६ देखि ५९ महिनाका बालबालिकालाई बालभिटा वितरण गर्ने । • गर्भवती महिला, किशोरीलाई IFA tablets वितरण गर्ने • आमाको दूधलाई प्रतिस्थापन गर्ने वस्तुको वितरणलाई नियन्त्रण गर्ने • अस्थायी प्राथमिक उपचार कक्षवाट सेवा सन्चालनलाई निरन्तरता दिने • सहयोगदाताहरुसंग समन्वय गरी सहयोगका लागि समन्वय गर्ने • प्रदान गरिएको स्वास्थ्यसेवा ,औषधि,पोषण ,जनशक्ति तथा उपकरण हरुको उपलब्धता,प्रयोग को अनुगमन गर्ने र अपुग जनशक्ति तथा सामाग्रीको व्यवस्था गर्ने				
	• आधारभुत स्वास्थ्य सेवा निरन्तर गर्ने र औषधि हरु उपलब्ध गराउने । • उपचार तथा पुनस्थापना कार्य लाइ निरन्तरता दिने • स्वास्थ्य तथा पोषण सम्वन्धि सचेतना कार्यक्रम लाइ निरन्तरता दिनै • ध्वस्त भएका संरचनाहरुको तथ्यांक संकलन गरी आवश्यक आर्थिक र प्राविधिक कार्यको आंकलन गरी पुनस्थापनाको योजना तयारी गर्ने । • सामान्य क्षति भएको स्वास्थ्य संस्थाहरु मा बैकल्पिक ब्यबस्था गरी उपचार सुरु गर्नै	स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा,स्वास्थ्य संस्थाहरु नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला अस्पताल, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय,संघ,प्रदेश सरकार युनिसेफ,रेडक्रस,निजि क्लिनिक संघसंस्था, संचार माध्यम	**१५दिनभित्र**

	• ५ वर्षमुनिका बालबालिकालाई भिटामिन ए वितरण गर्ने । • ० देखि २३ महिनाका बालाबालिका भएका आमालाई स्तनपान संरक्षण, प्रवद्धन तथा सहयोगका लागि पोषण परामर्श गर्ने । • ५ वर्षमुनिका बालबालिका, गर्भवती, सुत्केरी आमाहरुको पोषण अवस्था लेखाजोखा गर्ने । • आवश्यता अनुसार थप OTC केन्द्रको स्थापना गर्ने । • मध्यम शीघ्र कुपोषित बालबालिका तथा कडा तथा मध्यम शीघ्र कुपोषित गर्भवती ,सुत्केरी आमाहरुको कुपोषण अवस्थालाइ व्यवस्थापन गर्न TSFP केन्द्र स्थापना गर्ने । • पहिचान भएका कडा शीघ्र कुपोषित बालबालिकालाई OTC केन्द्रबाट उपचार सेवा तथा मध्यम शीघ्र कुपोषित बालबालिका तथा कडा तथा मध्यम शीघ्र कुपोषित गर्भवती ,सुत्केरी आमालाई TSFP केन्द्रबाट कुपोषणको व्यवस्थापन गर्ने ६ देखि ५९ महिनाका बालबालिकालाई बालभिटा वितरण गर्ने । • गर्भवती महिला, किशोरीलाई IFA tablets वितरण गर्ने • आमाको दूधलाई प्रतिस्थापन गर्ने वस्तुको वितरणलाई नियन्त्रण गर्ने				
	• सामान्य क्षति भएको स्वास्थ्य संस्थाहरु लाइ मर्मत सम्भार गरी सेवा सञ्चालन गर्ने • स्वास्थ्य तथा पोषण सम्वन्धि सचेतना कार्यक्रम लाइ निरन्तरता दिनै • प्रदान गरिएको स्वास्थ्यसेवा ,औषधि,पोषण ,जनशक्ति तथा उपकरण हरुको उपलव्धता,प्रयोग को अनुगमन गर्ने र अपुग	स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा,स्वास्थ्य संस्थाहरु नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला अस्पताल, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय,संघ,प्रदेश सरकार युनिसेफ,रेडक्रस,निजि क्लिनिक	**१ महिनभित्र**

	जनशक्ति तथा सामाग्रीको व्यवस्था गर्ने कार्यलाइ निरन्तरता दिने • ५ वर्षमुनिका बालबालिकालाई भिटामिन ए वितरण गर्ने । • ० देखि २३ महिनाका बालाबालिका भएका आमालाई स्तनपान संरक्षण, प्रवद्धन तथा सहयोगका लागि पोषण परामर्श गर्ने । • ५ वर्षमुनिका बालबालिका, गर्भवती, सुत्केरी आमाहरुको पोषण अवस्था लेखाजोखा गर्ने । • आवश्यता अनुसार थप OTC केन्द्रको स्थापना गर्ने । • मध्यम शीघ्र कुपोषित बालबालिका तथा कडा तथा मध्यम शीघ्र कुपोषित गर्भवती ,सुत्केरी आमाहरुको कुपोषण अवस्थालाइ व्यवस्थापन गर्न TSFP केन्द्र स्थापना गर्ने । • पहिचान भएका कडा शीघ्र कुपोषित बालबालिकालाई OTC केन्द्रबाट उपचार सेवा तथा मध्यम शीघ्र कुपोषित बालबालिका तथा कडा तथा मध्यम शीघ्र कुपोषित गर्भवती ,सुत्केरी आमालाई TSFP केन्द्रबाट कुपोषणको व्यवस्थापन गर्ने ६ देखि ५९ महिनाका बालबालिकालाई बालभिटा वितरण गर्ने । • गर्भवती महिला, किशोरीलाई IFA tablets वितरण गर्ने • आमाको दूधलाई प्रतिस्थापन गर्ने वस्तुको वितरणलाई नियन्त्रण गर्ने • हालसम्मको प्रतिकार्यको समिक्षा गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र सम्वन्धित निकायमा पठाउने			संघसंस्था, संचार माध्यम	

	• आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निरन्तर गर्ने र औषधीहरु र स्वास्थ्यसेवा निरन्तर उपलब्ध गराउने • ५ वर्षमुनिका बालबालिकालाई भिटामिन ए वितरण गर्ने । • ० देखि २३ महिनाका बालाबालिका भएका आमालाई स्तनपान संरक्षण, प्रवद्धन तथा सहयोगका लागि पोषण परामर्श गर्ने । • ५ वर्षमुनिका बालबालिका, गर्भवती, सुत्केरी आमाहरुको पोषण अवस्था लेखाजोखा गर्ने । • आवश्यता अनुसार थप OTC केन्द्रको स्थापना गर्ने । • मध्यम शीघ्र कुपोषित बालबालिका तथा कडा तथा मध्यम शीघ्र कुपोषित गर्भवती ,सुत्केरी आमाहरुको कुपोषण अवस्थालाइ व्यवस्थापन गर्न TSFP केन्द्र स्थापना गर्ने । • पहिचान भएका कडा शीघ्र कुपोषित बालबालिकालाई OTC केन्द्रबाट उपचार सेवा तथा मध्यम शीघ्र कुपोषित बालबालिका तथा कडा तथा मध्यम शीघ्र कुपोषित गर्भवती ,सुत्केरी आमालाई TSFP केन्द्रबाट कुपोषणको व्यवस्थापन गर्ने ६ देखि ५९ महिनाका बालबालिकालाई बालभिटा वितरण गर्ने । • गर्भवती महिला, किशोरीलाई IFA tablets वितरण गर्ने • आमाको दूधलाई प्रतिस्थापन गर्ने वस्तुको वितरणलाई नियन्त्रण गर्ने • हालसम्मको समग्र प्रतिकार्यको समिक्षा गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र सम्वन्धित निकायमा पठाउने	स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर	नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा,स्वास्थ्य संस्थाहरु नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला अस्पताल, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय,संघ,प्रदेश सरकार युनिसेफ,रेडक्रस,निजि क्लिनिक संघसंस्था, संचार माध्यम	**१ देखि ३ महिनाभित्र**

	• ध्वस्त संरचनाहरुको पुनर्निर्माणको थालनी गर्ने । • थप आबश्यक स्रोत साधनको पहिचान गरी सम्बन्धित निकायमा माग गर्ने ।				

५.१.६ शिक्षा क्षेत्र :

विपद प्रतिकार्यकालागी शिक्षा क्षेत्रको पनि उत्तिकै दायित्व रहन्छ । विपद् प्रभावित तथा विस्थापित विद्यार्थी हरुको पढ्न पाउने अधिकारको सुनिश्चितता गरी आपत्कालीन समयमा पनि गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्नु यस क्षेत्रको दायित्व रहन्छ ।

तालिका१७: शिक्षा क्षेत्र

क.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.
१	इन्द्र वहादुर विष्ट	प्रमुख	शिक्षा,युवा तथा खेलकुद शाखा	संयोजक	९८६८२९४३९०
२		प्रतिनिधि	सेभ द चिल्ड्रेन	सदस्य	
३		प्रतिनिधि	युनिसेफ	सदस्य	
४	प्रेम वहादुर ओली	प्रतिनिधि	HRDC	सदस्य	९८४७८७६८२८
५	जित वहादुर ओली	प्रतिनिधि	PTYSM	सदस्य	
६		प्रतिनिधि	CMC Nepal	सदस्य	
७	भिमराज के.सी	प्रतिनिधि	SMC Nepal	सदस्य	
८	तुल वहादुर आग्री	प्र.अ.		सदस्य	९७६२५५८६६२

५.१.६.१ शिक्षा क्षेत्रको उद्देश्य :

विद्यालयमा अध्ययनरत विपद् प्रभावित तथा विस्थापित विद्यार्थी हरुको पढ्न पाउने अधिकारको सुनिश्चितता गरी आपत्कालीन समयमा पनि गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउनु यस क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य हो । त्यसका अतिरिक्त निम्न उद्देश्य हरु रहेका छन ।

- आपतकालिन अवस्थामा पनि बालबालिकाको शिक्षा प्रप्त गर्ने अधिकारलाई सुनिश्चित गर्ने ।
- अस्थायी विद्यालय (Temporary Learning Center)संचालनको लागि आवश्यक पर्ने सामाग्रीहरु, किताव, कापीहरु र स्टेशनरीको व्यवस्था गर्नु ।
- विपदको घटना पश्चात पनि बालबालिकाको पठनपाठनलाई सुरक्षित तवरले सुचारु गर्नु ।
- विपदको आपतकालिन अवस्थाको सामना गर्न विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावकलाई सक्षम वनाउनु ।
- विधार्थीहरुलाई मनोसामाजिक मनोविमर्श सेवा प्रदान गरी मनेसामाजिक रुपमा सक्षम वनाउनु ।
- विद्यालयहरुमा विपद्बाट भएको भौतिक क्षतिको मर्मत तथा पुननिर्माण प्रक्रिया सुरु गर्नु ।

५.१.६.२परिदृश्य :

आठविसकोट नगरपालिकाको शिक्षाक्लस्टरले यस नगरपालिका क्षेत्रमा हुने शिक्षाको क्षेत्रमा ३ वटा प्रकोपले गर्ने क्षतिको परिदृश्य निर्माण गरिएको छ ।

भुकम्प :१२ वटा विद्यालय भवनमा पुर्ण क्षति ,२० वटामा सामान्य क्षति,१० वटा वालविकासकेन्द्रमा क्षेति,२० जना विद्यार्थीको मृत्यु,१५० जना विद्यार्थी घाईते,२ जना शिक्षकको मृत्यु,४ वटा ICT ल्याव मा क्षति,२ वटा पुस्तकालय ध्वस्त,१ वटा सामुदायीक सिकाइ केन्द्रमा क्षती,१८ वटा विद्यालयका शौचालय ध्वस्त,७ वटा विद्यालयका खानेपानि ध्वस्त ।

बाढी/पहिरो : २ वटा विद्यालय पुरिएको,५ विद्यालयमा आसिंक क्षति,४ वटा विद्यालयको खानेपानि ट्याङकी ध्वस्त १० वटा विद्यालयका सौचालय मा क्षति

५.१.६.३ पूर्वतयारीकाक्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र : शिक्षा

क्र.स	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	वजेट रु. हजारमा	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (सामानखरिद, ढुवानी, भण्डारण, वैठक, तालिमआदि	समयअवधि	श्रोत र सहयोग का लागी वाह्य सहयोगी
१	• शिक्षा क्लष्टरको वैठक सामान्यतया प्रत्येक ३, ३ महिनामा वस्ने	शिक्षा क्लस्टर	१०	वैठक	३,३ महिनामा	जिल्ला शिक्षा समन्वय इकाइ कार्यालय, संघ र प्रदेश सरकार युनिसेफ,रेडक्रस,निजि विद्यालयहरु संघसंस्था, संचार माध्यम
२	• समितिका सदस्यहरुको नाम र फोन राख्ने, सदस्यको जिम्मेवारी बाडफाड गर्ने,	शिक्षा क्लस्टर	०	वैठक	३,३ महिनामा	
३	• विपद्को उच्च जोखिममा रहेका विद्यालयहरुको नक्साङ्कन गर्ने	शिक्षाशाखा,विद्यालयहरु नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	१०	विधिको प्रयोग,छलफल	प्रत्येक वर्ष	
४	• शिक्षाको क्षेत्रमा काम गर्ने संघसंस्था संग समन्वय,संजालिकरण तथा सहयोग हुनसक्ने श्रोत तथा सामाग्रीहरुको उपलव्धताको सुनिश्चितता गर्नें	शिक्षा क्लस्टर नगरपालिका शिक्षा शाखा	०	समन्वय ,वैठक	३,३ महिनामा	
५	• प्रत्येक विद्यालयहरुमा १ वाकसका दरले प्राथमिक उपचारका सामाग्रीहरुको व्यवस्था गर्ने	नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति , शिक्षा क्लस्टर	२००	खरिद तथा निकासा	२०८२ असार	

६	• शिक्षक विद्यार्थी हरुलाइ प्राथमिक उपचार सम्वन्धि तालिम दिने	नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति , रेडक्रस	१००	तालिम	२०८२ असार,प्रत्येक वर्ष	
७	• दक्ष मनोसामाजिक मनोविमर्शकर्ताहरको सुर्ची तथा सम्पर्क नं. राख्ने र अद्यावधिक गर्ने	शिक्षा क्लस्टर	०	सम्पर्क,सुचि निर्माण	प्रत्येक ६,६ महिना	
८	• शिक्षकहरुका लागि मनोसामाजिक मनोविमर्श तालिम	शिक्षा क्लस्टर	१००	तालिम	प्रत्येक वर्ष	
९	• विपद्को समयमा सर्म्पक गर्न सबै सम्वन्धित कार्यालयहरुको फोन नं र सर्म्पक व्यक्तिको फोन नं संकलन गरी राख्ने,अद्यावधिक गर्ने	शिक्षा क्लस्टर	०	सुचि निर्माण	प्रत्येक ६,६ महिनामा	
१०	• प्रत्येक विद्यालयहरुमा शैक्षिक सामाग्रीहरु जस्तै इसिडी किट, स्टुडेन्ट किट, किताव ,कापी, कलम, पेन्सिल इरेजरहरु पहिले नै भण्डारण गरी राख्ने	शिक्षा क्लस्टर नगरपालिका शिक्षा शाखा	५००	खरिद ,भण्डारण	प्रत्येक वर्ष २०८१ चैत्र	
११	• अस्थायी सिकाई केन्द्रमा दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागी व्यवस्था गर्ने	शिक्षा क्लस्टर नगरपालिका शिक्षा शाखा	७५	खरिद,भण्डारण,पसल संग सम्झौता	प्रत्येक वर्ष २०८१चैत्र	
१२	• १० वटा अस्थायी विद्यालय (Temporary Learning Center) का लागी आवस्यक पर्ने सामाग्री पोल, त्रिपाल टेन्ट कारपेट वोर्ड आदी खरिद गरि भण्डारण गर्ने भण्डारण गर्ने	नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, शिक्षा क्लस्टर	१०००	खरिद ,भण्डारण	मनसुन पुर्व	

		नगरपालिका शिक्षा शाखा				
१४	• ५ वटा अस्थायी विद्यालय (Temporary Learning Center) उपलव्ध गराउने संघसंस्था संग समन्वय गर्ने र उपलव्धताको सुनिश्चितता गर्नै	नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, शिक्षा क्लस्टर नगर पालिका शिक्षा शाखा	०	समन्वय	मनसुन पुर्व	
१४	• अस्थायी विद्यालय (Temporary Learning Center)मा छात्रछात्रा,अपांग मैत्री, खानेपानी, शौचालयको व्यवस्था गर्न सामाग्री भण्डारण	नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, शिक्षा क्लस्टर नगरपालिका शिक्षा शाखा	१००	समन्वय	मनसुन पुर्व	
१५	• त्रिपाल, गैटी, वेल्चा,कोदाली तसला टोकरी ,Heating Plate,Hexablade, आदि सामाग्री प्रत्येक विद्यालयमा भण्डारण गरी राख्ने	शिक्षा क्लस्टर नगरपालिका शिक्षा शाखा	२००	खरिद,भण्डारण	२०८१ चैत्र	
१६	• दक्ष ज्यामी,तथा प्राविधिकहरुको नाम र संम्पर्क नं. राख्ने , अद्यावधिक गर्ने	शिक्षा क्लस्टर नगरपालिका शिक्षा शाखा,वडा कार्यालय	०	पहिचान,सम्पर्क र सुचि निर्माण	प्रत्येक वर्ष	
१७	• शिक्षकहरुलाई आपतकालिन अवस्थामा गरीने कार्य वारे तालिम दिने	शिक्षा क्लस्टर नगरपालिका शिक्षा	१००	तालिम	२०८१पौष	

		शाखा,वडा कार्यालय				
१८	• मा.वि. तहका विद्यालयका वालवालिका लाई खोजतथा उद्धारको तालिम संचालन गर्ने	शिक्षा क्लस्टर नगरपालिका शिक्षा शाखा,वडा कार्यालय	१००	तालिम	प्रत्येक वर्ष मनसुन पुर्व	
१९	• विद्यालयहरुमा वर्षको २ पटक विद्यार्थी हरुलाइ कृतिम घटना अभ्यास र विपदको समयमा वच्ने उपाय वारे तालिम दिने	शिक्षा क्लस्टर नगरपालिका शिक्षा शाखा,वडा कार्यालय,रेडक्रस	१००	तालिम	६,६ महिनामा	
२०	• जुनियर रेडक्रस सर्कलहरुलाइ सकृय र क्षमता वृद्धि गर्नै	विद्यालय,रेडक्रस	५०	तालिम	वर्षको १ पटक	
२१	• विद्यालयका विद्यार्थी, शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शि.अ.संघ तथा लाई विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी प्रशिक्षण दिने	शिक्षा क्लस्टर नगरपालिका शिक्षा शाखा,वडा कार्यालय,रेडक्रस	१००	तालिम	वर्षको १ पटक	
२२	• अनुगमन तथा मुल्यांकन समिति गठन	शिक्षा क्लस्टर	०	प्रत्येक वर्ष	प्रत्येक वर्ष	
		जम्मा	२७४५			

५.१.६.४ प्रतिकार्य योजना विषयगत क्षेत्र : शिक्षा

विपद्‌को संभवित अवस्था	विपद् प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
			आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
भुकम्प :१२ वटा विद्यालय भवनमा पुर्ण क्षति ,२० वटामा सामान्य क्षति,१० वटा वालविकासकेन्द्रमा क्षेति,२० जना विद्यार्थीको मृत्यु,१५० जना विद्यार्थी घाईते,२ जना शिक्षकको मृत्यु,४ वटा ICT ल्याव मा क्षति,२ वटा पुस्तकालय ध्वस्त,१ वटा सामुदायीक सिकाइ केन्द्रमा क्षती,१८ वटा विद्यालयका शौचालय ध्वस्त,७ वटा विद्यालयका खानेपानि ध्वस्त ।	• शिक्षा क्लष्टरको आकस्मिक वैठक वस्ने र जिम्मेवारी बाँडफाड गर्ने । • शिक्षा क्षेत्रको क्षतिको प्रारम्भिक तथ्यांक लिने • घाइते विधार्थी, शिक्षक तथा कर्मचारीललाई स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर संगको समन्वयमा प्राथमिक उपचार गर्ने • प्राथमिक उपचार पश्चात अस्पताल पठाउने • शिक्षक, कर्मचारी तथा ठुला विद्याथीहरुलाइ उद्दार कार्यमा परिचालन गर्ने • घटना स्थलमा पुगी क्षतिको प्रारम्भिक तथ्यांक संकलन गर्ने जस्तै कति विधालय आंशिक वा पूर्ण क्षति भयो, कति विधार्थी घाइते या मृत्यु भयो आदि • क्षति वारे सुचना,समन्वय तथा खोज उद्दार समिति संग समन्वय गर्ने • केही समय विद्यालय वन्द गर्ने	शिक्षा क्लस्टर	नगरपालिका शिक्षा शाखा,विद्यालयहरु नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला शिक्षा समन्वय इकाइ कार्यालय, संघ र प्रदेश सरकार युनिसेफ,रेडक्रस,निजि विद्यालयहरु संघसंस्था, संचार माध्यम	**२४ घंटा भित्र**
	• प्रारम्भिक सर्वेक्षणका आधारमा प्रतिवेदन तथा कार्य योजना तयार पार्ने • अस्थायी विद्यालय (Temporary Learning Center) निर्माण का लागी स्थान छनोट गर्ने	शिक्षा क्लस्टर	नगरपालिका शिक्षा शाखा,विद्यालयहरु नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु	जिल्ला शिक्षा समन्वय इकाइ कार्यालय, संघ र प्रदेश सरकार	**४८ घंटाभित्र**

बाढी/पहिरो : २ वटा विद्यालय पुरिएको,५ विद्यालयमा आसिंक क्षति,४ वटा विद्यालयको खानेपानि ट्याङकी ध्वस्त १० वटा विद्यालयका सौचालय मा क्षति			उत्थानशील समिति,	युनिसेफ,रेडक्रस,निजि विद्यालयहरु संघसंस्था, संचार माध्यम	
	• अस्थायी विद्यालय (Temporary Learning Center) निर्माण सुरु गर्ने • विद्यार्थीहरूलाई पाठ्य पुस्तक, पोशाक, शैक्षिक तथा खेलकुद सामग्री को व्यवस्थापन गर्ने • वालवालिकालाई विद्याालय आउन प्रेरित गरी ल्याउने वातावरण तयार गर्ने	शिक्षा क्लस्टर	गाउँ शिक्षा शाखा,विद्यालयहरु नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला शिक्षा समन्वय इकाइ कार्यालय, संघ र प्रदेश सरकार युनिसेफ,रेडक्रस,निजि विद्यालयहरु संघसंस्था, संचार माध्यम	**७२ घंटा भित्र**
	• अस्थायी विद्यालय (Temporary Learning Center)निमार्ण सम्पन्न गरी खानेपानी, शौचालयको व्यवस्था गर्ने, यी संरचना निर्माण गर्दा अपांग मैत्री, महिला मैत्री संरचना तयार गर्ने • शिक्षकहरुलाई तालिम दिने र शिक्षकको व्यवस्था गर्ने • मनेसामाजिक असर परेका विद्यार्थीलाइ मनेसामाजिक मनोविमर्श प्रदान गर्ने • शुरुका दिनमा वालवालिकाको भयलाई कम गर्न मनोरंजनात्मक र खेलकुद जस्ता कार्यक्रम संचालन गने	शिक्षा क्लस्टर	नगरपालिका शिक्षा शाखा,विद्यालयहरु नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला शिक्षा समन्वय इकाइ कार्यालय, संघ र प्रदेश सरकार युनिसेफ,रेडक्रस,निजि विद्यालयहरु संघसंस्था, संचार माध्यम	**१ हप्ताभित्र**
	• विद्यार्थीहरूलाई पाठ्य पुस्तक, पोशाक, शैक्षिक तथा खेलकुद सामग्री वितरण गर्ने • अस्थायी विद्यालय (Temporary Learning Center) मा पठनपाठन सुरुगर्ने	शिक्षा क्लस्टर	नगरपालिका शिक्षा शाखा,विद्यालयहरु नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा	जिल्ला शिक्षा समन्वय इकाइ कार्यालय, संघ र प्रदेश सरकार	**१५दिनभित्र**

	• अस्थायी सिकाई केन्द्रमा दिवा खाजा वितरण गर्ने • क्लस्टरको वैठक वसी प्रगति समिक्षा गर्ने • भत्किएका तथा नस्टभएका संरचना र सामाग्री हटाउने, व्यवस्थापन गर्ने • वितरण गरिएका शैक्षिक सामाग्री को उपलव्धता प्रयोग र अवस्थाको अनुगमन गर्ने र अपुग सामाग्रीको व्यवस्था गर्ने		जलवायु उत्थानशील समिति,	युनिसेफ,रेडक्रस,निजि विद्यालयहरु संघसंस्था, संचार माध्यम	
	• अस्थायी विद्यालय (Temporary Learning Center)मा पठनपाठनलाइ निरन्तरता दिने • आवस्यक थप सामाग्रीको व्यवस्था गर्ने • सामान्य मर्मत गरेर सञ्चालन गर्न सकिने विद्यालयहरु सञ्चालन गर्ने • वितरण गरिएका शैक्षिक सामाग्री को उपलव्धता प्रयोग र पठनपाठन तथा विद्यालय सन्चालनको अनुगमन गर्ने र अपुग सामाग्रीको व्यवस्था गर्ने	शिक्षा क्लस्टर	नगरपालिका शिक्षा शाखा,विद्यालयहरु नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला शिक्षा समन्वय इकाइ कार्यालय, संघ र प्रदेश सरकार युनिसेफ,रेडक्रस,निजि विद्यालयहरु संघसंस्था, संचार माध्यम	**१ महिनभित्र**
	• अस्थायी विद्यालय(Temporary Learning Center)मा पठनपाठनलाइ निरन्तरता दिने • गुणस्तरिय शिक्षा प्रदान गर्ने • हालसम्मको समग्र प्रतिकार्यको समिक्षा गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र सम्वन्धित निकायमा पठाउने • क्षति भएका विद्यालय पुर्ननिर्माण को प्रक्रिया अगाडी वढाउने • अनुगमन गर्ने	शिक्षा क्लस्टर	नगरपालिका शिक्षा शाखा,विद्यालयहरु नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला शिक्षा समन्वय इकाइ कार्यालय, संघ र प्रदेश सरकार युनिसेफ,रेडक्रस,निजि विद्यालयहरु संघसंस्था, संचार माध्यम	**१ देखि ३ महिनाभित्र**

५.१.७ संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्षेत्र :

विपद प्रतिकार्यकालागी संरक्षण र सामाजिक सुरक्षाक्षेत्रको पनि उत्तिकै दायित्व रहन्छ । महिला, वालवालिका, किशोर किशोरी,अपाङ्गता, अशक्त जेष्ठ नागरिकलगायत जोखिममा पर्न सक्ने समूहलाई हुनसक्ने हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार, भेदभाव र हेलावाट संरक्षण र सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभुति गराउनु यस क्षेत्रको दायित्व रहन्छ ।

तालिका१८: संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्षेत्र

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.
१	लिला ओली	प्रमुख	महिला ,बालबालिका,जेष्ठ नागरिक शाखा	संयोजक	९८४७९३६३६०
२	खगेन्द्र के.सी.		पञ्जिकरण शाखा		९८६८९०९५९०
३	राजविर चन्द		अपाङ्ग पुर्नउत्थान केन्द्र		९७६९९४५०६८
४		प्रतिनिधि	ओरेक नेपाल		
५		प्रतिनिधि	RSDC		
६		प्रतिनिधि	HRDC		
७		प्रतिनिधि	PTYSM		

५.१.७.१ संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्षेत्रको उद्देश्य :

महिला, वालवालिका, किशोर किशोरी,अपाङ्गता, अशक्त जेष्ठ नागरिकलगायत जोखिममा पर्न सक्ने समूहलाई हुनसक्ने हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार, भेदभाव र हेलावाट संरक्षण र सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभुति गराउनु यस क्लस्टरको मुख्य उद्देश्य रहेको छ । त्यसैगरी अन्य उद्देश्यहरु निम्न रहेका छन ।

- जोखिममा परेका महिला, वालवालिका, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिक लाइ सेवा प्रदान तथा व्यवस्थापन गर्नु ।
- आपत्कालिन परिस्थितीबाट उत्पन्न हिंसा, उत्पीडन, शोषण, दुर्व्यबहार तथा हेलाका जोखिमहरू वाट प्रभाबित मानिसहरूको संरक्षण गरी अल्पकालिन पुर्नस्गापना केन्द्रमा लैजानु ।
- यौन दुर्व्यबहार तथा हिंसाका बिरुद्ध तिनको अनुगमन, प्रतिबेदन तथा पैरवी गर्ने प्रणालीको स्थापना गरी सुरक्षित गराउनु ।
- अप्ठेरोमा परेकाहरुलाइ सिफारीस प्रणली अन्तरगत सिफारिस गरी सहयोग पुर्‍याउनु ।
- बालबालिका, महिला, अपांगता भएका व्यक्ति र ज्येष्ठ नागरिकहरु लाई खानपान,ओषधिउपचार,सुरक्षित आश्रय आदीका लागी सम्वन्धित क्लस्टर संग समन्वय गरी उपलव्ध गराउनु ।
- मानसिक आघात (trauma)तथा मनोवैज्ञानिक असर परेका वालवालिका, किशोर,किशोरी,गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिककलाई मनोसामाजिक मनोविमर्श प्रदान गर्नु ।
- विछोडिएका हरुकोआफन्तको खोजी गर्ने र पारिवारीक पुनर्मिलन गराउनु ।

५.१.७.२ परिदृश्य :

आठविसकोटनगरपालिकाको संरक्षण र सामाजिक सुरक्षाक्लस्टरले यस नगरपालिका क्षेत्रमा संरक्षण र सामाजिक सुरक्षाको क्षेत्रमा ३ वटा प्रकोपले गर्ने क्षतिको परिदृश्य निर्माण गरीएको छ ।

भुकम्प : ३० जना महिलाको मृत्यु,१८बालबालिकाको मृत्यु,२४ बालबालिका अनाथ भएको,७जना महिला अपांग भएको,१४ जना किशोरी यौनशोषणमा परेको,५ ज्येष्ठ नागरिक को मृत्यु,अनाथ तथा अपाङ्गहरूको सङ्ख्यामा वृद्धि, ५जना वालवालिका वेचविखनमा परेका,४० जनामा सम्भावित मानसिक आघात (trauma) तथा मनोवैज्ञानिक असर परेको,यौन शोषण हिंसा, दुर्व्यावहार, भेदभाव, असुरक्षा वढ्ने,विशेषगरी वृद्ध वृद्धा, अपांग, महिला र बालबालिकाहरु विपद्बाट बढि प्रभावित रहेको अवस्था ।

बाढी/पहिरो : २ जना महिलाको पहिरोमापरी मृत्यु,१२ घरपरिवार विस्थापित,३ जना वालवालिका घाइते,४ जना अपांग भए ,पहिरोमा पुरिएर श्रीमान् बित्दा एक महिला बिधवा भइन्,सामाजिक, आर्थिकरुपले कमजोर पछाडी पारिएका वर्गहरु मा भएका पीडितहरुलाइ बस्ने, खाने समस्या ।

५.१.७.३ पूर्वतयारी का क्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र : संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा

क्र.स	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	वजेट रु. हजारमा	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (सामानखरिद, ढुवानी, भण्डारण, वैठक, तालिमआदि	समयअवधि	श्रोत र सहयोग का लागी वाह्य सहयोगी
१	• संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लष्टरको वैठक सामान्यतया प्रत्येक ३, ३ महिनामा वस्ने	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	१०	वैठक	३,३ महिनामा	संघ,प्रदेश सरकार,जिल्ला प्रशासन, जिल्ला प्रहरी कार्यालय,जिल्लाअस्पताल युनिसेफ, यूएन्‌एफ्पिए ,महिला संजाल,अपांग संजाल संघसंस्था
२	• समितिका सदस्यहरुको नाम र फोन राख्ने, सदस्यको जिम्मेवारी बाडफाड गर्ने,	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	०	वैठक	३,३ महिनामा	
३	• महिला, वालवालिका,, फरक क्षमता भएकाहरुका लागि मनोसामाजिक परामर्श दिन सक्ने दक्ष जनशक्ति तयार गरी सुचि निर्माण	सामाजिक शाखा, संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	५०	तलिम,सम्पर्क,सुचि निर्माण	प्रत्येक वर्ष	
४	• संरक्षण र सामाजिक सुरक्षाको क्षेत्रमा काम गर्ने संघसंस्था संग समन्वय,संजालिकरण तथा सहयोग हुनसक्ने श्रोत तथा सामाग्रीहरुको उपलव्धताको सुनिश्चितता गर्नै	सामाजिक शाखा संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	०	समन्वय ,वैठक	३,३ महिनामा	
५	• आपतकालका लागी कारिब १०० जना तथा गर्भवती र	सामाजिक शाखा संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	२००	खरिद, भण्डारण,पसल संग संझौता	२०८२जेठ	

	सुत्केरीको लागि विशेष कपडा को भण्डारण वा व्यवस्थापन					
६	• २० जना अपांगता भएका व्यक्तिहरुकालागी सहायक सामाग्री खरिद तथा भण्डारण वा सहयोगको सुनिश्चितता	सामाजिक शाखा, संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	२००	खरिद, पसल संग संम्झौता	२०८१भित्र	
७	• २०० थान डिग्निटी किट संकलन र भण्डारण	सामाजिक शाखा संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टरयुएनएफपिए	१००	युएनएफपिएको सहयोग	२०८१भित्र	
८	• विपदको वेला हिंसा, वेचविखन, यौन दुर्व्यवहार, शोषण हुन नदिन निगरानी समुह गठन तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्ने	सामाजिक शाखा, संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	१००	समुह गठन, तालिम	२०८२ जेठ, प्रत्यैक वर्ष	
९	• वाल संरक्षण समिति, नीगरानी समुह,लैंगीक हिंसा विरुद्धको समिति,आमा समुह,वालक्लव, युवाक्लव, महिला समुह, महिला सहकारी तथा नगरपालिकामा भएका अन्य संजालहरु को गठन पुर्नगठन र क्षमता अभिवृद्धि	सामाजिक शाखा, संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	१००	समुह गठन, तालिम	निरन्तर	
१०	• अल्पकालिन अस्थायी सेवा तथा परामर्श केन्द्रहरुको स्थापना क लागी सामग्री व्यवस्था तथा जनशक्ति व्यवस्थापन	सामाजिक शाखा, संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	२००	खरिद,भण्डतरण, तालिम	२०८१चैत्र	

११	• बालअधिकार संरक्षण सम्बन्धमा सरो कारवालाहरू लाई तालिम	सामाजिक शाखा, संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	१००	, तालिम	वर्षमा एकपटक	
१२	• संरक्षण,समन्वय,: पुनःस्थापना कानूनी उपचार सेवा, स्वास्थ्य उपचार सेवा आदिकालागी सिफारिस प्रणलि (Refaral System) स्थापना	सामाजिक शाखा	०	सयंन्त्र स्थापना	निरन्तर	
१४	• मानविय कार्यमा संलग्न संघसंस्थाहरु व्यक्तिहरुकालागि आचार संहिता निर्माण र अभिमुखिकरण	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	२०	क्लस्टरहरुको वैठक	२०८१फागुन	
१४	• लैंगीकहिंसा, वेचविखन, यौन दुर्व्यवहार, शोषण विरुद्ध जनचेतना जगाउने सामाग्री को व्यवस्थापन	सामाजिक शाखा	३०	तयारी,छपाइ	निरन्तर	
१५	• लैंगीकहिंसा, वेचविखन, यौन दुर्व्यवहार, शोषण विरुद्ध सचेतना कार्यक्रम संचार माध्यम तथा रेडियोमा प्रचारप्रसार	सामाजिक शाखा	१५	सन्देश प्रशारण	निरन्तर	
१६	• अल्पकालिन पुर्नस्थापना केन्द्रको स्थापना	सामाजिक शाखा	२००	स्थापना	२०८१ भित्र	
१७	• विद्यालयहरुमा प्रतिरक्षात्मक तालिम सञ्चालन	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	१००	तालिम	प्रत्येक वर्ष	

१८	• नगदहस्तान्तरणको लागि नगरपालिकांपालिकाभित्र रहेका वैंकमा संकटासन्नवर्ग (महिला, जेष्ठनागरिक, अपांगताभएका व्यक्ति र ५ वर्ष मुनिका वालवालिकाहरुको अभिभावकको खाता खोल्ने व्यवस्था गर्ने	सामाजिक शाखा	१००	अभिमुखिकरण	प्रत्येक वर्ष	
१९	• पीडित तथा प्रभावितहरुलाई व्यवसायमूलक तालिम सञ्चालन गरि आयआर्जनका व्यावसायमा संलग्न गराउन श्रोत को व्यवस्था	नगरपालिकाका का सम्वन्धित शाखा	२००	तलिम , अनुदान	विपद पश्चात	
२०	• अनुगमन तथा मुल्यांकन समिति गठन	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	०	प्रत्येक वर्ष	प्रत्येक वर्ष	
		जम्मा	**१७२५**			

५.१.७.४ प्रतिकार्य योजना विषयगतक्षेत्र : संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा

विपद्को संभवित अवस्था	विपद् प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
			आन्तरिक	बाह्य(सहयोगी)	
भुकम्प : ३० जना महिलाको मृत्यु,१८बालबालिकाको मृत्यु,२४ बालबालिका अनाथ भएको,७ जना महिला अपांग भएको,१४ जना किशोरी यौनशोषणमा परेको,५ ज्येष्ठ नागरिक को मृत्यु,अनाथ तथा अपाङ्गहरूको सङ्ख्यामा वृद्धि, ५जना वालवालिका वेचविखनमा परेका,४० जनामा सम्भावित मानसिक आघात (trauma) तथा मनोवैज्ञानिक असर परेको,यौन शोषण हिंसा, दुर्व्यावहार,	• संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लष्टरको आकस्मिक वैठक वस्ने र जिम्मेवारी बाँडफाड गर्ने । • प्रभावित गर्भवती, सुत्केरी, वालवालिका, जेष्ठनागरिक, अपांगताभएका व्यक्तिहरुको प्रारम्भिक तथ्यांक संकलन गर्ने • विपद्मा परेका वालवालिका, गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिकको खोज,उद्धारको लागि समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार क्लस्टर र सुरक्षा निकाय संग समन्वय गर्ने • घाइते वालवालिका, गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिकको उपचारका लागी स्वास्थ्य तथ पोषण क्लस्टर संग समन्वय गर्ने • सिकिस्त घाइतेलाई अस्पतालमा पुऱ्याउन सहयोग गर्ने । • विपद्मा परेका वालवालिका, गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिकहरुलाइ गैरखाद्य तथा आश्रयस्थल क्लस्टरको सहयोगमा सुरक्षित स्थल तिर लैजाने	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	नगरपालिका महिला वालवालिका शाखा, नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन, जिल्ला प्रहरी कार्यालय,जिल्लाअस्पताल युनिसेफ, यूएन्एफ्पिए ,महिला संजाल,अपांग संजाल सेफ हाउस	**२४ घंटा भित्र**

भेदभाव, असुरक्षा वढ्ने,विशेषगरी वृद्ध वृद्धा, अपांग, महिला र बालबालिकाहरु विपद्बाट बढि प्रभावित रहेको अवस्था । **बाढी/पहिरो :** २ जना महिलाको पहिरोमा परी मृत्यु,१२ घरपरिवार विस्थापित,३ जना वालवालिका घाइते,४ जना अपांग भए ,पहिरोमा पुरिएर श्रीमान् बित्दा एक महिला बिधवा भइन्,सामाजिक, आर्थिकरुपले कमजोर पछाडी पारिएका वर्गहरु मा भएका पीडितहरुलाइ बस्ने, खाने समस्या ।	• खाद्य तथा कृषि क्लस्टर संगको समन्वयमा तयारी खाना ,पानी वितरण गर्ने • स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर संगको समन्वयमा गर्भवती ,सुत्केरी आमा तथा २ वर्ष मुनिको वच्चालाइ च्तँच्वँ दिन सहयोग गर्ने				
	• स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टर संगको समन्वयमा ६ महिनादेखि ५ वर्ष मुनीका बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, गर्भवती तथा सुत्केरी महिलालाई पोषणयुक्त खाना जस्तै विस्कुट, लिटो, दुध वितरणमा सहयोग गर्ने • गर्भवती र सुत्केरीको लागि विशेष कपडा वितरण गने • वालसंरक्षण समिति,निगरपालिकाानीसमुह,लैंगीक हिंसा विरुद्धको समिति आमा समुह,वालक्लव,युवाक्लव,महिला समुह,महिला सहकारी तथा नगरपालिकामा भएका अन्य संजालहरुलाइ विपद प्रतिकार्यका लागी परिचालन • मानसिक आघात ९तचबगफब० तथा मनोवैज्ञानिक असर परेका वालवालिका, किशोर,किशोरी,गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिककलाई मनोसामाजिक मनेविमर्श दिने, तालिम प्राप्त मनोविमर्शकर्ता समक्ष सिफारिश गर्ने । • पिडित र प्रभावितहरुको संरक्षणको जिम्मा लिने • संरक्षण र सुरक्षाको उच्च जोखिममा रहेका वालवालिका,महिला,किशोरीलाइ पुर्नस्थापना गूह वा प्रहरीको महिला वालवालिका सेल मा पठाउने ।	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	नगरपालिका, नगरपालिका महिला वालवालिका शाखा, नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन, जिल्ला प्रहरी कार्यालय,जिल्लाअस्पताल युनिसेफ, यूएन्एफ्पिए ,महिला संजाल,अपांग संजाल सेफ हाउस	**४८ घंटाभित्र**

	• आफन्तको खोजी गर्ने र पारिवारीक पुनर्मिलन गराउने • वितरण गरिएका राहत सामाग्री को लक्षित वर्गग सम्मको उपलव्धता प्रयोग र अवस्थाको अनुगमन गर्ने र अपुग सामाग्रीको व्यवस्था गर्न समन्वय गर्ने •				
	• प्रभावित अपांगता भएकाहरुलाइ सहायक सामग्री उपलब्ध गराउने • हिंसा, वेचविखन, यौन दुर्व्यवहार, शोषण विरुद्ध जनचेतना जगाउने • हिंसा, वेचविखन, यौन दुर्व्यवहार, शोषण हुन नदिन निगरपालिकाानी समुह परिचालन गर्ने • प्रहरी को समन्वयमा निगरपालिकाानी राख्ने • प्रभावित परिवारको लागि डिग्नीटी किट वितरण गर्ने • वितरण गरिएका राहत सामाग्री को लक्षित वर्गग सम्मको उपलव्धता प्रयोग र अवस्थाको अनुगमन गर्ने र अपुग सामाग्रीको व्यवस्था गर्न समन्वय लाइ निरन्तरता • प्रभावित क्षेत्रमा लैंगीकहिंसा, वेचविखन, यौन दुर्व्यवहार, शोषण विरुद्ध जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन • लैंगीकहिंसा, वेचविखन, यौन दुर्व्यवहार, शोषण विरुद्ध जनचेतना कार्यक्रमसंचार माध्यम तथा रेडियोमा प्रचारप्रसार • मानसिक आघात ९तचबगफब० तथा मनोवैज्ञानिक असर परेका वालवालिका,	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	नगरपालिका, नगरपालिकामहिला वालवालिका शाखा, नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन, जिल्ला प्रहरी कार्यालय,जिल्लाअस्पताल युनिसेफ, यूएन्एफ्पिए ,महिला संजाल,अपांग संजाल सेफ हाउस	**७२ घंटा भित्र**

	किशोर,किशोरी,गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिककलाई मनोसामाजिक मनोविमर्श लाइ निरन्तरता				
	• स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टरको समन्वयमा नवजातशिशु, सुत्केरी आमा, गर्भवती, महिनावारी हुने महिला, नियमित औषधि सेवन गर्नुपर्ने अबस्थाका वृद्धवृद्धा.हरुलाई आबश्यक ओषधि वितरणमा सहयोग गर्ने • अल्पकालिन अस्थायी सेवा तथा परामर्श केन्द्रहरुको स्थापना गरी सेवा सञ्चालन गर्ने • वितरण गरिएका राहत सामाग्री को लक्षित वर्ग सम्मको उपलव्धता प्रयोग र अवस्थाको अनुगमन गर्ने र अपुग सामाग्रीको व्यवस्था गर्न समन्वय लाइ निरन्तरता दिने • प्रभावित क्षेत्रमा लैंगीकहिंसा, वेचविखन, यौन दुर्व्यवहार, शोषण विरुद्ध जनचेतना कार्यक्रम निरन्तर सञ्चालन • मानसिक आघात ९तचबगFबअ० तथा मनोवैज्ञानिक असर परेका वालवालिका, किशोर,किशोरी,गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिककलाई मनोसामाजिक मनोविमर्श लाइ निरन्तरता	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	नगरपालिका, नगरपालिकामहिला वालवालिका शाखा, नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन, जिल्ला प्रहरी कार्यालय,जिल्लाअस्पताल युनिसेफ, यूएन्एफ्पिए ,महिला संजाल,अपांग संजाल सेफ हाउस	**१ हप्ताभित्र**
	• वितरण गरिएका राहत सामाग्री को लक्षित वर्ग सम्मको उपलव्धता प्रयोग र अवस्थाको अनुगमन गर्ने र अपुग सामाग्रीको व्यवस्था गर्न समन्वय लाइ निरन्तरता दिने • हिंसा र शोषणमा परेका महिलालाइ कानुनी सहायता प्रदान गर्ने	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	नगरपालिका, नगरपालिकामहिला वालवालिका शाखा, नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा	जिल्ला प्रशासन, जिल्ला प्रहरी कार्यालय,जिल्लाअस्पताल युनिसेफ, यूएन्एफ्पिए ,महिला संजाल,अपांग संजाल	**१५दिनभित्र**

	• प्रभावित परिवारका बालबालिका,महिला, जेष्ठ नागरिक र अपांगता भएका व्यक्तिहरुलाई नगद हस्तान्तरण गर्ने • मानसिक आघात ९तचबगफब० तथा मनोवैज्ञानिक असर परेका वालवालिका, किशोर,किशोरी,गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिककलाई मनोसामाजिक मनोविमर्श लाइ निरन्तरता • अस्थायी आश्रयस्थलमा लैंगीकहिंसा, वेचविखन, यौन दुर्व्यवहार, शोषण विरुद्ध जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन • पुर्नस्थापना गृह वा प्रहरीको महिला वालवालिका सेल रहेका लाइ पारिवारिक पुनर्मिलन,		जलवायु उत्थानशील समिति,	सेफ हाउस	
	• वितरण गरिएका राहत सामाग्री को लक्षित वर्ग सम्मको उपलव्धता प्रयोग र अवस्थाको अनुगमन गर्ने र अपुग सामाग्रीको व्यवस्था गर्न समन्वय लाइ निरन्तरता • जन्म,मृत्यु बिधवा दर्ता गर्न सिफारिश गर्ने • किशोरी र एकल महिलाहरुलाई आयआर्जन सम्बन्धी तालिम दिने • प्रभावित क्षेत्रमा लैंगीकहिंसा, वेचविखन, यौन दुर्व्यवहार, शोषण विरुद्ध जनचेतना कार्यक्रम निरन्तर सञ्चालन • प्रभावितहरुलाइ पारिवारिक पुनर्मिलन, पुनर्स्थापना लाइ निरन्तरता	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	नगरपालिका, नगरपालिका महिला वालवालिका शाखा, नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन, जिल्ला प्रहरी कार्यालय,जिल्लाअस्पताल युनिसेफ, यूएन्एफ्पिए ,महिला संजाल,अपांग संजाल सेफ हाउस	**१ महिनभित्र**

	• पीडित तथा प्रभावितहरुलाई व्यवसायमूलक तालिम सञ्चालन गरि आयआर्जनका व्यावसायमा संलग्न गराउने • प्रभावित क्षेत्रमा लैंगीकहिंसा, वेचविखन, यौन दुर्व्यवहार, शोषण विरुद्ध जनचेतना कार्यक्रम निरन्तर सञ्चालन • विपदवाट अपांगता भएकाहरुलाइ परिचयपत्र वितरणका लागी सिफारीस	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा क्लस्टर	नगरपालिका, नगरपालिका महिला वालवालिका शाखा,पंजिकरण शाखा, नगरपालिका तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, कृषि,पशु शाखा	जिल्ला प्रशासन, जिल्ला प्रहरी कार्यालय,जिल्लाअस्पताल युनिसेफ, यूएन्एफ्पिए ,महिला संजाल,अपांग संजाल संघसंस्था	**१ देखि ३** **महिनाभित्र**

५.१.८ तत्कालिन पुनर्लाभ क्षेत्र :

विपद प्रतिकार्यकालागी तत्कालिन पुनर्लाभ क्षेत्रको पनि उत्तिकै दायित्व रहन्छ । यस विषयगत क्षेत्रले विपदकाकारण अवरुद्ध हुन पुगेका अत्यावस्यक सेवाहरु जस्तै सडक ,विद्युत,खानेपानी,संचार आदिलाइ तत्काल सुचारु गर्ने र बैकल्पिक व्यवस्था सामाजिक,आर्थिक,पुर्वाधारलाइ चलायमान गराइ जनजिवनलाइ सामान्य गराउनु यस क्षेत्रको दायित्व रहन्छ ।

तालिका१९: तत्कालिन पुर्नलाभ क्षेत्र

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.
१	राजेश गौतम	प्रमुख	पुर्वाधार विकास शाखा	संयोजक	९८६०८९०५७४
२	कविता वोहरा	प्रमुख	उद्यम विकास शाखा	सदस्य	९८४५४९८५३६
३	दिनेश चन्द	प्रतिनिधि	उ.वा.संघ आठविसकोट	सदस्य	९८४८०९८४५६
४	मनिराज शाह	प्रतिनिधि	बजार व्यवस्थापन समिति	सदस्य	
५	कमल भट्टराइ		रोजगार संयोजक	सदस्य	९८४१८५२२५४

५.१.८.१ तत्कालिन पुनर्लाभ क्षेत्रको उद्देश्य :

विपद्वाट प्रभावित मानिसका लागि आवस्यक पर्ने न्यूनतम मानविय जीवनयापनको लागि आवस्यक सेवा उपलव्ध गराउनु यस क्लस्टरको मुख्य उद्देश्य हो । त्यसका अतिरिक्त यस क्लस्टरका निम्न उद्देश्य हरु रहेका छन ।

- विस्थापित परिवारहरुलाई पहिल्यैको अवस्थामा लैजानका लागि पुर्नस्थापनाका कार्यहरु गर्ने ।
- भत्किएका, पूर्ण रुपले नष्ट भएका भौतिक संरचनाको निर्माणका कार्य गर्ने ।
- पुर्ननिर्माण गर्दा बलियो र विपद् जोखिम कम हुने गरी निर्माण गर्ने ।
- सार्वजनिक सुविधाका सेवाहरु संचालनमा टेवा पुर्‍याउने ।
- प्रभावित समुदायमा जिविकोपार्जनको वैकल्पिक उपायको अवलम्बन गर्ने ।

५.१.८.२ परिदृश्य :

आठविसकोटनगरपालिकाको तत्कालिन पुर्नलाभ क्लस्टरले यस नगरपालिका क्षेत्रमा प्रकोपले गर्ने क्षतिको परिदृश्य निर्माण गरीएको छ ।

सार्वजनिक पूर्वाधारहरू (कच्चि तथा पक्कि सडक, पुल) नष्ट भई आवागमन अवरुद्ध हुने,सार्वजनिक सुविधाका साधनहरु (विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार, यातायात) सरकारी तथा सर्वजनिक /समुदायिक भवन तथा संरचनाहरु क्षतिग्रस्त भई असामान्य अवस्था सृजना हुने । निजि घर, गोठहरु सिंचाइ कुला भत्किई आवास तथा जिविकोपार्जनको समस्या हुने ।घर पालुवा पशु पंक्षी, अन्न वालीहरु नष्ट हुन सक्ने ।

५.१.८.३ पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु विषयगत क्षेत्र : तत्कालिन पुनर्लाभ

क.स	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	वजेट रु. हजारमा	कार्यान्वयन गर्ने तरिका सामान खरिद, ढुवानी, भण्डारण, वैठक, तालिमआदि	समयअवधि	श्रोत र सहयोग का लागी वाह्य सहयोगी
१	• तत्कालिन पुनर्लाभ क्लष्टरको वैठक प्रत्येक ३, ३ महिनामा वस्ने ।	तत्कालिन पुनर्लाभ क्लस्टरपुर्वाधार शाखा,विपद व्यवस्थापन शाखा	२०	वैठक	३,३ महिनामा	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार,रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ, निर्माण व्यावसायी,स्थानिय दाताहरु,संघसंस्था, संचार माध्यम
२	• समितिका सदस्यहरुको नाम र फोन राख्ने, सदस्यको जिम्मेवारी बाडफाड गर्ने ।	तत्कालिन पुनर्लाभ क्लस्टरपुर्वाधार शाखा,विपद व्यवस्थापन शाखा	०	वैठक	३,३ महिनामा	
३	• अत्यावस्यक सेवा सुचारु गर्नकालागी आवस्यक जनशक्ति,भण्डारण गरिएका सामाग्री तथा उपकरणहरु तयारी अवस्थामा राख्ने ।	तत्कालिन पुनर्लाभ क्लस्टरपुर्वाधार शाखा,विपद व्यवस्थापन शाखा	५०	भण्डार गृह स्थापना	२०८१ जेठ	
५	• सम्भावित विपदबाट आर्थिक,सामाजिक, क्षेत्रमा पर्ने क्षतिको स्थलगत मुल्याङ्कनका लागि टोली गठन र अभिमुखिकरण	तत्कालिन पुनर्लाभ क्लस्टरपुर्वाधार शाखा,विपद व्यवस्थापन शाखा	१०	समन्वय ,वैठक,तालिम	प्रत्येक वर्ष मनसुन अगाडी	
६	• नगरपालिका र यस क्षेत्रमा रहेका अन्य निकाय तथा नीजि क्षेत्रसंग रहेका हेभी इक्विपमेण्ट तथा अन्य	तत्कालिन पुनर्लाभ क्लस्टरपुर्वाधार	५००	समन्वय	मनसुन पुर्व	

	पुर्वाधार निर्माण र व्यस्थापन सम्बन्धि साधन र उपकरणहरुलाइ व्यवस्थित गरी राख्ने । (जस्तैः डोजर, एक्साभेटर, टिप्पर, बाटामा ढलेका रुख काट्ने र पन्छाउने यन्त्र तथा उपकरण, विद्युत तथा सञ्चार क्षेत्रमा कार्यरत मानव संसाधन आदि) ।	शाखा,विपद व्यवस्थापन शाखा				
७	समन्वय, स्रोत पहिचान र पूर्न निर्माणको कार्ययोजना तयार गर्ने	तत्कालिन पुनर्लाभ क्लस्टरपुर्वाधार शाखा,विपद व्यवस्थापन शाखा	१०	बैठक	मनसुन पुर्व	
८	नदी तथा पहिरो नियन्त्रण गर्न तटवन्धका लागि आवश्यक तार जाली व्यवस्थापन गर्ने	तत्कालिन पुनर्लाभ क्लस्टरपुर्वाधार शाखा,विपद व्यवस्थापन शाखा	३००	खरिद, भण्डारण	मनसुन पुर्व	
९	कृषी ज्ञान केन्द्र र कृषि शाखासंग समन्वय गरी छिटो उत्पादन हुने खाल विउविजन छनौट गरी राख्ने र वाली विमा गर्न प्रोत्साहन गर्ने	तत्कालिन पुनर्लाभ क्लस्टरपुर्वाधार शाखा,विपद व्यवस्थापन शाखा	२००	समन्वय	मनसुन पुर्व	
जम्मा			**१०९०**			

५.१.८.४ प्रतिकार्य योजना विषयगतक्षेत्र : तत्कालिन पुर्नलाभ

विपद्को संभवित अवस्था	विपद् प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
			आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
सार्वजनिक पूर्वाधारहरू (कच्चि तथा पक्कि सडक, पुल) नष्ट भई आवागमन अवरुद्ध हुने,सार्वजनिक सुविधाका साधनहरु (विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार, यातायात) सरकारी तथा सर्वजनिक /समुदायिक भवन तथा संरचनाहरु क्षतिग्रस्त भई असामान्य अवस्था सृजना हुने। निजि घर, गोठहरु सिंचाइ कुला भत्किई आवास तथा जिविकोपार्जनको समस्या हुने ।घर	• क्लष्टरको आकस्मिक वैठक वस्ने र जिम्मेवारी बाँडफाड गर्ने । • सर्वेक्षण टोली पठाइ वडा कार्यालय मार्फत क्षतिको प्रारम्भिक तथ्यांक लिन शुरु गर्ने । • भौतिक संरचनारु नोक्सान भइ सेवा अवरुद्ध भएको स्थान पहिचान गरि तत्काल सुचारु गर्नुपर्ने सेवाहरुको प्रथमिकिकरण गर्ने । • सार्वजनिक सेवा अवरुद्ध भएका भौतिक संरचनाहरुको मर्मत सम्भारकालागी टोली परिचालन गरि सेवा सुचारु गर्ने ।	तत्कालिन पुनर्लाभ क्लस्टरपुर्वाधार शाखा,विपद व्यवस्थापन शाखा	नगरपालिका नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार, रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ,युनिसेफ ।स्थानिय दाताहरु,संघसंस्था, संचार माध्यम	**२४ घंटा भित्र**
	• सार्वजनिक सेवा अवरुद्ध भएका भौतिक संरचनाहरुको मर्मत सम्भारकालागी टोली परिचालन गरि सेवा सुचारु लाइ निरन्तरता दिने । • स्रोत साधनको आंकलन गर्ने (आवस्यकता,लेखाजोखा र खाडल)पहिचान गरी समन्वय,स्रोत पहिचान र तत्कालिन पुर्नलाभको कार्ययोजना बनाउने ।	तत्कालिन पुनर्लाभ क्लस्टरपुर्वाधार शाखा,विपद व्यवस्थापन शाखा	नगरपालिका	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार, रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ,युनिसेफ ।स्थानिय दाताहरु,संघसंस्था, संचार माध्यम	**४८ घंटाभित्र**

पालुवा पशु पंक्षी, अन्न वालीहरु नष्ट हुन सक्ने ।	• सहज पहुँचकालागी अस्थायी रुपमा पुल, सडक तथा बाटो निर्माण गर्ने ,डेब्रिस सफा गर्ने । प्रकोप जन्य फोहरको उचित व्यवस्थापन र नष्ट गर्ने । • अस्पताल,स्वास्थ्य केन्द्र,आन्तरिक रुपमा विस्थापितको सिविर, विद्यालय जस्ता क्षेत्रमा आधारभुत सेवा उपलब्ध गराउने ।	तत्कालिन पुनर्लाभ क्लस्टरपुर्वाधार शाखा,विपद व्यवस्थापन शाखा	नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार, रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ,युनिसेफ ।स्थानिय दाताहरु,संघसंस्था, संचार माध्यम	**७२ घंटा भित्र**
	• विषयगत बैठक र घटनाको विवरण संकलन गर्ने कार्यलाइ निरन्तरता दिने । • मौजुदा अवस्थामा अस्पताल,विद्यालय,स्वास्थ्य सेवा प्रदायकका साथै सडक, पुल र अन्य क्षति भएका पुर्वाधारहरुको बिस्तृत विवरण तयार गर्ने । आवासकोलागी सहुलियत वा निशुल्क काठहरु उपलब्ध गराउने । • शिक्षा,स्वास्थ्य,संचार,यातायात,खानेपानी,विद्युत लगायतका सार्वजनिक सेवाहरु सुचारु गर्ने । • अस्थायी सिविरको स्थापना गर्ने र विस्थापितलाइ सुरक्षित र खुल्ला ठाउमा लैजाने प्रवन्ध मिलाउने ।	तत्कालिन पुनर्लाभ क्लस्टरपुर्वाधार शाखा,विपद व्यवस्थापन शाखा	नगरपालिका	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार, रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ,युनिसेफ ।स्थानिय दाताहरु,संघसंस्था, संचार माध्यम	**१ हप्ताभित्र**
	• सिघ्र पुनर्लाभकोलागी आवस्यक अध्ययन,लेखाजोखा तथा विश्लेषण गरि बसोबास र जिविकोपार्जन जस्ता मुख्य क्षेत्रको विकासका कार्यलाइ अघि बढाउने । • उपलब्ध बजेटको आधारमा पुर्वाधारहरु निर्माण प्रक्रियालाइ प्रारम्भ गर्ने । • क्षतीको एकिन विवरण तयार गरी सहयोगको माग गर्ने ।	तत्कालिन पुनर्लाभ क्लस्टरपुर्वाधार शाखा,विपद व्यवस्थापन शाखा	नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार, रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ,युनिसेफ ।स्थानिय दाताहरु,संघसंस्था, संचार माध्यम	**१५दिनभित्र**

	• विपद पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्यकालागी विषयगत आकस्मिक योजना समय सापेक्ष परिमार्जन गर्ने । • सवै प्रमुख परियोजनाहरुमा वातावरणिय प्रभाव मुल्याङ्कन गर्ने ।	तत्कालिन पुनर्लाभ क्लस्टरपुर्वाधार शाखा,विपद व्यवस्थापन शाखा	नगरपालिका	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार, रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ,युनिसेफ ।स्थानिय दाताहरु,संघसंस्था, संचार माध्यम	**१ महिनभित्र**
	• पुर्नलाभको कार्यक्रमहरु सञ्चालनलाइ निरन्तरता दिने • तत्कालिन पसनर्लाभ क्षेत्रको विपद प्रतिकार्यको समिक्षा गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र सम्वधित निकायमा पठाउने	तत्कालिन पुनर्लाभ क्लस्टरपुर्वाधार शाखा,विपद व्यवस्थापन शाखा	नगरपालिकाविपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति,	जिल्ला प्रशासन कार्यालय,सुरक्षा निकाय, प्रदेश,संघिय सरकार, रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ,युनिसेफ ।स्थानिय दाताहरु,संघसंस्था, संचार माध्यम	**१ देखि ३ महिनाभित्र**

खण्ड ६ : लागत अनुमान तथा श्रोत व्यवस्थापन,समन्वय,अनुगमन,समिक्षा :

६.१ श्रोत साधनको आंकलन :

आठविसकोट नगरपालिकाको विपद पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनामा उल्लेखित अनुमानित वजेट नगरपालिकाले व्यवस्थापन गर्नेछ। यसरी व्यवस्थापन गर्दा आफ्नो श्रोतले नपुग्ने रकम वा सामाग्री संघ र प्रदेश सरकार,विकास साझेदार,संघसंस्थाको समन्वयमा प्राप्त गर्नेछ। यस योजनामा श्रोत र सामग्रीको वजेट सहित उललेख गरिएतापनि यसरी प्राप्तहुने सहयोग नगद तथा जिन्सि दुवै हुन सक्नेछ।

तालिका २०: क्षेत्रगत प्रस्तावित अनुमानित बजेट

क.सं	विषयगत क्षेत्र	जम्मा अनुमानित बजेट(हजारमा)	उपलब्ध श्रोत (सामग्रीगत+नगद)	नपुग (आवश्यक) बजेट श्रोत को व्यवस्था
१	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार	२८४०		संघ र प्रदेश सरकार,विकास साझेदार,संघसंस्था
२	खाद्य तथा कृषी	३१६०		
३	गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल	३१९०		
४	खानेपानी, सरसफाइ	३१७५		
५	स्वास्थ्य र पोषण	२९६०		
६	शिक्षा	२७४५		
७	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा	१७२५		
८	तत्कालिन पुर्नलाभ	१०९०		
	जम्मा	**२०८८५**		

६.२ आवश्यक पर्ने श्रोत सामाग्री आंकलन :

आठविसकोट नगरपालिकामा विपद् प्रतिकार्यको लागी आबश्यक श्रोत साधन र सामाग्री न्युन मात्रामा रहेको छ। नगरपालिकाले अपुग साधन र सामाग्री हरुको व्यवस्था तत्काल गर्नुपर्ने देखिन्छ जुन क्लष्टर अनुसार तल उल्लेख गरीएको छ। यहा सामग्री हरु को मात्र आंकलन गरिएको छ तर वजेट भने क्षेत्रगत पुर्व तयारी योजनामा उल्लेख गरिएको सवै क्रियाकलाप र सामाग्री समेतको को कुल रकम राखिएको छ।

तालिका २१: आवस्यक पर्ने श्रोत सामाग्री

क.स	कलष्टर	सामग्रीको नाम	आवश्यक संख्या
१	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार	लाइफ ज्याकेट (स्विमिङ)	२०
		क्याराविना	५
		वन्जी	५
		पुल्ली	३

		एसेण्डर	४
		डिसेन्डर	५
		क्लाइनिङ रोप	२
		रवर ट्युव	५
		फायर वुट	५
		फायर सुट	५
		लाइट	५
		आगलागी नियन्त्रणमा प्रयोगहुने पानीको वोटल	५
		लेदरको पंन्जा	१० जोर
		हेल्मेट	२०
		फायर संकलन काटा/फरुवा	३
		स्विटर	५
		वन्चरो	४
		सावेल,वेल्चा	१०
		पिक	१०
		ऱ्याक हु	५
		प्लास्टिक वाल्टिन	१०
		अल्मुनियम भऱ्याङ	२
		रिभर क्रसिङ्ग रोप	३०
		फायर एक्सटिङ्ग ग्विसर	५
		हारनेस	२
		ठुलो पाल	५
		त्रिपाल	५०
		गल,खन्ती	१०
		स्ट्रेचर	१०
		First Aid Box	१०
		वाटर व्याग	१०
		जम्प सुट	१०
		एक्स हो	२
		मास्क	१०
		मेघाफोन	१
		डोरी,रस्सि	५०० मी
		व्याट्री(मेघाफोन)	३ थान
		टेन्ट ,पाल,पाटपुर्जा	५
		टेन्ट ,पाल,विमचोवा	३
		म्याट्रेस	२०
		हसिया	१०
		छाता	१०
		हेडल्याम्प	५
		घन	५
		कम्वल	५०
		पि–फोर्म	१ वण्डल
		प्लास्टिक सिट	१५

		पोलिथिन डोरी	२००मी
		एल.एम.टि. रोल	२
		ग्याविन जालि	१००
		रेनकोट	१०
		फायर रोप ल्याडर	१
		ड्रिलिङ मेसिन	२
		ह्वीस्टल	५
		वायर कटर	२
		पिक एक्स	२
		प्रे–वार	१
		क्रोवार ५ फीट २० मि.मि	२
		ह्याण्ड माइक	५
		काठ काट्ने मेसिन	२
		सूचना संकलनका लागि आवश्यक पर्ने फाराम (जस्तै IRA,MIRA) छपाई गरेर राख्ने	५००० प्रति
क.स	**कलष्टर**	**सामग्रीको नाम**	**आवश्यक पर्ने संख्या**
२	खाद्य तथा कृषी क्षेत्र	आपतकालिन अवस्थाका लीगि अस्थायी तथा स्थायी भण्डार गृह को व्यवस्था गर्ने	१
		तयारीखाना, चाउचाउ, बिस्कुट, चिउरा नमकिन आदी खरिद भण्डारण गरी राख्ने ।	२००० जना
		खाद्यान्न सामाग्रीहरु जस्तै दाल, चामल, नून, तेल, मरमसला खरिद र भण्डारण गरी राख्ने(फुड वैंक)	१००० जना
		पशुपक्षीका लागि चाहिने आहार, घाँसपात एवम् दाना परालको व्यवस्था	२००० वटा
		पशुपक्षीकालागि सरुवा तथा परजिवि नियन्त्रणका लागी आवस्यक औषधी खरिद गरी भण्डारन गर्ने	३००० वटा
		पशु चौपायाका अस्थायी छाप्राका लागि चाहिने सामानहरु, काठ, खर, त्रिपाल आदी भण्डारण गरी राख्ने	
		पशुपक्षीका गोठ, खोर, टहरा, पुनर्निर्माण गर्न बाँस, डोरी, खर, प्लाष्टिक, पराल, त्रिपाल आदी को भण्डारण	२०००
		बाँध, कूलो नहर को अस्थायी मर्मत का लागी (बास, बोरा, ढुङगा आदि को भण्डारण गर्ने	२००० मी
		पोलिहाउस मर्मतकालागी सामाग्री भण्डारण	५० वटा
		नगरपालिकाकोकुल खेतियोग्य जग्गाको १० प्रतिशत लाइ पुग्ने मौसम अनुसारको बीउबीजन, मलखाद, औषधि, विषादी, अन्य बिउ विजन खरिद तथा भन्डारनगर्ने	१० प्रतिशत जमिनका लागी

क्र.स	**कलष्टर**	**सामग्रीको नाम**	**आवश्यक पर्ने संख्या**
३	गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल	आपतकालिन अवस्थाका गैरखाद्य सामाग्रीहरु भण्डार गर्न अस्थायी तथा स्थायी भण्डार गृह को व्यवस्था गर्ने	१
		आवश्यक गैर खाद्य सामाग्रीहरु लत्ताकपडा (उमेर लिंग, मौसम अनुसार) प्रति परिवार २,२ सेट का दरले व्यवस्था गर्ने ।	२०० सेट
		आवश्यक गैर खाद्य सामाग्रीह्रु लत्ताकपडा (उमेर लिंग, मौसम अनुसार) प्रति परिवार २,२ सेट का दरलेस्थानिय व्यापारी सँग सम्झौत गरी राख्ने।	१०० सेट
		प्रभावितहरुलाइ भाडाकुडा प्रति परिवार डेक्चि २ थान,ताप्के १ थान, थाल ४ थान, बटुका ४ थान गिलास ४ थान, डाडु पन्यू १, १ थान , मग २ थान, वाल्टिन १ थान का दरले व्यवस्था	२०० सेट
		प्रभावित परिवार का लागी कम्वल, म्याट को व्यवस्था	२००/२०० थान
		आश्रय स्थल निर्माण का लागी	
		टेन्ट	२० सेट
		त्रिपाल,	१०० वटा,
		वलियो डोरी	१०० मुठा
क्र.स	**कलष्टर**	**सामग्रीको नाम**	**आवश्यक पर्ने संख्या**
४	खानेपानी, सरसफाइ क्षेत्र	आपतकालिन अवस्थामा खानेपानी वितरणकोलागि तयारी पानी वोतल वा जारको पानी को व्यवस्था	१०००० लिटर
		आपत्कालिन अवस्थाका लागि आवश्यक खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्री, पियुष, क्लोरीन झोल, जस्ता वस्तु खरिद गरी भण्डारण गर्ने	१०० लिटर

		१००० लिटर क्षमताको पानी टंकी खरिद गरी भण्डारण गर्ने	६ वटा
		फोहरमैला व्यवस्थापन का लागी ठुला कन्टेनर खरिद र भण्डारण	६ वटा
		डस्टविनहरु खरिद गरी भण्डारण गर्ने	२०० वटा
		हाईजिन किट खरिद गरि भण्डारण गर्ने	३०० सेट
		अस्थायी शौचालय निमार्णका लागि आवश्यक सामाग्री टवाईलेट प्यान पलाष्टिक खरिद गरि भण्डारण गर्ने ।	२०वटा
		चपिी का लागी वाल्टिन,मग र व्रस भण्डारण गर्ने	१०० सेट
		हर्पिक वा फिनेल भण्डारण गर्ने	२०० वोत्तल
		भत्केका खानेपानी संरचना ममर्तका लागि ममर्तका लागि र पानी आपुर्तिकालागी पाइप र फिटिङ सामग्री भण्डारण गरी राख्ने	२००० मिटर पाइप र सामाग्री
क्र.स	**कलष्टर**	**सामग्रीको नाम**	**आवश्यक पर्ने संख्या**
५	स्वास्थ्य र पोषण	अति आवश्यक तथा जिवन वचाउने औषधीहरु, प्राथमिक उपचारका सामाग्रीहरु स्वास्थ्य संस्थाहरुमा बफर स्टक राख्ने	सवै स्वास्थ्य स.स्थामा
		आपतकालिन अवस्था का लागी सुत्केरी सामग्री,	१००सेट
		प्याड तथा आवस्यक परिवार नियोजनका साधन	१००० सेट
		आपतकालीन अवस्थाको लागि एक वडा २ थानका दरले प्राथमिक उपचार बाकस को व्यवस्था गने	२६ वटा
		सुत्केरी र गर्भवती महिला, कुपोषित बालबालिका र जेष्ठ नागरिकको लागि एक महिनालाई पुग्ने पोषणयुक्त खाना विस्कुट, लिटो, आदी भण्डारण गर्ने दुधका लागी डेरि वा किसान संग समन्वय र संझौता गर्ने	३०० जना
		आपतकालिन अवस्थाका लागी कम्तिमा १ स्वास्थ्य संस्था ५ स्ट्रेचरका व्यवस्था र भण्डारण	५०
		गर्भवती ,सुत्केरी आमा तथा २ वर्ष मुनिको वच्चालाइ ३ महिनालाइ पुग्ने UTRF,RUSFको मौज्दात राख्ने	२०० जना
		अस्थायी उपचार केन्द्र स्थापनाका लागी आवस्यक सामाग्री	५ स्थान
क्र.स	**कलष्टर**	**सामग्रीको नाम**	**आवश्यक पर्ने संख्या**
६	**शिक्षा**	प्रत्येक विद्यालयहरुमा १ वाकसका दरले प्राथमिक उपचारका सामाग्रीहरुको व्यवस्था गर्ने	सवै विद्यालय
		प्रत्येक विद्यालयहरुमा शैक्षिक सामाग्रीहरु जस्तै २० सेट इसिडी किट, स्टुडेन्ट किट, १०० सेट किताव ,कापी, कलम, पेन्सिल इरेजरहरु पहिले नै भण्डारण गरी राख्ने	सवै विद्यालय
		अस्थायी विद्यालय (Temporary Learning Center) का लागी आवस्यक पर्ने सामाग्री पोल, त्रिपाल टेन्ट कारपेट वोर्ड आदी खरिद गरि भण्डारण	१० वटा

		अस्थायी विद्यालय (Temporary Learning Center) मा छात्रछात्रा,अपांग मैत्री, खानेपानी, शौचालयको व्यवस्था गर्न सामाग्री	१० वटा
		त्रिपाल, गैटी, वेल्चा,कोदाली तसला टोकरी ,Heating Plate,Hexablade, आदि सामाग्री प्रत्येक विद्यालयमा भण्डारण गरी राख्ने	सवै विद्यालय
		विद्याालयहरुमा वर्षको २ पटक विद्यार्थी हरुलाइ कृतिम घटना अभ्यास र विपदको समयमा वच्ने उपाय वारे तालिम दिने	सवै विद्यालय
क.स	**कलष्टर**	**सामग्रीको नाम**	**आवश्यक पर्ने संख्या**
७	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा	आपतकालका लागी गर्भवती र सुत्केरीको लागि विशेष कपडा को भण्डारण वा व्यवस्थापन	१०० जना
		अपांगता भएका व्यक्तिहरुकालागी सहायक सामाग्री खरिद तथा भण्डारणव वा सहयोगको सुनिश्चितता	३० जना
		डिग्निटी किट (महिलाको लागी)	२००
		किशोरी किट(किशोरीको लागी)	२००
		Female Friendly space set	२
		RH kit (0-12 Items)	३००

६.३ लागत अनुमान :

यस आठविसकोट नगरपालिकाकोविपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अनुसार क्षेत्रगत योजना तथा कार्यक्रम का लागी कुल वजेट **२ करोड ८लाख ८५ हजार** अनुमान गरिएको छ। विगत को वर्षहरुमा नगरपालिकाले यस क्षेत्रमा गरेको लगानी र हालको प्रतिवद्धता अनुरुप अपुग हुने श्रोत रकमको परिचालनका लागि देहाय अनुसारको रणनीति अख्तियार गरिने छ।

- आन्तरिक आयस्रोतको दायराको खोजी र वृद्धि गर्ने विकास साझेदारसंग समन्वय गर्ने।
- संघ तथा प्रदेशसंग समन्वय गर्ने।
- निजी तथा सार्वजनिक साझेदारी एवं सहकार्य गर्ने।
- जनसहभागिता वृद्धि गर्ने।
- वित्तीय जोखिम न्यूनिकरणका लागि पारदर्शिता तथा सुशासन संबन्धी व्यवस्थाहरु कार्यान्वयनका लागि विशेष श्रोत साधनको परिचालन गर्ने।

६.४ समन्वय र सहकार्य

आठविसकोट नगरपालिकाले विपद पुर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना को कार्यान्वयन गर्नका लागी नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका निकाय, संघसंस्था तथा अन्य साझेदारहरु संग समन्वय र सहकार्य गरी उनिहरुको श्रोत र साधनलाइ पनि परिचालन गर्नेछ। यसका अतिरिक्त प्रकोपबाट हुन सक्ने सम्भावित विपद्को सामना गर्न

नगरपालिकाले जिल्लामा रहेका निकायहरु संघ र प्रदेश सरकार तथा त्यस अन्तरगतका कार्यालयहरु संग पनि समन्वय र सहकार्य गर्नेछ । यसका साथै देहाय बमोजिमका संरचना संग विशेष समन्वय गरिने छ ।

- विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
- राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण
- कर्णाली प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद
- कर्णाली विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
- रुकुम(पश्चिम)जिल्ला विपद् व्यिस्थापन समिति
- स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति

यस्तो समन्वय र सहकार्य विपद पुर्वतयारी , विपद प्रतिकार्य तथा पुर्नलाभ सम्म हुनेछ ।

६.५ लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण :

आठविसकोट नगरपालिकाले विपद् पुर्वतयारी र प्रतिकार्य का लागी गरिने क्षेत्रगत त्रियाकलापहरुमा लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको सवाललाई प्राथमिकता दिने छ । यसकालागी निम्न कार्यहरु गर्ने छ ।

- विपद को समयमा हुन सक्ने, हिंसा, भेदभाव तथा दुर्व्यवहार हुन नदिन सुरक्षा संयन्त्र निर्माण र परिचालन ।
- विपद को समयमा हुन सक्ने, हिंसा, भेदभाव तथा दुर्व्यवहार हुन नदिन नियमित अनुगमन ।
- हिंसा, भेदभाव तथा दुर्व्यवहार का घटना घटिहालेमा पिडितलाइ कानूनी सहयोग तथा उपचार र दोषीमाथी कारवाही ।
- बालबालिका, महिला, अपांगता भएका व्यक्ति र ज्येष्ठ नागरिकहरु लाई सुरक्षित आश्रय स्थल (वालमैत्री,महिलामैत्री,अपांगतामैत्री तथा जेष्ठनागरिकमैत्री)आश्रयस्थल निर्माण ।
- मानसिक आघात (trauma)तथा मनोवैज्ञानिक असर परेका वालवालिका, किशोर,किशोरी,गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिककलाई मनोसामाजिक मनोविमर्श प्रदान ।
- वालबालिका, महिला, गर्भवति तथा सुत्केरी महिलाका लागि खानपान,ओषधिउपचार, बिशेष सामग्रीको व्यवस्था ।

६.६ योजनाको अनुगमन, मूल्याङ्कन, प्रतिवेदन र सिकाइ :

यस योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन भए नभएको सम्वन्धमा अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण र मुल्याङ्कन नगरपालिका को अनुगमन समिति आफै, सम्बन्धित वडा कार्यालय साथै आवश्यकता अनुसार अलग्गै अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिको गठन गरिने छ । साथै विषयगत क्षेत्र र जिम्मेवार तहबाट पूर्व तयारी, विपद्का समयमा निर्धारित प्रतिकार्य योजना अनुरुप हुन सकेको वा नसकेको विषयमा नियमित रूपमा अनुगमन गरिने छ । प्रतिकार्यका लागि गठित बिषयगत अगुवाहरुले आपनो क्षेत्रको प्रगति र खाडलको प्रतिवेदन “नगरपालिका विपद तथा जलवायु उत्थानशिल समिति” मा पेश गर्ने छन । “नगरपालिका विपद तथा जलवायु उत्थानशिल समिति” ले संघ र प्रदेश सरकार मा पठाउने छ भने सरोकारवालाहरुलाइ जानकारी र समन्वय का लागी

पठाउने छ। यसरी प्रतिवेदन ले औंल्याएका सिकाइ का आधारहरु योजनाको समिक्षा र अद्यावधिक गर्ने कार्यमा सहयोगी हुनेछन ।

६.६.१ विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अनगुमनका लागि सूचक तथा लक्ष्यहरु :

क.स.	सुचकहरु	भएको	नभएको
क.सामान्य पूर्व तयारीकालागी			
१	स्थानिय आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र सञ्चालन भएको		
२	खोज उद्धार तथा राहत सामाग्रीको भण्डारण मौज्दात रहेको		
३	वडामा सामुदायिक उद्धार कर्ता तयार भएको		
४	वडामा विपद तथा जलवायु सुचना केन्द्र स्थापना भएको		
५	विपद सम्वन्धि विवरण नगरपालिकाकोवेवसाइटमा अपडेट गर्ने		
६	विपद पोर्टल सञ्चालन भएको		
७	विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बार्षिक रुपमा अद्यावधिक भएको		
ख.समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार			
	पुर्व तयारीका सुचकहरु		
१	खोज उद्धार तथा राहत सामाग्रीको विवरण अध्यावधिक		
२	क्लस्टरको बैठकको निर्णय पुस्तिका		
३	वडा तहका कार्यदलको विवरण		
	प्रतिकार्यका सुचकहरु		
१	खोज उद्धार कार्यको विवरण		
२	खोज उद्धार टोलीको परिचालन		
३	आकस्मिक वैठकको निर्णय पुस्तिका		
ग.खाद्य तथा कृषी क्षेत्र			
	पुर्व तयारीका सुचकहरु		
१	न्युनतममापदण्डर योजना अनुसार खाद्य सामाग्री भण्डारण		
२	न्युनतममापदण्डर योजना अनुसार खाद्य सामाग्रीको संझौता		
३	क्लस्टरको बैठकको निर्णय पुस्तिका		
	प्रतिकार्यका सुचकहरु		
१	प्रभावित परिवारलाइ खाद्य सामाग्री उपलब्ध गराएको विवरण		
२	आकस्मिक वैठकको निर्णय पुस्तिका		

३	खाद्य सामाग्रीको गुणस्तर परिक्षण		
घ.गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल			
पुर्व तयारीका सुचकहरु			
१	प्रत्येक वडामा अस्थायी आश्रय स्थलको लागी ठाउँ पहिचान भएको		
२	अस्थायी आश्रय स्थलको लागी निर्माण सामाग्रीको बन्दोवस्त भएको		
३	क्लस्टरको बैठकको निर्णय पुस्तिका		
प्रतिकार्यका सुचकहरु			
१	प्रभावित परिवारलाइ गैरखाद्य सामाग्री उपलव्ध गराएको विवरण		
२	प्रभावित परिवारलाइ राहत सामाग्री उपलव्ध गराएको विवरण		
३	प्रभावित परिवारलाइ आश्रय स्थलमा राखेको विवरण		
४	क्लस्टरको बैठकको निर्णय पुस्तिका		
ङ.खानेपानी, सरसफाइ क्षेत्र			
पुर्व तयारीका सुचकहरु			
१	आपतकालिन अवस्थामा खानेपानी र सरसफाइ सामाग्री भण्डारण		
२	खानेपानीको आपूर्तिको व्यवस्थापन		
३	सरसफाइ स्वच्छता सम्वन्धि सुचना सामाग्री तयार गरि प्रसारण		
४	क्लस्टरको बैठकको निर्णय पुस्तिका		
प्रतिकार्यका सुचकहरु			
१	मापदण्ड अनुरुप खानेपानी उपलव्ध भएको परिवार संख्या		
२	प्रभावित समुदाय र आश्रयस्थलमा मापदण्ड अनुरुप सरसफाइ प्रबन्ध		
३	आकस्मिक वैठकको निर्णय पुस्तिका		
च.स्वास्थ्य र पोषण			
पुर्व तयारीका सुचकहरु			
१	प्रत्यक वडामा तालिम प्राप्त प्राथमिक उपचार गर्ने मानव संसधन		
२	स्वास्थ्य संस्थामा राखिएको औषधिहरुको बफर स्टक विवरण र अद्यावधिक		
३	क्लस्टरको बैठकको निर्णय पुस्तिका		
प्रतिकार्यका सुचकहरु			
१	प्राथमिक उपचार प्राप्त गरेको जनसंख्या		
२	पोषणयुक्त खानेकुरा प्राप्त गरेको जनसंख्या		

३	आकस्मिक वैठकको निर्णय पुस्तिका		
छ. शिक्षा			
पुर्व तयारीका सुचकहरु			
१	आपतकालिन शैक्षिक सामाग्री, अस्थायी सिकाइ केन्द्रको सामाग्रीको व्यवस्था		
२	विद्यालयहरुमा कृतिम अभ्यास तथा सिमुलेसन		
३	आपतकालिन बैकल्पिक कक्षा संचालनको पुर्व तयारी		
३	क्लस्टरको बैठकको निर्णय पुस्तिका		
प्रतिकार्यका सुचकहरु			
१	अस्थायी सिकाइ केन्द्रहरुको विवरण		
२	शैक्षिक सामाग्री वितरण रआपतकालिन बैकल्पिक कक्षा संचालन		
३	विद्यालय सुरक्षा र शिक्षा क्षेत्रको पुर्ननिर्माणको योजना		
४	आकस्मिक वैठकको निर्णय पुस्तिका		
ज.संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा			
पुर्व तयारीका सुचकहरु			
१	आवस्यक सामाग्रीको भण्डारण		
२	विभिन्न समुह गठन र क्षमता अभिवृद्धि		
३	मनोसामाजिक परामर्शदाताको सुची र क्षमता विकास		
	क्लस्टरको बैठकको निर्णय पुस्तिका		
प्रतिकार्यका सुचकहरु			
१	आवस्यक सामाग्री वितरणको विवरण		
२	सुरक्षा संयन्त्रको निर्माण र परिचालनको विवरण		
	आकस्मिक वैठकको निर्णय पुस्तिका		
झ. तत्कालिन पुर्नलाभ			
पुर्व तयारीका सुचकहरु			
१	पहिचान गरिएका आश्रयस्थलमा सडक,खानेपानी लगायतका पुर्वाधार निर्माण भएको		
२	प्रत्यक वडामा आपतकालिन प्रयोजनकालागी हेलिप्याड निर्माण भएको		
३	पुर्वाधारहरुलाइ विपद जोखिमबाट सुरक्षित बनाइएको		
प्रतिकार्यका सुचकहरु			

१	विपदबाट क्षति भएका पुर्वाधारहरुको मर्मत भएको		
२	जिविकोपार्जन सहायता प्राप्त गरेका परिवारको विवरण		
३	क्षेत्रगत पुर्नस्थापना र पुर्ननिर्माण योजना		
४	पुर्नलाभ कार्यको प्रगति विवरण		

६.७ क्षमता विकास रणनीति र योजना :

यस विपदपूर्व तयारी र प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनकालागी दक्ष स्रोत व्यक्ति तथा संस्थाहरुको सहयोगमा देहायका क्रियाकलाप सञ्चालन गरिने छ ।

क्र.स.	क्षमता विकासका त्रियाकलाप	जिम्वेवारी	समय तालिका
१	विषयगत क्षेत्रहरूका जनशक्तिलाई उक्त क्षेत्रसँग सम्बन्धित आवश्यक अभिमुखिकरण, तालिम, अभ्यास गर्ने ।	स्थानिय विपद तथा जलबायु उत्थानशिल समिति	विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योना तर्जुमा पश्चात
२	वडास्तरका विपद्व्यवस्थापन समितिलाई विपद्व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने ।	विपद व्यवस्थापन शाखा	विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योना तर्जुमा पश्चात
३	स्थानिय विपद्व्यवस्थापन कोषलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गने ।	स्थानिय विपद तथा जलबायु उत्थानशिल समिति	आगामी आ.व.को योजना तर्जुमा प्रक्रिया सुरुहुनु पुर्व
४	विपद्प्रभावित स्थानमा रहेका विद्यालयहरू र स्थानीय स्वयंसेवकहरूलाई विपद्प्रतिकार्य सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्न विषयगत क्षेत्रको क्षमता विकास गर्ने ।	स्थानिय विपद तथा जलबायु उत्थानशिल समिति	मनसुन सुरुहुनु अगावै तथा विपदको घटना घट्नु अगावै
५	बन्दोबस्तीका सामान तथा औजारहरू व्यवस्थापनका लागि विषयगत क्षेत्रहरूको क्षमता विकास गर्ने ।	स्थानिय विपद तथा जलबायु उत्थानशिल समिति	मनसुन सुरुहुनु अगावै तथा विपदको घटना घट्नु अगावै

६.८ विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको नियमित समीक्षा तथा अद्यावधिक :

यस विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको समग्र समीक्षा र अद्यावधिक वार्षिक रुपमा जेठ मसान्त भित्र गरिने छ । त्यसैगरी कुनैपनि विपदका घटना को प्रतिकार्य गरिसके पछि पनि समिक्षा गरिने छ । हरेक विषयगत क्षेत्रले आ-आफ्नो क्षेत्रको विस्तृत समिक्षा गरी प्रत्येक वर्ष अद्यावधिक गर्ने छन् । यसका अतिरिक्त समिक्षा र अद्यावधिक को प्रक्रियामा संघ र प्रदेश सरकार वाट प्रदान गरिने निर्देशन र मार्गदर्शन लाइ पनि समावेश गरिने छ ।

अनुसूची १ : स्थानिय विपद व्यवस्थापन समिति

क्र.सं.	पदाधिकारीको नाम थर	पद	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	श्री रवि के.सी.	संयोजक	९८५११२०८०५	
२	श्री धन कुमारी शाही	सदस्य	९८४३६०२६८७	
३	श्री राजेश गौतम	सदस्य	९८६०८९०५७४	
४	श्री गणेश खनाल	सदस्य	९८५७०९१०१२	
५	श्री तारक बहादुर शाही	सदस्य	९८५७८६६३४८	
६	श्री दिनेश चन्द	सदस्य	९८४८०३५८७९	
७	श्री मणिराज बटाला	सदस्य	९८४३२२९२८५	
८	श्री विर बहादुर शाही	सदस्य	९८५८०५८९५०	
९	श्री हरि पुन	सदस्य	९८६८६८८५६०	
१०	श्री अजय चन्द	सदस्य		
११	श्री यज्ञ बहादुर वि.क.	सदस्य	९८४८३२४४१३	
१२	श्री रत्ने कामी	सदस्य	९७४८४८०२९५	
१४	श्री हिरा थापा	सदस्य	९७६३४२७८१६	

१४	श्री निराज वि.क.	सदस्य	९८६८६३३३७०	
१५	श्री मान बहादुर बटाला	सदस्य सचिव	९८६६३०७५०६	

अनुसुची २ : प्रारम्भीक द्रुत लेखाजोखा फारम

नेपाल सरकार

विपद् प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम(Initial Rapid Assment,IRA)

१ स्थान र पहुँच सम्वन्धि सूचनाको जानकारी			
१.१ प्रदेशको नाम :	१.२ जिल्लाको नामः		१.३ गाउँ/नगरपालिकाकोनाम :
१.४ वार्ड नम्बर	१.५ मितिः		गते /महिना/सालः
१.६ सूचना संकलन गर्ने व्यक्तिको विवरण :			टोलि नेताको नामः
नाम : १ २ ३	पद /संस्था :	सम्पर्क नम्बर :	
१.७अहिले जिल्ला सदरमुकामबाट प्रभावित वडा सम्म आवत जावतको अवस्था	☐ पहिलाको जस्तै सामान्य ☐ कठिन (मुस्किल छ) ☐ धेरै कठिन	१.८ प्रभावित वडासम्म पुग्ने साधन	☐ पैदल ☐ गाडी ☐ अन्य(उल्लेख गर्ने)
१.९ अहिले जिल्ला सदरमुकामबाट प्रभावित क्षेत्र सम्म पुग्ने साधनको आधारमा लाग्ने समय	☐ १ घण्टा भन्दा कम ☐ १ देखि २ घण्टा ☐ २ देखि ४ घण्टा		

	☐ ४ देखि ८ घण्टा ☐ १ दिन भन्दा बढि ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)		

२. विपद् सम्वन्धि विवरण			
२.१ घटना घटेको मिति		२.२ घटना घटेको समय	
२.३ विपद्को प्रकार	☐ बाढी ☐ भूकम्प ☐ खडेरी ☐ पहिरो ☐ महामारी ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने) ☐ आगलागी ☐ शित लहर		
२.४ विपद् पश्चातको अवस्था			
२.४.१ मृतक	२.४.२ बेपत्ता	२.४.३ घाइते	२.४.४ विस्थापित
☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन
अनुमानित संख्याः	अनुमानित संख्याः	अनुमानित संख्याः	अनुमानित संख्याः
२.५ प्रभावित क्षेत्रमा संचारको अवस्था कस्तो छ ? (मोबाइल, टेलिफोन)	☐ ठिक छ ☐ आंशिक ठिक छ ☐ अवरुद्ध		

२.६ प्रभावित क्षेत्रमा विपद्को कारणले अन्य कुन कुन सेवाहरु अवरुद्ध भएका छन ? चिन्ह लगाउनुहोस ।	☐ विद्युत ☐ बजार/पसल ☐ विमानस्थल ☐ विद्यालय ☐ स्वास्थ्य सेवा ☐ खानेपानीको आपूर्ति ☐ पुलहरु ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने) ☐ मुख्य सडक

३. प्रभावित व्यक्ति तथा सेवाहरु					
३.१ प्रभावित क्षेत्रका मुख्य सेवा तथा कार्यालयहरु संचालनको अवस्था कस्तो छ ?	जम्मा संख्या	संचालनमा छ	आंसिक क्षति तथा संचालन	पूर्ण क्षति	थाहा छैन
३.१.१ विद्यालय					
३.१.२ प्रहरी कार्यालय					
३.१.३स्वास्थ्य केन्द्र					
३.१.४ वडा कार्यालय					
३.१.५ अन्य सरकारी कार्यालयहरु					
३.१.६ सामुदायिक भवन्रहरु					
३.१.७रेडक्रसको कार्यालय					
३.१.८ अन्य (उल्लेख गर्ने)					
३.२ विपद्का कारणले कुन समुहका मानिसहरु बढि जोखिममा रहेका छन ?	☐ गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरु (अनुमानित संख्या) ☐ ५ बर्ष मुनिका बालबालिकाहरु (अनुमानित संख्या)				

	☐ अपाङ्गगता भएका व्यक्तिहरु (अनुमानित संख्या) ☐ किशोरी तथा प्रजनन उमेरका महिलाहरु (अनुमानित संख्या) ☐ ६० वर्ष भन्दा माथिका व्यक्तिहरु (अनुमानित संख्या) (संख्या उल्लेख गर्दा द्वितिय तथ्याङ्कलाई आधार मान्न सकिने छ)
३.३ प्रभावित क्षेत्रमा माथि उल्लेख नभएका समुहहरु छन भने उल्लेख गर्नुहोस । जस्तै: घरवार विहिन, एकल महिला तथा पुरुषहरु	

४. खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता	
४.१ पिउने पानीको श्रोतको अवस्था कस्तो छ ?(यदि क्षति भएको छैन भने ४.३ मा जाने ।)	☐ पुर्ण क्षतिग्रस्त ☐ आंसिक क्षति ☐ क्षति भएको छैन
४.२ पिउने पानीको बैकल्पिकश्रोतको अवस्था कस्तो छ ?	☐ छ, सुरक्षित श्रोतको रुपमा प्रयोग भएको छ ☐ छ, तर सुरक्षित छैन ☐ छ, सुरक्षित/असुरक्षित थाहा छैन तर प्रयोग भएको छ ☐ बैकल्पिक श्रोतको प्रयोग भएको छैन
४.३ फोहोर मैला व्यवस्थापनको अवस्था कस्तो छ ?	☐ व्यवस्थित छ ☐ व्यवस्थित छैन
४.४ शौचालयको व्यवस्था छ ?	☐ छ ☐ छैन
५. अस्थाई आवास र अन्य अनिवार्य गैर–खाद्य सामग्रीहरु	
५.१ के विपद्का कारण आवास सम्वन्धी कुनै समस्या भएको छ?	☐ छ ☐ छैन

(यदि छैन भने ६.१ मा जानुहोस)	
५.२ तत्कालको लागि कति घरपरिवारलाई अस्थाई आवासको आवश्यकता छ ?	संख्या उल्लेख गर्ने
५.३ अहिले विस्थापितहरु कहाँ बसेका छन् ?	☐ विद्यालय ☐ अन्य सार्वजनिक भवन ☐ सडक छेउमा शिविर बनाएर ☐ जंगल छेउमा शिविर बनाएर ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)
५.४ विस्थापितहरुका लागि कति समयका लागि अस्थायी आवास आवश्यक छ ?	☐ १ हप्ता सम्म ☐ १ देखी २ हप्ता सम्म ☐ २ हप्ता देखी १ महिना सम्म ☐ १ देखी ३ महिना सम्म ☐ ३ महिना भन्दा बढी
६. **खाद्यान्न तथा बजार**	
६.१ प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दाले सञ्चित गरेर राखेको खाद्यान्न क्षतिको अवस्था कस्तो छ ?	☐ पूर्ण क्षति ☐ आंसिक क्षति ☐ क्षति छैन
६.२ प्रभावित क्षेत्रको बजार संचालनको अवस्था कस्तो छ?	☐ पूर्ण संचालन ☐ आंशिक संचालन ☐ संचालन छैन ☐ थाहा छैन
६.३कृषि तथा पशुबालीको क्षतिको अबस्था कस्तो छ ?	☐ पूर्ण क्षति ☐ आंसिक क्षति ☐ क्षति छैन
६.४ कुन कृषि तथा पशुबालीको क्षति भएको छ ?	☐ पशुपालन ☐ बालीनाली ☐ माछापालन ☐ अन्य(उल्लेख गर्नुहोस)

७. स्वास्थ्य तथा पोषण	
७.१ प्रभावित क्षेत्रमा विपद् पश्चात स्वास्थ्य सम्वन्धी कुनै समस्याहरु उत्पन्न भएका छन् ? (यदि छैन भने ७.३ मा जानुहोस् ।)	☐छ ☐छैन ☐ थाहा छैन
७.२ यदि छ भने कस्ता खालका समस्याहरु देखा परेका छन् ?	☐घाइते ☐सरुवा रोग ☐प्रजनन स्वास्थ्य समस्या ☐अपर्याप्त औषधि आपुर्ति ☐ अपर्याप्त स्थास्थ्य जनशक्ति ☐अन्य -उल्लेख गर्ने)
७.३ प्रभावित क्षेत्रका मानिसहरुले स्वास्थ्य सेवा पाईरहेका छन्?	☐छन् ☐छैनन् ☐आंशिक, केहीलाई मात्र स्वास्थ्य सेवाको पहुँच भएको
७.४प्रभावित क्षेत्रमा अति कुपोषण भएका ५ बर्ष मुनिका बालबालिका छन् ?	☐छन् ☐छैनन् छन् भने कति जना छन् अनुमानित संख्या उल्लेख गर्नुहोस

शिक्षा					
क्षतिको विवरण	विद्यालय	कलेज	सौचालय	पुस्तक	शैक्षिक सामाग्री
पूर्ण क्षति					

आंसिक क्षति					
हताहत संख्या	विद्यार्थी	शिक्षक	विद्यालय कर्मचारी		

८. संरक्षण	
८.१ प्रभावित क्षेत्रमाबालबालिकाहरु हराइरहेका वा परिवारसंग छुटेका छन्?	☐छन ☐छैनन्
८.२ प्रभावित क्षेत्रमा कुनै लैगिक हिंसा भएकोबारेमा जानकारी छ ?	☐छ ☐छैन
८.३ प्रभावित क्षेत्रका मानिसहरुमा डर तथा चासोका विषयहरु के के छन् ?	☐बत्तिको अभाव ☐गोपनियताको अभाव ☐मानव बेचविखन ☐लैङ्गिक हिंसा बढ्नु ☐अन्य (उल्लेख गर्ने)

९. विपद् पश्चात्को मौसमको अवस्था	
९.१ मौसमको वर्तमान अवस्था कस्तो छ ?	☐मौसम सामान्य छ ☐हिमपात ☐भारी वर्षा ☐हावाहुरी ☐अत्याधिक चिसो ☐अन्य (उल्लेख गर्ने) ☐अत्याधिक गर्मी

१०. उपलब्ध श्रोत साधन, समस्याको सामना गर्ने रणनीतिहरु र आवश्यक सहयोग			
मुख्य सूचनादाताको सूचना र लेखाजोखा टोलीको अवलोकनका आधारमा उक्त क्षेत्रमा देखिएका थप आवश्यक सहयोग			
क्षेत्र	**अतिरिक्त सहयोगको आवश्यकता**	**आवश्यक सहयोग**	
१०.१ खोज तथा उद्धार	☐ छ ☐ छैन		
१०.२ आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा	☐ छ ☐ छैन		
१०.३ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता	☐ छ ☐ छैन		
१०.४ आवास तथा गैर खाद्य सामग्रीहरु	☐ छ ☐ छैन		
१०.५ संरक्षण	☐ छ ☐ छैन		
१०.६ खाद्यान्न	☐ छ ☐ छैन		
१०.७ शिक्षा	☐ छ ☐ छैन		
१०.८ संचार	☐ छ ☐ छैन		
१०.१० प्रभावित वडामा तत्काल आवश्यक सहयोग सम्वन्धमा लेखाजोखा टोलीको बुझाई कस्तो छ ?		☐ स्थानीय क्षेत्रमा उपलब्ध श्रोतबाट आवश्यकता पुर्ति गर्न सकिने ☐ केहि मात्रामा सहयोगको आवश्यकता रहेको ☐ सहयोगको अति आवश्यकता रहेको	
१०.११ तत्काल सहयोगका लागि सबैभन्दा उच्च प्राथमिकतामा के परेको छ ? प्राथमिकता निर्धारण गर्दा नम्बरमा उल्लेख गर्नुहोस ।		☐ खोज तथा उद्धार	☐ खाद्यान्न
		☐ आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा	☐ शिक्षा

	☐ खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता	☐ संचार
	☐ आवास तथा गैर खाद्य	☐ संरक्षण
	☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)	
केही थप टिप्पणी भएमा उल्लेख गर्नेः		

हस्ताक्षरः :

फारम भर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरुः

१. एउटा वडाको लागि एउटा लेखाजोखा फारमको प्रयोग गरिने छ ।

२. विपद् भएको ० देखि २४ घण्टा भित्र गाउँ तथा नगरपालीकाको कर्मचारी, नेपाल प्रहरी तथा स्थानीय रेडक्रस प्रतिनिधिको संलग्नतामा फारम भरिने छ ।

३. लेखाजोखा टोलीबाट विभिन्न सुचनादाताहरुसंगको अन्तरवार्ता तथा प्रभावित क्षेत्रको अवलोकन गरी फारम भरिने छ ।

४. यदि अस्पष्ट सुचनाहरु प्राप्त भएको खण्डमा लेखाजोखा टोलीबाट उपयुक्त विचारका आधारमा फारम भरिने छ ।

५. आवश्यक सेवाहरुको लेखाजोखा गर्न प्रभावित संख्या अनुमान गरिने छ ।

६. तल दिइएका विकल्पहरु नभएमा अन्यमा उल्लेख गरिने छ ।

अनुसुची ३ : बहु-क्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम

बहु-क्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम,
बहु प्रकोप प्रभावित समुदायको लागि
(Multi-Cluster Initial Rapid Assessment (MIRA)- Nepal)

(यो लेखाजोखा फाराम जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिसँग निकट समन्वयमा रही प्रयोग गर्नुपर्नेछ । प्रश्न १ देखि ४ सम्म जिल्ला सदरमुकाममा जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिसँग तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरुसंग समन्वय गरी भर्नु पर्दछ । यी सूचनाहरु जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनामा समावेश गरिनेछ । प्रभावित समुदाय वा गाउँ विकास समितिहरु वा जिल्लाहरुको सूचना संकलन र विश्लेषण गर्न यो फाराम प्रयोग गर्न सबै साझेदारहरुलाई अनुरोध गरिन्छ ।)

१.लेखाजोखा गर्ने समूहको विवरण		
१.१ संलग्न संस्थाहरु ⁄ संलग्न टोलीका सदस्यहरु :	१.२ निरीक्षण अवधि	
	देखि	सम्म

१.३ टोली प्रमुखको नाम		१.४ सम्पर्क विवरणहरुः टेलिफोन : ई मेल :	

२. भौगोलिक विवरण (यी आधारभूत सूचनाहरु *जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति / जिल्लाका अन्य सरोकारवाला निकायहरु सँगको परामर्शमा भर्नुपर्ने । अति प्रभावित वडामा फोकस ग्रुप छलफलको लागि गोला प्रथा द्वारा गर्ने । एउटा प्रश्न पत्र एउटा वडा वा एक प्रभावित क्षेत्रको लागि प्रयोग गर्ने)*							
२.१ जिल्लाको नामः				२.२ लेखाजोखा गरिने गाविस /नपाको नामः			
२.३ वडा नंः				२.४ प्रभावित क्षेत्रको नामः GPS वा P-कोडः			
२.५ वडाको उचाई (समुद्र सतहदेखि):				२.६ वडाको अक्षांश (Latitude)		२.७ वडाको देशान्तर (Longitude)	
२.८ जिल्लाका प्रमुख प्रकोप/विपद् (ठीक चिन्ह लगाउने) वडाको							
२.८.१ वाढी		२.८.२ महामारी		२.८.३ खडेरी		२.८.४ भूकम्प	
२.८.५ पहिरो		२.८.६ आगलागी		२.८.७ चट्याङ्ग		२.८.८ अन्य	
२.९ जिल्लाको नक्सा प्रयोग गरी विपद्बाट प्रभावित गाविस तथा समुदायको अवस्था निम्नआधारमा वर्गीकरण गर्ने २.९.१. अति प्रभावित गाविस/नपा (ज्यादै ठूलो प्रभाव): २.९.२. बढी प्रभावित गाविस/नपा (बढी प्रभाव): २.९.३. सामान्य प्रभावित गाविस/नपा (मध्य प्रभाव): २.९.४. कम प्रभावित गाविस/नपा (कम प्रभाव): २.९.५. प्रभावित नभएको गाविस/नपा (प्रभाव नपरेको):							
२.१० सोही नक्सामा सडक यातायातको पहुँच नभएको प्रभावित गाविस/वडा इंगित गर्ने							
२.११ सोही नक्सामा आन्तरिक रूपमा विस्थापित परिवारको अस्थायी स्थान इंगित गर्ने :							
२.१२ सोही नक्सामा यातायातको महत्वपूर्ण पूर्वाधारहरु (बाटो, पुल, विमानस्थलजस्ता भौतिक संरचना) क्षति भएको नभएको इंगित गर्ने							
२.१४ सोही नक्सामा संभावित सुरक्षा चुनौतीहरु (डकैति, अन्य समूह,आदि) को विषय इंगित गर्ने							
२.१४ जिल्लासदरमुकाम वा राष्ट्रिय लोकमार्गबाट सबैभन्दा बढी प्रभावित गाविस/वड को दूरी (पैदलः …………घण्टा/यातायतः ……………घण्टा)							

३. जिल्ला तहमा विचार पुर्‍याउनुपर्ने तथ्यांकहरु ((जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयबाट सूचनाहरु संकलन गर्नुपर्ने)						
३.१ जिल्लामा सञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य सेवाको अवस्था						
स्वास्थ्य सुविधाका किसिम	भवनहरु		पर्याप्त जनशक्ति(दरबन्दी)		पहुँच	
	जम्मा सङ्ख्या	जम्मा क्षति सङ्ख्या	छ	छैन	छ	छैन
३.१.१ स्वास्थ्य चौकी						
३.१.२ उपस्वास्थ्य चौकी						
३.१.३ प्राथमिक उपचार केन्द्र						
३.१.४अस्पताल						
३.१.५गाउंघर क्लिनिक						

४. जनसङ्ख्या विवरण (लेखाजोखाको क्रममा वडातहबाट संकलित सूचना)					
४.१ वडाको जम्मा जनसङ्ख्या					
४.२ समान्यतया जम्मा प्रभावित सङ्ख्या					
४.३ विपद्का कारणले बास नभएका जम्मा घरधुरी सङ्ख्या					
४.४ महिला घरमूली हुने घरधुरी सङ्ख्या					
४.५ सुत्केरी / दुध खुवाउँदै गरेका महिलाहरुको सङ्ख्या					
४.६ अति प्रभावित जनसङ्ख्या	महिला	पुरुष	जम्मा	बालक	बालिका
४.६.१ विपद्का कारण मृत्यु हुनेहरुको सङ्ख्या					
४.६.२ विपद्का कारण घाइते हुनेहरुकोसङ्ख्या					
४.६.३ विपद्का कारण बेपत्ता हुनेहरुको सङ्ख्या					
४.७ प्रभावित समूह वा संकटापन्न समूह	महिला	पुरुष	जम्मा		
४.७.१ ६० वर्ष भन्दा माथिका वृद्धवृद्धा					
४.७.२ ६० वर्ष भन्दा माथिका एकल वृद्धवृद्धा					

४.७.३ १८ वर्ष भन्दा मुनिका किशोर किशोरी			
४.७.४अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु			
यदि अन्य थप केही भएमा			

नोटः प्रश्न नं ५ देखि १५ सम्म Cluster संग सम्बन्धित सूचना लक्षित समूह छलफल र समुदायको मुख्य सरोकारवाला व्यक्तिहरुको अन्तर्वार्ताबाट भर्न सकिन्छ ।

५. आवास तथा गैह्रखाद्य समग्रीहरु	
५.१ वडा तहमा लेखाजोखा गरिएको जम्मा घरधूरी संख्या	
५.२ घरहरु कुन अवस्थामा क्षति भएका छन् (घरधूरी सङ्ख्या)?	
५.२.१ पूर्ण रूपमा क्षति भएको घर जम्मा सङ्ख्या (जहाँ बसोवास योग्य छैन्)	
५.२.२ आंशिक रूपमा क्षति भएका जम्मा घर सङ्ख्या (तत्काल वस्नका लागि सुरक्षित नभएको)	
५.२.३ सामान्य क्षति भएको जम्मा घर सङ्ख्या (सामान्य मर्मतसंभार आवश्यक पर्ने)	
५.३ के सामुदायिक आश्रयस्थलमा सरसफाई तथा पानीको व्यवस्थाउपलब्ध छन् ?	
५.३.१ ☐ छ ५.३.२ ☐ छैन	
५.४यदि छ भने प्रभावित वडा अथवा वडाको वरिपरि कति क्षमताका सामुदायिक भवनमाप्रभावितहरुलाई राख्न सक्ने गरी उपलब्ध छन् ?(आश्रयस्थलको लागि)	कति सङ्ख्यामा आश्रय दिन सकिन्छ
५.४.१ समुदायिक भवन (कति सङ्ख्यामा आश्रय दिन सकिन्छ)	
५.४.२ अन्य परिवार Host Family (कति सङ्ख्यामा आश्रय दिन सकिन्छ)	
५.४.३ अन्य (कति सङ्ख्यामा आश्रय दिन सकिन्छ)	

५.५ प्रभावित समुदायको लागि तत्कालै आवश्यक गैरखाद्य सामग्रीहरु (वडा स्तरीय अनुमानित सङ्ख्या)	
विवरण	अनुमानित सङ्ख्या
५.५.१ तारपोलिन(त्रिपाल)	
५.५.२ बल्यांकेट/ कम्वल	
५.५.३ खाना पकाउने भाडाकुँडा	
५.५.४ लुगाफाटा/ओछ्याउने कूरा	
५.५.५ गैहखाद्य राहत सामग्री किट	
५.५.६ आपतकालीन आवासका लागि सामग्रीहरुको किट	
५.५.७ अन्य (खुलाउनुस)	
५.६ आश्रयस्थलको लागि आवश्यक स्थानीय श्रोत साधनहरु	
५.६.१ बाँस	☐ छ ☐ छैन
५.६.२ काठ	☐ छ ☐ छैन
५.६.३ फलाम वा डण्डी वा RCC Piller	☐ छ ☐ छैन
५.६.४ अन्य (खुलाउनुस)	☐ छ ☐ छैन
यदि अन्य थप केही भएमा	

६. घरेलु खाद्य सुरक्षा	
६.१ कति प्रतिशत घरधुरीले कति प्रतिशत आफ्नो खाद्यान्न भण्डारण नोक्सान भएको छ ?(उदाहरण ४० प्रतिशत घरधूरीले १०० प्रतिशत)	
खाद्यान्न भण्डार नोक्सान प्रतिशत	*छलफल गरिएका घरधूरीको प्रतिशत*
६.१.१ २० प्रतिशत खाद्यान्न भण्डार नोक्सान	
६.१.२ ५० प्रतिशत खाद्यान्न भण्डार नोक्सान	
६.१.३ ७५ प्रतिशत खाद्यान्न भण्डार नोक्सान	
६.१.४ १०० प्रतिशत खाद्यान्न भण्डार नोक्सान	
६.२ के खाना पकाउनको लागि समुदायसंग ईन्धन छ ?	

६.२.१ छ ☐, यदि छ भने कस्ता प्रकारका ईन्धन प्रयोग भएका छन् ?	
६.२.१.१ दाउरा ☐	६.२.२ छैन☐
६.२.१.२ कोइला (Charcoal)☐	
६.२.१.३ मट्टितेल ☐	
६.२.१.४ ग्यास ☐	
६.२.१.५ बायो ग्यास ☐	
६.२.१.६ अन्य ☐	
६.३ खाद्य सुरक्षाको दृष्टिकोणले कुन समूह बढी संकटापन्न अवस्थामा छन् ?	६.३.१ बालबालिका ☐ ६.३.२ जेष्ठ नागरिक घरमूलि भएका घरधूरी ☐ ६.३.३ महिला घरमूलि भएका घरधूरी ☐ ६.३.४ अपाङ्गता भएका घरधूरी☐ ६.३.५ अन्य -खुलाउनुस) ☐
६.४ के बजारसम्म पुग्न सकिन्छ र बजार खुलेका छन् ? ६.४.१ छ ☐ ६.४.२ छैन ☐ यदि छन् भने कति टाढाका बजार सुचारू छन् ?/यदि छैन भने कारण उल्लेख गर्नुहोस ?	
६.५ कति घरपालुवा जनावरहरु क्षति भएका छन् ?	छलफल गरिएका घरधूरीको प्रतिशत
६.५.१ पशु-गाई ☐ गोरु ☐ भैंसी☐	
६.५.२ बाखा/भेंडा	
६.५.३ बंगूर	
६.५.४ पंक्षि -हाँस ☐कुखूरा☐	
६.५.५ अन्य .... ☐)	
६.६ घरपालुवा जनावरहरुको लागि आश्रयस्थलको व्यवस्था ६.६.१ छ ☐ ६.६.२ छैन ☐	
६.७ माहामारी फैलने सम्भावना (घरपालुवा जनावरहरुबाट) कस्तो छ ? ६.७.१ छ ☐ ६.७.२ छैन ☐	

यदि अन्य थप केही भएमा

७. पानी तथा सरसफाइ			
७.१ पानीको आपूर्ति व्यवस्था			
७.१.१ कति प्रतिशत प्रभावित जनसङ्ख्याले शुद्ध पिउने पानीमा पहुँच छ ? पानीको उपलब्धता (दैनिक १५ लिटर /प्रतिव्यक्ति/प्रति दिन)	.... प्रतिशत		
७.१.२ पिउने पानीको प्राथमिक स्रोत	चालु अवस्थामा		प्रतिशत
	छ	छैन	
७.१.२.१ खुल्ला कुवा			☐
७.१.२.२ टयुववेल/हाते पम्प			☐
७.१.२.३ झरना			☐
७.१.२.३ खोला			☐
७.१.२.४ पोखरी	,		☐
७.१.२.५ खोला/नदी			☐
७.१.२.६ पानीट्याङ्कीबाट वितरण			☐
७.१.२.७ पाइप खानेपानी प्रणाली			☐
७.१.२.८ अन्य			☐
७.१.३ पानीको श्रोतको अवस्था			
७.१.३.१ चालु ☐७.१.३.२ बिग्रिएको (*मर्मतसम्भार गरेर प्रयोग गर्न सकिने*) ☐ ७.१.३.३ प्रदूषित भएको ☐७.१.३.४ पूर्ण क्षति भएको ☐ ७.१.३.५ धमिलो पानी ☐			

७.१.४ पानीको वैकल्पिक व्यवस्था छ ? छ ☐ छैन☐ यदि छ भने ७.१.४.१.१ प्रभावित समुदाय देखि कति दूरीमा छ ...... ७.१.४.१.२ स्रोत, ठाउँ र पानी गुणस्तरको सफापन वा धमिलोपनको अवस्था .... ७.१.४.१.३ न्यूनतम शुद्ध पानी वितरणका लागि अन्य आवश्यक पर्ने सुविधाहरु (भौतिक सामग्रीहरू) ....
७.१.४ प्रभावित परिवारसँग खानेपानी भण्डारणको लागि प्रयोग गर्न घरपरिवारमा विर्को भएको भाँडो उपलब्ध छ कि छैन ? ७.१.५.१ छ ☐ ७.१.५.२ छैन ☐
७.२ सरसफाइसम्बन्धी सुविधा
७.२.१ कति प्रतिशत प्रभावित समुदायको सरसफाई सेवामा उपयोगी पहुँच छ (जस्तै शौचालय)?......% प्रतिशत पृष्टि गर्ने स्रोतहरुः स्थानीय निकाय र सेवादाताहरुसँग अन्तर्वार्ता आदि । संभव भएमा समुदायबाट पृष्टि गर्ने र अवलोकन पनि गर्ने ।
७.२.१ कति परिवारको लागिसरसफाइका सामग्रीहरू (साबुन, रुमाल वा तौलिया, न्यापकिन आदि) को आवश्यकता छ ? ....परिवार सङ्ख्या
यदि अन्य थप केही भएमा

८. संरक्षण	
८.१ विस्थापित समुदायको अनुमानित सङ्ख्या ?	
८.२ विस्थापित समुदायहरुबढि भएको (स्थान)	
८.३ अभिभावक विहिन विस्थापित बालबालिकाको सङ्ख्या ?	बालकः बालिकाः
८.४ प्रभावित स्थलमा परिवारको दर्ता प्रक्रिया छ ? ८.४.१ छ ☐ ८.४.२ छैन ☐	८.४.३ यदि छ भने कसले सहयोग गर्दै छ ?
८.५ हालको अवस्थामा (विपद् पश्चात) संकटापन्न समूहको मुख्य सरोकारको विषयहरु के के हुन ?	

बढी संकटापन्न समूह	आश्रय स्थलमा सुरक्षा	खाना /पानी	स्वास्थ्य /शिक्षा	शारीरिक सुरक्षा/हिंसा रहित SGBN	मानसिक सहयोग	बाल श्रम/ वेचविखन	अन्य SGBN
८.५.१ ५ वर्ष मुनिका बालबालिका							

८.५.२ ६ देखि १८ वर्ष उमेर समूहका								
८.५.३ किशोर किशोरीहरु (१९ देखि २४ वर्ष)								
८.५.४ वृद्धवृद्धाहरु (६० वर्ष भन्दा माथिका)								
८.५.५ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु								
८.५.६ गर्भवती/दुध चुसाउँदै गरेका महिला								
८.५.७ अन्य संकटापन्न समूह								
८.६ माथिका संरक्षणका सवालहरुमा सहयोगी निकायहरुको नाम								
यदि अन्य थप केही भएमा								

९. पोÈण (यदि संभव भए महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवक वा स्थानीय स्वास्थ्य कर्मचारीलाई सोध्ने)

९.१ प्रभावित वडामा रहेका गर्भवती र दुध चुसाउँदै गरेका आमाहरुको सङ्ख्या ? (माथिबाट लिन सकिन्छ) ....

एक वÈमुनिका बालबलिकालाई कुन खाना खुवाउने गरिएको छ? *(धेरैजसो खुवाउने खाना पहिला उल्लेख गर्ने)*

९.२ प्रभावित वडामा तालिम प्राप्त पोषणका परामर्शदाताको सङ्ख्या ? ....

९.३ प्रभावित वडामा कुपोषण भएका बालबालिकाहरुको सङ्ख्या ? ....

९.४ समुदाय स्तरमा पर्याप्तमात्रामा व्यवस्थापन क्षमता छ ? छ ☐ छैन ☐

९.५ भर्खर जन्मेका र ५ वर्ष मुनीका बच्चाहरुलाई कस्तो प्रकारको र कति मात्रामा खाना खुवाउने गरिएको छ ?

उमेर	विपद अघि		विपद पश्चात	
	प्रकार	मात्रा	प्रकार	मात्रा
६ देखि ११ महिना				
१२ देखि ५९ महिना				

९.६ समुदायमा हाल आमाको दूध खुवाउन कम भएको अथवा रोकिएको अवस्था छ ? छ ☐ छैन ☐

९.६.३ यदि छ भने कारण खुलाउनुहोस्:

९.७ आमाका दूध नभएकोअवस्थामाके कस्तो खाना खुवाउने गरिएको छ ?

९.७.१ ६ महिना भन्दा कमका बालबालिकाहरुलाई	
९.७.१ ६ देखि २४ महिना भन्दा कमका बालबालिकाहरुलाई	

यदि अन्य थप केही भएमा

१०. स्वास्थ्य (स्वास्थ्य केन्द्रहरु तथा स्थानीय सुमदायसँग सोध्ने)

१०.१ स्वास्थ्यसम्बन्धी प्रमुख समस्या	
१०.१.१ झाडा पखाला	
१०.१.२ आँखाको संक्रमण	
१०.१.३ बान्ता	
१०.१.४ जल विनियोजन	
१०.१.५ सर्पको टोकाई	
१०.१.६ ज्वरो	
१०.१.७ कफ खोकी र ज्वरो(ARI)	
१०.१.८ छालाको सङ्क्रमण	
१०.१.९ चोटपटक	
१०.१.१० वच्चा पाउँदा आमा वा वच्चाको मुत्यु	
१०.१.११ मानसिक विरामी	
१०.१.१२ सरुवा रोग (खुलाउनुस)	
१०.१.१४ नसर्ने रोग (खुलाउनुस)	
१०.१.१४ अन्य केहि	

१०.२ औÈधि तथा औÈधिजन्य सामग्रीको उपलब्धता	
१०.२.१ औषधि☐ पर्याप्त ☐अपर्याप्त	१०.२.२ इक्युपमेण्ट तथा सामग्रीहरु (स्ट्रेचर सहित):☐ पर्याप्त ☐अपर्याप्त
आवश्यकता खुलाउनुहोस्	आवश्यकता खुलाउनुहोस् ....

१०.३ सञ्चालनमा रहेका नजिकैका स्वास्थ्य सुविधाहरू

स्वास्थ्य सुविधाका प्रकार	क्षतिग्रस्त		पर्याप्त कर्मचारी		पहुँच		विद्युत आपूर्ति		खानेपानी आपूर्ति	
	छन्	छैनन्	छन्	छैनन्	छन्	छैनन्	छन्	छैनन्	छन्	छैनन्
१०.३.१ उपस्वास्थ्य / स्वास्थ्य चौकी	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
१०.३.२ प्राथमिक स्वास्थ्य संस्था	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

१०.३.३ अस्पताल	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
१०.३.४ निजी क्लिनिक	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

१०.४ उक्त स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कसले सेवा प्रदान गर्दैछ ?

नर्स ☐डाक्टर☐माहिला स्वास्थ्य स्वयम सेविका ☐पारा मेडिकल☐

१०.४.५ अरु (खुलाउने)

१०.५ उक्त स्थानमा कुनै माहामारी वा भिन्नै प्रकारको रोग फैलिएको सूचना वा हल्ला छ ?

१०.५.१ छ ☐ .... (खुलाउने) १०.५.२ छैन ☐

१०.६ उक्त स्थानमा कुनै कुनै संक्रमण नहुने तत्वहरुको सूचना आएको छ ? (जैविक, रासायनिक, आणविक, विकिरण, विषाक्त वा टोक्सिन)

छ ☐ .... (खुलाउने) छैन ☐

यदि अन्य थप केही भएमा

११. शिक्षा

१२.१ समुदायमा कक्षा संचालन भईरहेका र विद्यार्थीहरु सहभागी भइरहेको छन् कि छैनन् ?☐ छ ☐ छैन

१२.२ समुदायमा विद्यालयको अवस्था कस्तो रहेको छ ?

☐ पूर्णतः क्षतिग्रस्त, वर्तमान अवस्थाम प्रयोग गर्नै नसकिने
☐ आंशिक रुपमा क्षति, प्रयोग गर्न नसकिने
☐ आंशिक रुपमा क्षति, केही मर्मत पश्चात प्रयोग गर्न सकिने
☐ पानीले घेरिएको र केही मर्मत पछि प्रयोग गर्न सकिने
☐ प्रभावित नभएको ।

११.१ वडास्तरमा क्षति भएका विद्यालयहरु		११.२ क्षति भएका खानेपानी तथा सरसफाई सुविधाहरुको संख्या	
तह	सङ्ख्या	११.२.१ खानेपानी	११.२.२ शौचालय
११.१.१ बाल विकास केन्द्र(ECD)			
११.१.२ १ देखि ८ कक्षा सम्म			
११.१.३ ९ देखि १२ कक्षा सम्म			
११.१.३ उच्च शिक्षा			

११.४ प्रभावित विद्यार्थी र शिक्षकको संख्या (लिङ्गको आधारमा)?				
तह	विद्यार्थी		शिक्षक	
	छात्र	छात्रा	पुरुष	महिला
११.३.१ बाल विकास केन्द्र (ECD)				
११.३.२ १ देखि ८ कक्षा सम्म				
११.३.३ ९ देखि १२ कक्षा सम्म				
११.३.३ उच्च शिक्षा				

११.४ समुदायमा प्रभावित विद्यालयहरुको अवस्था ?	संख्या
११.४.१ पूर्ण क्षति भएका विद्यालयहरुको संख्या (प्रयोगमा आउन नसक्ने)	
११.४.२ आंशिक क्षति भएका विद्यालयहरुको संख्या (तत्काल‍ै प्रयोग गर्न असुरक्षित)	
११.४.३ सामान्य क्षति भएका विद्यालयहरुको संख्या (सामान्य मर्मत पछि प्रयोगमा गर्न सुरक्षित)	
११.४.४ डुवान भएका विद्यालयहरुको संख्या जुन केही समय पश्चात प्रयोगमा आउन सक्छ	
११.५ विद्यालय आश्रयस्थलको रुपमा प्रयोग भएका छन् ?छ ☐ छैन ☐	
११.५.१.१ यदि छन भने कति वटा विद्यालयहरु आश्रयस्थलको रुपमा प्रयोग भएको होला ?	
यदि अन्य थप केही भएमा	

१२. आपतकालीन सञ्चार		
१२.१ प्रभावित समुदायमा सुरक्षाका लागि कस्ता संचारका माध्यमहरु संचालन अवस्थामा छन् ?		
संचारका माध्यमहरु	सेवाको अवस्था	कैफियत
१२.१.१ रेडियो रुम सेवा २४x७	छ ☐ छैन ☐	
१२.१.२ टेलिफोन	छ ☐ छैन ☐	
१२.१.३HF/VHF Radio/HAM Radio	छ ☐ छैन ☐	
१२.१.४स्याटलाइट फोन	छ ☐ छैन ☐	
१२.१.५ ईन्टरनेट	छ ☐ छैन ☐	

१२.२ प्रभावित समुदायहरुले प्रयोग गर्ने कस्ता संचारका माध्यमहरु संचालन अवस्थामा छन् ?		
संचारका माध्यमहरु	सेवाको अवस्था	कैफियत
१२.२.१ रेडियो/एफ एम		
१२.२.२ टेलिभिजन		
१२.२.३ मोबाइल फोन		
१२.२.४ टेलिफोन		
१२.२.५कटवाल		
यदि अन्य थप केही भएमा		

१४. बन्दोबस्ती (Logistic)		
१४.१ के सम्पूर्ण प्रभावित क्षेत्रहरु मानवीय सहयोगकोक्षेत्रमा काम गर्ने संघसंस्थाहरुको पहुँचमा छन्? १४ १.१ छन्☐ १४.१.२ थाहा छैन☐ १४ १.३ केही छन्☐ १४ १.४ पूरा छन्☐ यदि प्रभावित क्षेत्र पूर्ण वा आंशिकरुपमा पहुँचमा छन् भने केही विवरण सहित नक्सा संलग्न गर्नु होला		
अनुमानित विस्थापित संख्या जम्मा	१४.१.१ पुरुष	१४.१.२ महिला

१४.२ विपद् पश्चात लगतै प्रभावित वडाहरुमा के आधारभूत व्यवस्थापनका सुविधाहरु संचालनमा छन् ? (उपयुक्तमा ठीक चिन्ह लगाउनुस)					
व्यवस्थापन	छैन	थाहा छैन	आंशिकरुपमा संचालन	पूर्ण संचालन	कैफियत
१४.२.१ ईन्धन स्टेशन (Petrol Pump)					
१४.२.२ विद्युत					
१४.२.३ वैकल्पिक उर्जा					
१४.२.४ बाटोको सुविधा					
१४.२.५ यातायातको माध्यम					
१४.२.६ वायु सेवा					
१४.२.७ अन्य					

हेलिकेप्टरको लागि आकस्मिक अवतरण गर्ने स्थानको सम्भावना र अन्य विस्तृत जानकारी भए अलग्गै कागजमा संलग्न गर्नुहोला । GPS coding पनि गर्नुहोला ।
१४.३ विपद् भए लगतै देखि समुदायमा व्यवस्थापन सम्बन्धी मुख्य समस्या के होला ? (उपयुक्तमा ठीक चिन्ह लगाउनुस)

१४.३.१ हिलो/गिट्टी ☐	१४.३.२ पानी बन्द ☐	१४.३.३ पहिरो ☐	१४.३.४ पुल बिग्रिएको/ भत्किएको ☐

१४.३.५ बाटो संचालनमा नरहेको ☐	१४.३.६ इन्धन उपलब्ध नभएको☐	१४.३.७ एयरपोर्टको धावनमार्ग बिग्रिएको ☐	१४.३.८ नदी जतातत‌ै बगेको ☐	१४.३.९ अन्य ☐

सम्भव भए सम्म विस्तृत जानकारीहरु अलग्गै कागजमा संलग्न गर्नुहोला

१४.४ त्यस क्षेत्रमा बिग्रिएका संरचनाहरुको अवस्था कस्तो छ ? (उपयुक्तमा ठीक चिन्ह लगाउनुस)

सेवा प्रदान गर्नको लागि प्रयोग भएका संरचनाहरु	पूर्ण नष्ट (अब प्रयोगमा आउन नसक्ने)	आंशिक क्षति (तत्काल प्रयोगका लागि असुरक्षित)	केही क्षति (सामान्य मर्मत पश्चात प्रयोग गर्न सकिने)	क्षति नभएको	कैफियत
१४.४.१ गोदाम घर					
१४.४.२ सरकारी भवनहरु					
१४.४.३ व्यक्तिगत भवनहरु					
१४.४.४ व्यापारिक भवनहरु					
१४.४.५ इन्धन स्टेसनहरु					
१४.४.६ उद्योग कारखाना भवनहरु					
१४.४.७ विद्युत स्टेसनहरु र ट्रान्समिसनहरु					
१४.४.८ विमानस्थल (एयरपोर्ट)					
१४.४.९ हेलिकप्टर राख्ने स्थान					
१४.४.१० अन्य					

सम्भव भएसम्म विस्तृत जानकारीहरु अलग्गै कागजमा संलग्न गर्नुहोला

यदि अन्य थप केही भएमा

१४. आश्रय स्थल समन्वय तथा व्यवस्थापन (camp coordinaton and Managment)			
१४.१ वडा स्तरको अनुमानित विस्थापित संख्या	१४.१.१ पुरुष		१४.१.२ महिला
१४.२ वडा स्तरको विपद प्रभावित विस्थापित संख्या	महिला	पुरुष	जम्मा
१४.२.१ ५ वर्ष मुनिका बालबालिका			
१४.२.२ ५ वर्षदेखि १८ वर्ष सम्मका			
१४.२.३ ६० वर्ष भन्दा माथिका वृद्धवृद्धा			
१४.२.४ अपाङ्गता भएका			
१४.२.५ अति विरामी			
१४.२.६ गर्भवती/दूध चुसाउँदै गरेका महिलाहरु			
१४.३ विस्थापितहरुले बसोबास गरिरहेको स्थान			
१४.३.१ स्थानको नाम	१४.३.२ अक्षांश Latitude	१४.३.३ देशान्तर Longitude	
१४.३.४ उच्चता Altitude	१४.३.५ निकटतम सुरक्षा निकाय अवस्थित स्थान सम्मको दूरी (कि.मी./कोष)		
१४.४ विस्थापितहरुले बसोबास गरिरहेको स्थलका प्रकार			
१४.४.१ स्वस्थापित	१४.४.२ योजनावद्ध	१४.४.३ संकलन क्षेत्र ☐	
१४.५ विस्थापितहरुले बसोबास गरिरहेको स्थानको स्वामित्व			
१४.५.१ व्यक्तिगत☐	१४.५.२ सार्वजनिक☐	१४.५.३ अन्य (खुलाउने)☐	
१४.६ विस्थापितहरुको दर्ता	१४.६.१ छ ☐	१४.६.२ छैन ☐	
यदि अन्य थप केही भएमा			

१५. हाल प्रभावित समुदायमा उपलब्ध राहत सहयोगहरु
१५.१ प्रभावित समुदायहरुले कुनै सहयोग पाइरहेका छन् ? छन् ☐ छैनन् ☐
१५.१.१.१ यदि छन् भने कसले प्रदान गर्दैछ ?

१५.१.२.१ यदि छैन भने वितरण गर्ने कुनै योजना छ ?
१५.२ सबै प्रभावित समुदायहरुलाई(नियमितरुपमा) विपद र राहत/सहयोगको बारेमा जानकारी गराइसकेका छन् ? छन् ☐ छैनन् ☐
१५.३ के समुदायमा व्यवस्थापन समिति गठन भएको छ ?छ ☐ छैन ☐
यदि अन्य थप केही भएमा

सन्दर्भ सामग्रीहरु :

१.विपद जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन (संघिय) २०७४,नियमावली २०७५
२.स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ।
३.विपद् पूवितयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७ (अद्यावधिक २०७६)
४.विपद् जोखिम राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना, २०१८-२०३०
५. विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति, २०७५
६.जलवायु परिवर्तन निति २०७६
७.विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७
८.स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायू उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका, २०७४
९. केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग राष्ट्रिय जनगणनाको तथ्याङ्कगत प्रतिवेदन, २०७८
१०. विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि राष्ट्रिय रणनीति, २०६६
११. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
१२. विपद् लेखाजोखा मार्गदर्शन २०७२ (अध्यावधिक २०७४)
१४. राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन विधी, २०७२
१४. स्वास्थ्य संकट एवम विपद पूर्व तयारी र प्रतिकार्य योजना आठविसकोट नगरपालिका २०७९